

Załącznik do uzasadnienia Uchwały Nr/.../23
Rady Miasta Bielsk Podlaski
z dnia listopada 2023 r.

**DIAGNOZY I ANALIZY SŁUŻĄCE WYZNACZENIU
OBSZARU ZDEGRADOWANEGO I REWITALIZACJI
W MIEŚCIE BIELSK PODLASKI**

Opracowanie powstało na zamówienie Miasta Bielsk Podlaski w ramach prac nad Gminnym Programem Rewitalizacji Miasta Bielsk Podlaski do 2035 r.

Zespół wykonujący opracowanie:

S&H Consulting:

Anna Stankiewicz (Kierownik projektu)

dr Maciej Huculak (z-ca kierownika projektu, specjalista ds. analiz)

Redakcja i skład:

dr Maciej Huculak, Anna Stankiewicz

Rysunki:

dr Maciej Huculak

Zespół koordynujący projekt w Urzędzie Miasta Bielsk Podlaski:

Bożena Zwolińska (Koordynator projektu – Zastępca Burmistrza Miasta)

Paweł Korniluk (Kierownik Referatu Gospodarki Przestrzennej)

Elżbieta Łubko (Referent w Referacie Gospodarki Przestrzennej)

SPIS TREŚCI:

1. WSTĘP	6
2. PODSTAWA PRAWNA OPRACOWANIA	7
3. METODA BADAŃ	9
3.1. ZAKRES BADAŃ I ANALIZ	9
3.2. METODYKA BADAŃ I ANALIZ	11
3.2.1 Wyznaczanie obszaru zdegradowanego i rewitalizacji	11
3.2.2. Podział miasta na miejskie jednostki urbanistyczne.....	12
3.2.3. Grupy problemów i analizowane wskaźniki	17
3.2.4. Koncentracja zjawisk	20
4. ANALIZA ZRÓŻNICOWANIA WEWNĄTRZMIEJSKIEGO ZJAWISK KRYZYSOWYCH	21
4.1. ZJAWISKA SPOŁECZNE	21
4.1.1. Demografia.....	22
4.1.2. Ubóstwo.....	26
4.1.3. Koncentracja osób ze szczególnymi potrzebami	31
4.1.4. Problemy rodzin	38
4.1.5. Bezrobocie.....	42
4.1.6. Bezpieczeństwo.....	51
4.1.7. Kapitał społeczny.....	53
4.1.8. Poziom edukacji	60
4.1.9. Sfera społeczna – podsumowanie	64
4.2. ZJAWISKA GOSPODARCZE	67
4.2.1. Przedsiębiorczość	67
4.2.2. Kondycja firm	69
4.2.3. Dochody mieszkańców	73
4.2.4. Sfera gospodarcza – podsumowanie.....	74
4.3. ZJAWISKA ŚRODOWISKOWE	76
4.3.1. Stan powietrza	76
4.3.2. Hałas komunikacyjny.....	78
4.3.3. Wyroby zawierające azbest.....	81
4.3.4. Podsumowanie.....	82
4.4. ZJAWISKA PRZESTRZENNO-FUNKCJONALNE	84
4.4.1. Internet szerokopasmowy.....	84
4.4.2. Awarie sieci wodociągowej	85
4.4.3. Awarie sieci kanalizacyjnej	85
4.4.4. Podsumowanie.....	87
4.5. ZJAWISKA TECHNICZNE	89
4.5.1. Źródła ciepła na paliwa stałe	89
4.5.2. Zbiorniki bezodpływowe	90
4.5.3. Wyposażenie budynków w windy	90
4.5.4. Podsumowanie.....	92
5. OBSZAR ZDEGRADOWANY I REWITALIZACJI	95
5.1. OBSZAR ZDEGRADOWANY	95
5.2. OBSZAR REWITALIZACJI.....	98
SPIS RYSUNKÓW	107
SPIS TABEL	107

Wprowadzenie

Wykaz określeń i skrótów

BDL	Bank Danych Lokalnych GUS
CEIDG	Centralna Ewidencja i Informacja o Działalności Gospodarczej
CEEB	Centralna Ewidencja Emisyjności Budynków
EGiB	Ewidencja Gruntów i Budynków
GEZ	Gminna Ewidencja Zabytków
GIS	Systemy Informacji Geograficznej (ang. <i>Geographic Information Systems</i>)
GPR	Gminny Program Rewitalizacji
GUS	Główny Urząd Statystyczny
KMP	Komenda Miejska Policji w Bielsku Podlaskim
Ln	Długookresowy średni poziom dźwięku A wyrażony w decybelach [dB], wyznaczony w ciągu wszystkich pór nocy w roku
Ldwn	Długookresowy średni poziom dźwięku A wyrażony w decybelach [dB], wyznaczony w ciągu wszystkich dób w roku, z uwzględnieniem pory dnia (rozumianej jako przedział czasu od godz. 6:00 do godz. 18:00), pory wieczoru (rozumianej jako przedział czasu od godz. 18:00 do godz. 22:00) oraz pory nocy (rozumianej jako przedział czasu od godz. 22:00 do godz. 6:00)
Mb/s	Mega bit na 1 sekundę
MOPS	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Bielsku Podlaskim
PGR	Państwowe Gospodarstwo Rolne
PKW	Państwowa Komisja Wyborcza
PM _{2,5}	Pył zawieszony o średnicy nie większej niż 2.5 mikrometra
POM	Państwowy Ośrodek Maszynowy
POP	Program Ochrony Powietrza dla strefy Podlaskiej
PUP	Powiatowy Urząd Pracy w Bielsku Podlaskim
RP	Rzeczpospolita Polska
UDT	Urząd Dozoru Technicznego
UKE	Urząd Komunikacji Elektronicznej
uozd	ustawa z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami (t.j. Dz. U. z 2020 r., poz. 1062 z późn. zm.)
WEZ	Wojewódzka ewidencja zabytków
uor	ustawa z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (Dz. U. z 2021 r., poz. 485 z późn. zm.)

1. WSTĘP

Niniejsze opracowanie ma za zadanie wyznaczenie obszaru zdegradowanego i zaproponowanie granic obszaru rewitalizacji, zgodnie z ustawą z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (t.j. Dz.U. 2021 r. poz. 485, z 2023 r. poz. 28 i poz. 1688).

Zakres przestrzenny opracowania obejmuje obszar miasta Bielsk Podlaski, o powierzchni 27,0 km². Dokument obejmuje swoim zakresem zagadnienia wskazane w ustawie o rewitalizacji. Na tej podstawie przeprowadzono wielowymiarową, analizę zróżnicowania wewnętrznego negatywnych zjawisk, uwzględniającą uwarunkowania procesów rewitalizacji. Wyznaczenie granic obszarów znajdujących się w stanie kryzysowym odbyło się przy zastosowaniu metodyki analiz zróżnicowania wewnętrznego.

W wyniku przeprowadzonej procedury Urząd Miasta Bielsk Podlaski wyłonił jako wykonawcę zarówno diagnoz i analiz służących wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i rewitalizacji, jak i gminnego programu rewitalizacji, firmę S&H Consulting Maciej Huculak.

2. PODSTAWA PRAWNA OPRACOWANIA

Miasto Bielsk Podlaski w latach 2016-2023 opracowało i wdrażało Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Bielsk Podlaski. Gminny Program Rewitalizacji Miasta Bielsk Podlaski do roku 2035 r. stanowić ma kontynuację wcześniej prowadzonych działań. Konieczność opracowania nowego programu w trybie wynikającym z ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (Dz. U. 2021 r. poz. 485 z późn. zm.) wynika wprost z jej art. 52 ust.1, który dopuszcza *realizację przedsięwzięć wynikających z programu zawierającego działania służące wyprowadzeniu obszaru zdegradowanego ze stanu kryzysowego, przyjmowanego uchwałą rady gminy, bez uchwalania gminnego programu rewitalizacji* tylko do dnia 31 grudnia 2023 r. (art. 52. ust.1).

Sama ustawa definiuje rewitalizację jako: *proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych, prowadzony w sposób kompleksowy, poprzez zintegrowane działania na rzecz lokalnej społeczności, przestrzeni i gospodarki, skoncentrowane terytorialnie, prowadzone przez interesariuszy rewitalizacji na podstawie gminnego programu rewitalizacji* (art.2 ust.1).

Pierwszym elementem, niezbędnym do opracowania gminnego programu rewitalizacji jest opracowanie diagnoz i analiz służących wyznaczeniu obszaru zdegradowanego, które pozwolą na wyznaczenie obszaru zdegradowanego i rewitalizacji. Przystąpienie do prac związanych z opracowaniem gminnego programu rewitalizacji będzie dopiero możliwe w konsekwencji przyjęcia uchwały w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i rewitalizacji przez Radę Miasta.

W celu przeprowadzenia wymienionych powyżej analiz, *wykorzystuje się obiektywne i weryfikowalne mierniki i metody badawcze dostosowane do lokalnych uwarunkowań* (art. 4 ust. 1).

Wyznaczenie obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie miasta Bielsk Podlaski

3. METODA BADAŃ

3.1. Zakres badań i analiz

W celu wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji konieczne jest przeprowadzenie analiz wykorzystujących obiektywne i weryfikowalne mierniki oraz metody badawcze dostosowane do lokalnych uwarunkowań.

Spełnienie tego warunku w praktyce sprowadza się do konieczności przeprowadzenia kompleksowej **analizy zróżnicowania wewnętrznego** (tzw. audytu miejskiego) w formie i zakresie wyznaczonym przez ustawę o rewitalizacji. Ustawa definiuje warunki, które dany obszar gminy musi spełniać, aby można było uznać go za zdegradowany. Obszar taki charakteryzuje się występowaniem **stanu kryzysu** definiowanego jako **koncentracja** negatywnych zjawisk:

1. Społecznych.
2. oraz co najmniej jednego z negatywnych zjawisk:
 - a) Gospodarczych.
 - b) Środowiskowych.
 - c) Przestrzenno-funkcjonalnych.
 - d) Technicznych.

Wyszczególniony został katalog rodzajów zjawisk, które należy poddać analizom, w celu wyznaczenia obszaru zdegradowanego. Jako szczególnie istotne wśród poszczególnych rodzajów (wymiarów) zjawisk ustawa identyfikuje:

1. zjawiska społeczne:
 - a) bezrobocie,
 - b) ubóstwo,
 - c) przestępczość,
 - d) wysoka liczbę mieszkańców będących osobami ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami (Dz. U. z 2020 r. poz. 1062),
 - e) niski poziom edukacji lub kapitału społecznego,
 - f) niewystarczający poziom uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym;
2. zjawiska gospodarcze:
 - a) niski stopień przedsiębiorczości,
 - b) słaba kondycja lokalnych przedsiębiorstw;
3. zjawiska środowiskowe:
 - a) przekroczenia standardów jakości środowiska,
 - b) obecność odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia ludzi lub stanu środowiska;
4. zjawiska przestrzenno-funkcjonalne:
 - a) niewystarczające wyposażenie w infrastrukturę techniczną i społeczną lub jej zły stan techniczny,

- b) brak dostępu do podstawowych usług lub ich niska jakość,
- c) niedostosowanie rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszaru,
- d) niedostosowanie infrastruktury do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w uozd,
- e) niski poziom obsługi komunikacyjnej,
- f) niedobór lub niska jakość terenów publicznych;

5. zjawiska techniczne:

- a) degradacja stanu technicznego obiektów budowlanych, w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym,
- b) нефункционирование решений технических позволяющих эффективное пользование з объектов будowlanych, в частности в zakresie energooszczędnosci i ochrony środowiska,
- c) zapewniania dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w uozd.

3.2. Metodyka badań i analiz

Podejście do rewitalizacji zaprezentowane w ustawie o rewitalizacji jednocześnie uszczegóławia szereg elementów analiz służących wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i rewitalizacji, jak również strukturyzuje sam proces badawczy temu celowi służący. W pewnym sensie można więc ten proces analityczny potraktować jako pewnego rodzaju modyfikację klasycznego podejścia do analiz zróżnicowania wewnątrzmięjskiego, która przeprowadzana była wg podziału zaproponowanego przez Wallisa (1977)¹ wyróżniającego dwa główne wymiary miast: podsystem społeczno-gospodarczy oraz urbanistyczny – rozumiany jako całość zagadnień przestrzennych, w tym architektonicznych oraz dotyczących materialnego dziedzictwa kulturowego.

Przyjęcie wynikających z ustawy o rewitalizacji zapisów w zakresie struktury opracowania pozwoli w sposób logiczny i przejrzysty przeanalizować poszczególne zjawiska mające wpływ na procesy degradacji obszaru miasta. Czytelność przeprowadzonego procesu ma za zadanie ułatwić percepcję tych względnie skomplikowanych analiz także przez postronnych czytelników, co w pozytywny sposób przełożyć się może na procesy partycypacji społecznej całego programu.

3.2.1 Wyznaczanie obszaru zdegradowanego i rewitalizacji

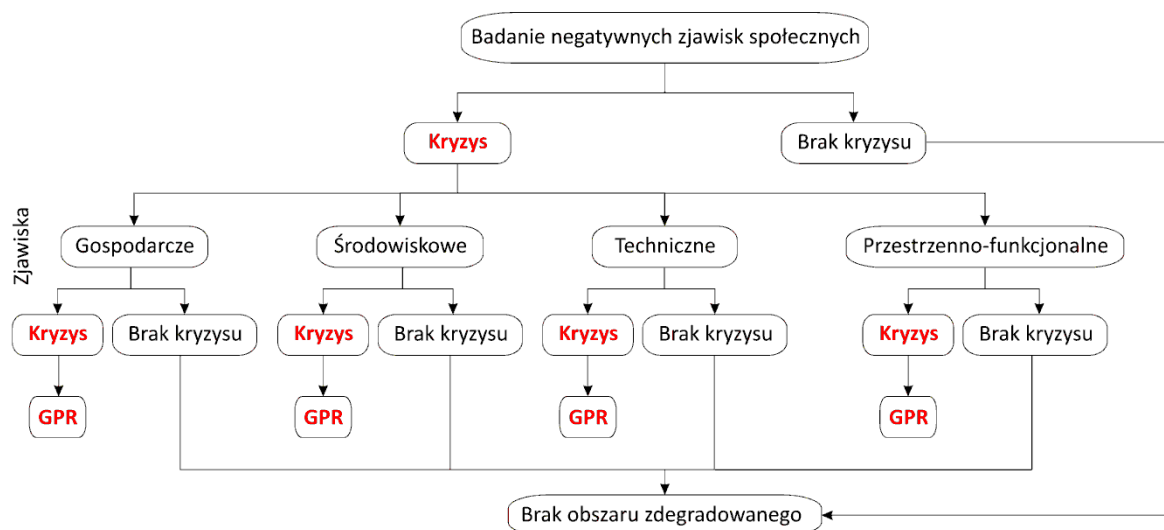
Ustawa o rewitalizacji definiuje obszar zdegradowany jako obszar, na którym zidentyfikowano stan kryzysowy. Ten zaś rozumiany jest jako „*stan występowania negatywnych zjawisk społecznych współwystępujących z negatywnymi zjawiskami w co najmniej jednej z następujących sfer: gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej, technicznej*”. Wynika z tego zatem, że warunkiem koniecznym jest zidentyfikowanie kryzysu w sferze społecznej. Kolejnym krokiem jest badanie, czy na terenie gminy występują zjawiska kryzysowe w pozostałych sferach. Konsekwencją tak prowadzonego badania powinno być wyznaczenie obszaru zdegradowanego i rewitalizacji. Hipotetycznie, może się jednak okazać, że na terenie gminy nie można wyznaczyć obszaru zdegradowanego i rewitalizacji. Wynika to w głównej mierze z faktu, że o ile w skali gminy zawsze można znaleźć tereny o mniejszym i większym natężeniu różnych zjawisk, o tyle kwestia ich nakładania się w przestrzeni nie jest już oczywista. Schemat postępowania dla ucytelnienia całego procesu i w konsekwencji także struktury prowadzonych analiz, został zobrazowany w postaci rysunku (Rysunek 3.2.1).

Badanie zjawisk społecznych jest pierwszym krokiem w delimitacji obszaru zdegradowanego i rewitalizacji. Występowanie koncentracji negatywnych zjawisk społecznych jest bowiem warunkiem koniecznym do przejścia do kolejnego etapu procedury delimitacji. Na tym etapie może dojść do sytuacji, w której negatywne zjawiska społeczne o różnym natężeniu, co prawda występują w poszczególnych jednostkach odniesienia, ale ich występowanie jest rozłączne. Negatywne zjawiska społeczne występują więc w gminie, jednak nie nakładają się na siebie w przestrzeni. Należy spodziewać się, że w praktyce wyznaczania obszaru zdegradowanego i rewitalizacji będą to bardzo rzadkie przypadki.

W przypadku zidentyfikowania kryzysu (koncentracji negatywnych zjawisk) w sferze społecznej, kolejnym krokiem delimitacji jest weryfikacja stanu kryzysowego w pozostałych sferach (gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej). W tym

¹ Wallis A., 1977, *Miasto i przestrzeń*, Państwowe Wydawnictwo Naukowe, Warszawa.

przypadku wystarczy spełnienie warunku występowania stanu kryzysowego tylko w jednej z wymienionych grup zjawisk, aby dana jednostka referencyjna mogła zostać uznana za obszar zdegradowany. Możliwa jest więc sytuacja, w której w przestrzeni gminy będzie można zidentyfikować zjawiska kryzysowe o naturze gospodarczej, środowiskowej, technicznej, czy przestrzenno-funkcjonalnej, ale mimo tego żadna jednostka odniesienia nie będzie mogła spełnić kryteriów obszaru zdegradowanego i rewitalizacji. Podobnie, jak w przypadku pierwszego etapu delimitacji sytuacja taka może wystąpić jeśli w żadnej badanej jednostce nie nastąpi nałożenie się na siebie negatywnych zjawisk społecznych i negatywnych zjawisk z którejkolwiek z wymienionych, pozostałych grup zjawisk.

Rysunek 3.2.1. Procedura wyznaczania obszaru zdegradowanego dla poszczególnych jednostek referencyjnych.

Źródło: opracowanie własne.

3.2.2. Podział miasta na miejskie jednostki urbanistyczne

Aby móc precyzyjnie zidentyfikować obszary o względnie gorszej kondycji (zdegradowane/rewitalizacji) w skali całego miasta, konieczny był podział miasta na mniejsze jednostki, przy zastosowaniu których były prowadzone następnie badania.

Za podstawę odniesienia tej analizy przyjęto tzw. jednostki urbanistyczne, które w całości dzieliły miasto uwzględniając jego wielofunkcyjny charakter. Podejście takie stanowi zatem modyfikację założeń pierwotnie zaproponowanych przez S. Liszewskiego w jego pracy dotyczącej analiz terenów miejskich z końca lat 70-tych². Założenia tej metody zostały przypomniane m.in. w pracy z serii Rewitalizacja Miast Polskich, dotyczącej monitorowania i ewaluacji działań rewitalizacyjnych³, oraz ekspertyzie wykonanej przez Instytut Rozwoju Miast dla Ministerstwa Rozwoju Regionalnego (2013)⁴. Jednocześnie, podejście zaproponowane w niniejszym opracowaniu wykorzystuje pozostałe dwa podstawowe założenia tej metody. W procesie tym, przy podziale miasta na jednostki referencyjne, uwzględnione pozostają takie cechy obszarów miejskich, jak:

²Liszewski S., 1978, *Tereny miejskie. Podział i klasyfikacja*.

³Monitorowanie i ewaluacja procesów rewitalizacji, seria Rewitalizacja Miast Polskich, T.11, IRM, 2009.

⁴Rewitalizacja obszarów zdegradowanych w miastach – propozycje zmian prawnych, IRM, Kraków 2013.

1. fizjonomia terenu rozumiana jako jego budowa przestrzenna i charakter zabudowy,
2. pozioma i pionowa intensywność użytkowania terenu.

Opisana metoda zakłada również, że w przypadku terenów zabudowy mieszkaniowej, liczba ich mieszkańców powinna mieścić się w przedziale od min. 1% do max. 15% liczby mieszkańców miasta. Zalecane jest także, aby powierzchnia poszczególnych jednostek w obszarach zurbanizowanych nie przekraczała kilku procent powierzchni miasta. W przypadku pierwszego z wymienionych warunków zastosowany podział mieścił się w przedziale od 0,5% dla jednostki Białostocka, do 9,8% dla Centrum II, przy czym jednostka Białostocka była jedyną z udziałem w liczbie ludności wynoszącym poniżej 1%. Zalecenia w tym względzie udało się zrealizować zatem osiemnastu spośród dziewiętnastu wyznaczonych jednostek referencyjnych. Rozkład wskaźnika udziału powierzchni jednostek w ogóle powierzchni miasta, był natomiast nieco mniej równomierny. Wahał się on od 0,4% dla jednostki Meksyk do 14,1% dla jednostki Hołowiesk. Jednocześnie, drugą jednostką o udziale w powierzchni miasta ogółem na poziomie poniżej 1% była jednostka Kościuszki (0,7%). Udziały wyższe lub równe 10% odnotowały natomiast jeszcze trzy inne wyznaczone obszary tj.: Studziwody (10,0%), Brańska (13,5%) oraz Mickiewicza-Ogrodowa (12,1%). Ze względu na specyfikę struktury przestrzennej miasta, odstępstwa te uznano za dopuszczalne.

Przebieg granic jednostek urbanistycznych dla Bielska Podlaskiego został określony przy wykorzystaniu zróżnicowanych źródeł informacji przestrzennych, tak aby w jego efekcie powstały obszary, które mogą być intuicyjnie odbierane przez mieszkańców miasta i inne podmioty działające na jego terenie. Na potrzeby niniejszego opracowania na terenie miasta wydzielono łącznie dziewiętnaście jednostek referencyjnych. Wszystkie z nich były zamieszkałe. Podział miasta na jednostki analizy przedstawia Tabela 3.2.1.

1. 11 Listopada,
2. Białostocka,
3. Brańska,
4. Centrum II,
5. Centrum-Zamkowa,
6. Chmielna,
7. Hołowiesk,
8. Kleeberga,
9. Kościuszki,
10. Kowalska,
11. Meksyk,
12. Mickiewicza-Ogrodowa,
13. Myśliwska,
14. PGR-POM,
15. Poświętna,
16. Północ,

17. Studziwody,
18. Zatorze,
19. Żwirki i Wigury.

Tabela 3.2.1. Jednostki urbanistyczne miasta Bielsk Podlaski.

L.p.	Nazwa jednostki	Ludność w roku 2022.	Udział w ludności miasta w 2022 r. w %	Powierzchnia w ha	Udział w powierzchni miasta w %
1.	11 Listopada	824	3,4	228	8,5
2.	Białostocka	119	0,5	188	7,0
3.	Brańska	1517	6,2	364	13,5
4.	Centrum II	2413	9,8	33	1,2
5.	Centrum-Zamkowa	2011	8,2	86	3,2
6.	Chmielna	1757	7,2	220	8,1
7.	Holowiesk	1643	6,7	379	14,1
8.	Kleeberga	954	3,9	50	1,8
9.	Kościuszki	2021	8,2	19	0,7
10.	Meksyk	804	3,3	12	0,4
11.	Mickiewicza-Ogródowa	484	2,0	328	12,1
12.	Myśliwska	1488	6,1	92	3,4
13.	PGR--POM	1116	4,5	37	1,4
14.	Poświętna	1705	6,9	36	1,3
15.	Północ	2070	8,4	47	1,7
16.	Kowalska	1136	4,6	31	1,1
17.	Studziwody	488	2,0	253	9,4
18.	Zatorze	1240	5,1	150	5,5
19.	Żwirki i Wigury	619	2,5	149	5,5
Miasto Bielsk Podlaski		24541	100,0	2701	100,0

Źródło: opracowanie własne.

Stan na 2022 r.

Struktura przestrzenna Bielska Podlaskiego umożliwiła wyznaczenie granic jednostek w dużej mierze w sposób naturalny tj. granice przebiegają w oparciu o przebieg głównych arterii komunikacyjnych (drogi), torów kolejowych, cieków wodnych itp. Granice jednostek dopasowano do przebiegu granic jednostek o charakterze katastralnym tj. działek ewidencyjnych. Jedynym odstępstwem było dzielenie przez granice jednostek urbanistycznych działek użytkowanych jako drogi.

Tak wyznaczone obszary, zostały przyjęte za jednostki odniesienia dla gromadzenia i przetwarzania danych na potrzeby niniejszych analiz. Następnie wykorzystano je do wielowskaźnikowej, kompleksowej analizy porównawczej zróżnicowania wewnątrzmięjskiego. W konsekwencji, możliwe stało się precyzyjne określenie granic obszarów o wyraźnie gorszej kondycji w zakresie zjawisk społecznych, gospodarczych, technicznych, środowiskowych oraz przestrzenno – funkcjonalnych.

Na uwagę zasługuje fakt, że analizy wykonywane na potrzeby opracowania programów rewitalizacji, w oparciu o przedstawioną powyżej metodę, stanowią najczęściej jeden z najbardziej zaawansowanych typów analiz w skali wewnątrzmięjskiej, z jakich korzystają średniej wielkości jednostki samorządu terytorialnego szczebla lokalnego. Pożądanym jest, aby były one wykorzystywane przez lokalne władze także w celu szeroko pojętej profesjonalizacji zarządzania polityką rozwoju miasta. Szczególnie wartościowe wydaje się wykorzystanie zaproponowanych jednostek w analizach prowadzonych na potrzeby dwóch grup dokumentów:

1. opracowania i aktualizacje dokumentów o charakterze:

a) strategicznym np.:

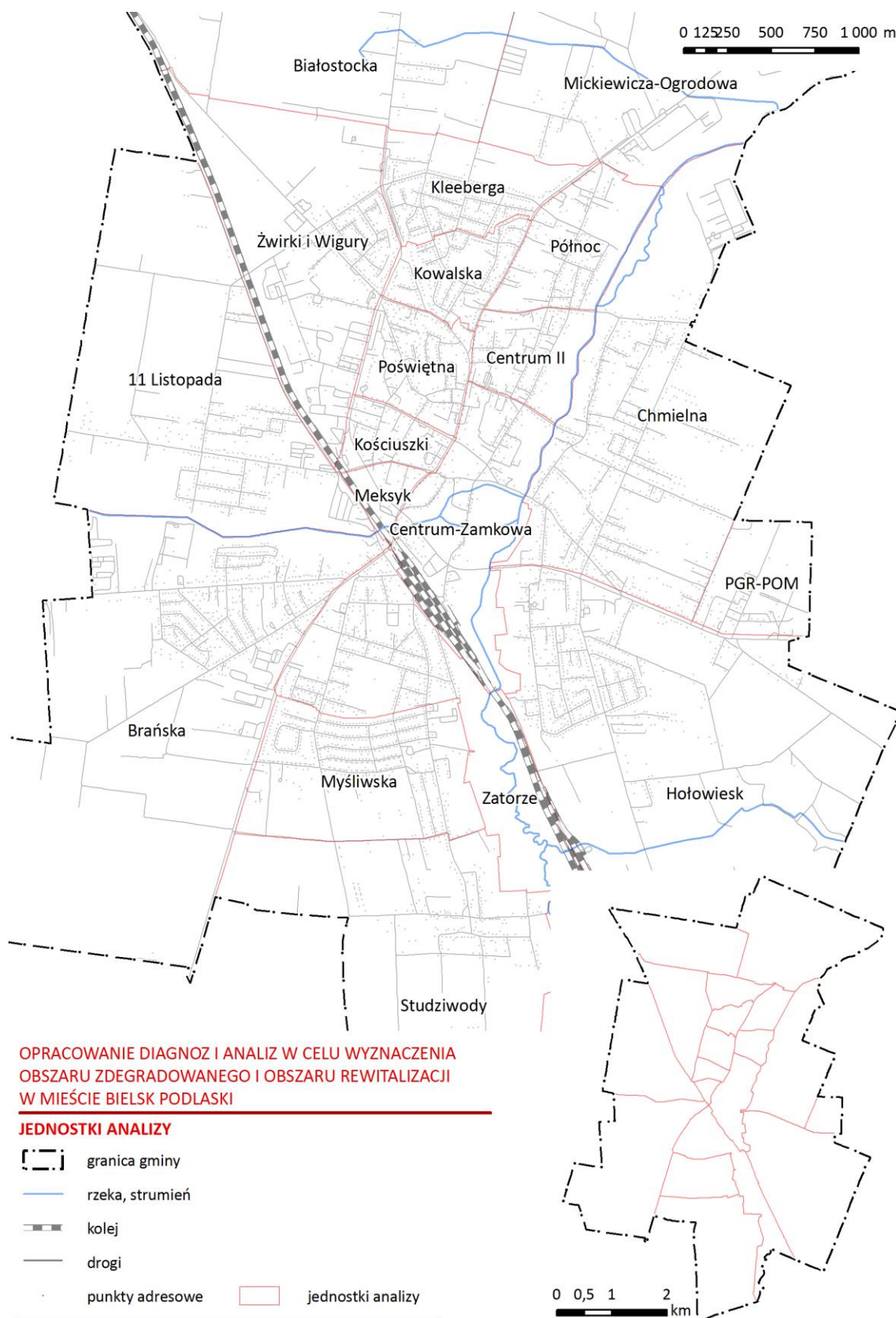
- plan ogólny;
- strategia rozwoju miasta;
- strategia rozwiązywania problemów społecznych.

b) operacyjnym np.:

- program rozwiązywania problemów alkoholowych, przeciwdziałania narkomanii itp.;
- program przeciwdziałania przemocy w rodzinie;
- program wspierania rodziny;
- plan gospodarki Niskoemisyjnej;
- program gospodarowania mieszkaniowym zasobem gminy (komunalnym);
- miejski Program Opieki Nad Zabytkami i innymi.

Analizy wewnątrzmięjskie stosuje się również w celu:

1. pogłębienia przedstawianych analiz i kontekstów - informacja geoprzestrzenna, a więc informacja wzbogacona o komponent przestrzenny tj. zawierający informację „gdzie zachodzą określone zjawiska” stanowi cenny, i jak dotąd na ogół niedoceniany w praktyce samorządowej na szczeblu lokalnym, element sprawozdawczości;
2. estetyzacji dokumentów - informacje przestrzenne przedstawione w postaci różnego rodzaju map lub samych nawet wizualizacji posiadających kontekst przestrzenny (np. nazwę jednostki, dzielnicy itp.) pełnią także funkcje estetyczne, poprzez wprowadzenie do tego rodzaju raportów i sprawozdań dodatkowych ilustracji, których liczba bywa na ogół ograniczona;
3. partycypacji społecznej - jak pokazały już pierwsze spotkania informacyjne, warsztatowe i inne w sprawie Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Bielsk Podlaski, przedstawienie nawet tylko wybranych kwestii dotyczących zróżnicowania wewnątrzmięjskiego budzi zainteresowanie nie tylko przedstawicieli samorządu, ale również lokalnych mediów oraz mieszkańców.

Rysunek 3.2.2. Jednostki analizy dla miasta Bielsk Podlaski.

Źródło: opracowanie własne.

3.2.3. Grupy problemów i analizowane wskaźniki

Analizom poddano bogatą paletę danych i materiałów statystycznych pozyskanych od ich dysponentów. Byli to m.in.:

- Urząd Miasta w Bielsku Podlaskim,
- Powiatowy Urząd Pracy w Bielsku Podlaskim,
- Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Bielsku Podlaskim,
- Komenda Powiatowa Policji w Bielsku Podlaskim,
- szkoły podstawowe,
- Państwowa Komisja Wyborcza,
- Ministerstwo Finansów,
- Urząd Komunikacji Elektronicznej,

Jako zasadę, przyjęto analizowanie najnowszych dostępnych danych. W większości przypadku odnosiły się one do roku 2022 (stan na 31. XII). Od tej zasady były nieliczne wyjątki, np.:

1. analizowane dane z Ministerstwa Finansów odnoszą się do roku 2021, ponieważ w momencie powstawania opracowania nie były jeszcze dostępne dane za rok podatkowy 2022;
2. dane z części rejestrów publicznych. Przykładowo szczegółowe dane z rejestru REGON możliwe są pozyskania jedynie na moment ich pozyskania;
3. dane, które wykazywały znaczącą zmienność w wymiarze wewnętrzmiejskim w kolejnych latach. W takich przypadkach starano się analizować dane dla okresu kilku kolejnych lat. Taka sytuacja dotyczyła np. liczby podmiotów wykreślonych z CEiDG lub niej wpisanych, czy liczba wykroczeń;

Pozyskane dane pogrupowano według poszczególnych grup problemów, których dotyczyły. Zidentyfikowane problemy przypisano poszczególnym sferom jako negatywne zjawiska definiowane przez ustawę. Podział ten przedstawiał się następująco:

1. sfera społeczna:
 - a) demografia – wskaźnik syntetyczny problemów demograficznych:
 - dynamika liczby ludności w latach 2017-2022 w promilach;
 - wskaźnik obciążenia ludności w wieku produkcyjnym ludnością w wieku nieprodukcyjnym w przeliczeniu na 100 osób w wieku produkcyjnym;
 - b) ubóstwo – wskaźnik syntetyczny ubóstwa:
 - liczba osób w rodzinach korzystających ze świadczeń MOPS ogółem na 1 tys. mieszkańców w 2022 r.;
 - liczba osób w rodzinach korzystających ze świadczeń MOPS z powodu ubóstwa na 1 tys. mieszkańców w 2022 r.;
 - liczba osób w rodzinach korzystających długotrwale ze świadczeń MOPS na 1 tys. mieszkańców 2022 r.;

- średnia wartość zaległości czynszowych przypadających na 1 lokal w zasobie komunalnym w 2022 r.
- c) koncentracja osób ze szczególnymi potrzebami – wskaźnik syntetyczny:
- udział osób w wieku 60 lat i więcej (senioralnym) w ogóle liczby mieszkańców w 2022 r. w %;
 - udział osób w wieku do 3 lat w ogóle liczby mieszkańców w 2022 r. w %;
 - liczba osób w rodzinach objętych pomocą społeczną z niepełnosprawności na 1000 mieszkańców w 2022 r.;
 - liczba osób w rodzinach objętych pomocą społeczną z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby na 1000 mieszkańców w 2022 r.;
- d) problemy rodzin – wskaźnik syntetyczny problemów rodzin:
- problemy opiekuńczo-wychowawcze - liczba osób otrzymujących zasiłek z MOPS z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych na 1 tys. mieszkańców w 2022 r.;
 - fundusz Alimentacyjny - liczba osób w rodzinach otrzymujących świadczenia z Funduszu Alimentacyjnego na 1 tys. mieszkańców w 2022 r.
- e) bezrobocie:
- liczba osób bezrobotnych ogółem na 1000 osób w wieku produkcyjnym w 2022 r.;
 - liczba osób bezrobotnych długotrwale na 1000 osób w wieku produkcyjnym w 2022 r.;
 - liczba osób bezrobotnych bez kwalifikacji zawodowych na 1000 osób w wieku produkcyjnym w 2022 r.;
 - liczba osób bezrobotnych bez doświadczenia zawodowego na 1000 osób w wieku produkcyjnym w 2022 r.;
 - liczba osób bezrobotnych do 30 roku życia na 1000 osób w wieku produkcyjnym w 2022 r.;
 - liczba osób bezrobotnych powyżej 50 roku życia na 1000 osób w wieku produkcyjnym w 2022 r.;
 - liczba osób bezrobotnych wychowujących co najmniej 1 dziecko do 6 roku życia na 1000 osób w wieku produkcyjnym w 2022 r.;
 - liczba osób bezrobotnych z wykształceniem gimnazjalnym lub niższym na 1000 osób bezrobotnych w 2022 r.;
 - liczba bezrobotnych kobiet, które nie podjęły pracy po urodzeniu dziecka na 1000 osób w wieku produkcyjnym w 2022 r.
- f) bezpieczeństwo:
- liczba wykroczeń w latach 2020-2022 na 1 tys. mieszkańców.
- g) kapitał społeczny – wskaźnik syntetyczny kapitału społecznego (aktywności obywatelskiej):

- frekwencja w Wyborach samorządowych 2018 w % - I tura wyborów Burmistrza;
- frekwencja w Wyborach do Sejmu i Senatu 2019 w % – Wybory do Sejmu RP;
- frekwencja w Wyborach Prezydenta RP 2020 w % - II tura.

h) edukacja– wskaźnik syntetyczny problemów edukacyjnych:

- średni wynik sprawdzianu ósmoklasisty z języka polskiego w roku szkolnym 2022/2023 w %;
- średni wynik sprawdzianu ósmoklasisty z matematyki w roku szkolnym 2022/2023 w %;
- średni wynik sprawdzianu ósmoklasisty z języka obcego w roku szkolnym 2022/2023 w %.

2. sfera gospodarcza:

- liczba podmiotów zarejestrowanych w REGON na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym w 2023r.;
- liczba firm wpisanych do CEIDG w latach 2017-2022 na 100 podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w CEiDG w 2022 r.;
- liczba firm wykreślonych z CEIDG w latach 2017-2022 na 100 podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w CEiDG w 2022 r.;
- średni roczny dochód przypadających na 1 podatnika w 2021 r. w tys. zł.

3. sfera środowiskowa:

- udział ludności zamieszkującej obszar przekroczeń średniorocznego poziomu dopuszczalnego PM_{2,5} w 2022 r. w %;
- udział ludności na obszarze emisji hałasu w porze dziennej (L_{dwn}) 50 dB i więcej w 2022 r. w %;
- udział ludność na obszarze emisji hałasu w porze nocnej (L_n) 45 dB i więcej w 2022 r. w %;
- ilość wyrobów zawierających azbest w kg na 1 mieszkańca.

4. sfera przestrzenno-funkcjonalna:

- liczba awarii sieci wodociągowej w latach 2017-2022 na 100 punktów adresowych;
- liczba awarii sieci kanalizacyjnej w latach 2017-2022 na 100 punktów adresowych;
- wskaźnik penetracji budynkowej Internetem stacjonarnym o przepustowości co najmniej 30 Mb/s według stanu na dzień 31.12.2021 r.;

5. sfera techniczna:

- udział źródeł ciepła na paliwa stałe w ogóle adresów wpisanych do CEEB w 2023 r. w %;

- liczba zbiorników bezodpływowych w przeliczeniu na 100 punktów adresowych w 2023 r.

Analizowane dane charakteryzowały się różnym poziomem agregacji przestrzennej. Można wśród nich wyróżnić następujące dane:

1. umożliwiające przypisanie konkretnych zjawisk do poszczególnych punktów adresowych – przykładem takich danych są dane z państwowych rejestrów podmiotów gospodarczych (CEiDG, REGON);
2. przedstawiające występowanie poszczególnych zjawisk ulicami, np. dane dot. bezrobocia;
3. wykorzystujące inne rodzaje agregacji danych, np. dane o frekwencji wyborczej dla poszczególnych obwodów głosowania.

Dane zawierające adres poddano procesowi geokodowania w oparciu o informację metadane pochodzące z Państwowego Rejestru Granic. W przypadkach wymienionych w pkt. 2 oraz 3 konieczne było natomiast odpowiednie przetworzenie danych, polegające na przypisaniu ich do poszczególnych punktów adresowych przy wykorzystaniu narzędzi GIS. Proces ten opierał się o proporcjonalne do liczby ludności rozłożenie analizowanego zjawiska w przestrzeni.

3.2.4. Koncentracja zjawisk

Ważnym elementem przyjętej metodyki, z punktu widzenia wyznaczenia obszaru zdegradowanego i rewitalizacji, jest określenie poziomu koncentracji badanych zjawisk. **Koncentracja** jest terminem o charakterze względnym. Zgromadzone dane odnoszono w zależności od rodzaju najczęściej do:

1. Liczby ludności (ogółem, w wieku produkcyjnym),
2. Liczby punktów adresowych.

Określenie poziomu koncentracji poszczególnych zjawisk ma służyć wyznaczeniu takiego jej poziomu, który będzie określał negatywny (kryzysowy) charakter analizowanych zjawisk. Na potrzeby niniejszego opracowania poziom ten ustalono jako przekroczenie wartości referencyjnej obliczonej dla całego miasta. Jako punktu odniesienia w opracowaniu nie stosowano natomiast miar statystycznych takich jak np. średnia rozumiana jako średnia arytmetyczna dla wszystkich analizowanych jednostek. W zależności od charakteru wskaźnika (stymulanta/destymulanta) wartości kryzysowe mogły reprezentować odpowiednio: wartości wyższe lub niższe od wartości dla całego miasta.

W przypadku zastosowania wskaźników syntetycznych ich konstrukcja zawsze opierała się o liczbę przekroczeń wartości referencyjnych dla całego miasta. Jednocześnie przyjęto kryterium, że w przypadku wskaźnika syntetycznego za poziom kryzysowy uznawane będzie każdorazowo przekroczenie co najmniej połowy zastosowanych wskaźników częściowych.

4. ANALIZA ZRÓŻNICOWANIA WEWNĄTRZMIEJSKIEGO ZJAWISK KRYZYSOWYCH

4.1. Zjawiska społeczne

Wielowymiarowa analiza stanu sfery społecznej miasta Bielsk Podlaski jest podstawą, na której opiera się proces identyfikacji obszaru zdegradowanego i rewitalizacji na terenie miasta. Z punktu widzenia ustawy o rewitalizacji występowanie kryzysu w sferze społecznej jest warunkiem koniecznym do wyznaczenia obszarów zdegradowanych. Jednocześnie nie jest to warunek wystarczający. Aby dany obszar zaklasyfikować jako obszar zdegradowany, zjawiskom kryzysowym ze sfery społecznej muszą bowiem towarzyszyć negatywne zjawiska w przynajmniej jednej z pozostałych sfer miasta tzn. gospodarczej, środowiskowej, technicznej lub przestrzenno-funkcjonalnej.

Na potrzeby tej części opracowania analizowane negatywne zjawiska społeczne podzielono na osiem głównych grup zjawisk. Były to:

1. demografia,
2. ubóstwo,
3. osoby o szczególnych potrzebach,
4. kryzys w rodzinach,
5. bezrobocie,
6. bezpieczeństwo,
7. edukacja,
8. kapitał społeczny.

W tak wyznaczonych grupach identyfikowano procesy o charakterze kryzysowym, a następnie w ramach podsumowania tej części analizy pokazano ich współwystępowanie w skali wewnątrzmijskiej. W ten sposób możliwe było odnalezienie jednostek referencyjnych, które spełniały wymóg współwystępowania negatywnych zjawisk społecznych. Jednostki takie składają się na obszar dotknięty kryzysem w sferze społecznej, który został zaprezentowany w postaci mapy.

4.1.1. Demografia

Problemy związane z negatywnymi zjawiskami demograficznymi na obszarze miasta postanowiono zidentyfikować za pomocą 2 wskaźników cząstkowych. Oba dotyczyły jednego z najważniejszych wyzwań w zakresie procesów rozwojowych miast polskich, jakimi są procesy starzenia się ludności. Tendencje te, mają zdecydowanie negatywne implikacje. Wynikają one np. ze zmniejszenia siły nabywczej tej grupy ludności, konieczności zapewnienia wyższych wydatków na ochronę zdrowia, czy też konieczności dostosowania infrastruktury technicznej i społecznej do potrzeb i wymagań osób starszych. Analizie poddano dwa wskaźniki:

1. dynamikę liczby ludności w latach 2017-2022 w promilach,
2. wskaźnik obciążenia ludności w wieku produkcyjnym ludnością w wieku nieprodukcyjnym w przeliczeniu na 100 osób w wieku produkcyjnym.

Na potrzeby podsumowania na podstawie liczby przekroczeń wartości referencyjnych powyższych wskaźników obliczono wskaźnik kryzysu zjawisk demograficznych i przeanalizowano jego zróżnicowanie przestrzenne w skali miasta.

Dynamika liczby ludności

Jedną z podstawowych miar demograficznych wskazujących na kondycję różnego rodzaju obszarów w tym zakresie jest wskaźnik dynamiki liczby ludności. Wskaźnik ten najczęściej wyrażany jest w procentach lub promilach i oddaje skalę natężenia procesów wzrostu lub spadku liczby ludności. Pośrednio pozwala więc wnioskować o atrakcyjności lub nieatrakcyjności osiedleńczej danego obszaru.

Liczba mieszkańców miasta Bielsk Podlaski według danych z rejestru meldunkowego wyniosła w 2017 r. 24 884 osoby. W roku 2022 liczba mieszkańców wyniosła 24 541, co oznaczało, że zmniejszyła się o 343 osoby. W konsekwencji, zmiana ta dała wartość wskaźnika dynamiki liczby ludności dla tego okresu czasu wynoszący -13,8 promille. Wyższy, w skali wewnątrzmięskiej, ubytek ludności odnotowano dla dziesięciu jednostek analizy. Były to: Żwirki i Wigury (-15,9), Brańska (-21,3), PGR-POM (-25,3), Meksyk (-34,8), Kowalska (-34,8), Północ (-35,4), Centrum II (-44,0), Poświętna (-54,9), Kościuszki (-56,0) oraz Centrum-Zamkowa (-56,8).

Wyraźnie korzystniejsza sytuacja charakteryzowała dziewięć pozostałych jednostek. Tylko jedna z nich tj. Kleeberga odnotowała bezwzględny spadek liczby ludności przy wartości dynamiki ludności wyższej od wartości dla całego miasta. Pozostałych osiem jednostek cechował wzrost liczby ludności w analizowanym okresie czasu. Były to jednostki: Studziwody (170,3), Mickiewicza-Ogrodowa (102,5), Myśliwska (39,8), Chmielna (32,9), 11 Listopada (19,8), Hołowiesk (19,2), Zatorze (15,6) i Białostocka (8,5).

Przebieg opisanych powyżej procesów wyraźnie wskazuje na malejącą atrakcyjność centralnej części miasta na korzyść terenów zewnętrznych o przeważającej zabudowie jednorodzinnej.

Tabela 4.1.1. Problemy demograficzne w Bielsku Podlaskim w latach 2017-2022 r.

L.p.	Nazwa jednostki	Liczba ludności w 2022 r.	Liczba ludności w 2017 r.	Saldo liczby ludności w latach 2022-2017	Dynamika liczby ludności w latach 2022-2017 w promilach	Ludność w wieku nieprodukcyjnym w 2022 r.	Ludność w wieku produkcyjnym w 2022 r.	Wskaźnik obciążenia Ludność w wieku nieprodukcyjnym w 2022 r.
1.	11 Listopada	824	808	16	19,8	324	500	64,8
2.	Białostocka	119	118	1	8,5	36	83	43,4
3.	Brańska	1517	1550	-33	-21,3	558	959	58,2
4.	Centrum II	2413	2524	-111	-44,0	1088	1325	79,7
5.	Centrum-Zamkowa	2011	2132	-121	-56,8	975	1036	94,1
6.	Chmielna	1757	1701	56	32,9	668	1089	61,3
7.	Hołowieski	1643	1612	31	19,2	689	954	72,2
8.	Kleeberga	954	958	-4	-4,2	402	552	71,0
9.	Kościuszki	2021	2141	-120	-56,0	944	1077	87,7
10.	Meksyk	804	833	-29	-34,8	386	418	92,3
11.	Mickiewicza-Ogródowa	484	439	45	102,5	168	316	53,2
12.	Myśliwska	1488	1431	57	39,8	648	840	77,1
13.	PGR--POM	1116	1145	-29	-25,3	334	782	42,7
14.	Poświętna	1705	1804	-99	-54,9	795	910	87,4
15.	Północ	2070	2146	-76	-35,4	755	1315	57,2
16.	Kowalska	1136	1177	-41	-34,8	477	659	72,4
17.	Studziwody	488	417	71	170,3	203	285	71,2
18.	Zatorze	1240	1221	19	15,6	472	768	61,5
19.	Żwirki i Wigury	619	629	-10	-15,9	259	360	71,9
Miasto Bielsk Podlaski		24541	24884	-343	-13,8	10295	14246	72,3

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miasta w Bielsku Podlaskim.

Obciążenie demograficzne

Jako drugi wskaźnik z zakresu procesów demograficznych wybrano wskaźnik obciążenia demograficznego osób w wieku produkcyjnym, osobami w wieku nieprodukcyjnym tj. w wieku przedprodukcyjnym i poprodukcyjnym łącznie. Liczba osób w wieku nieprodukcyjnym wyniosła w Bielsku Podlaskim w 2022 r. 10,3 tys. osób przy 14,2 tys. mieszkańców w wieku produkcyjnym. W rezultacie, na 100 osób w wieku produkcyjnym przypadło w Bielsku Podlaskim w 2022 r. 72,3 osoby w wieku nieprodukcyjnym.

Najmniej korzystną sytuację w tym zakresie, tj. ponadprzeciętne wartości obliczonego wskaźnika reprezentowało siedem jednostek referencyjnych. Były to: Kowalska (72,4), Myśliwska (77,1), Centrum II (79,7), Poświętna (87,4), Kościuszki (87,7), Meksyk (92,3) oraz Centrum-Zamkowa (94,1).

Wskaźnikiem kształtującym się na poziomie niższym od wartości referencyjnej dla całego miasta odznaczała się liczna, bo obejmująca dwanaście jednostek grupa. Znalazły się w niej takie obszary jak: PGR-POM (42,7), Białostocka (43,4), Mickiewicza-Ogrodowa (53,2), Północ (57,2), Brańska (58,2), Chmielna (61,3), Zatorze (61,5), 11 Listopada (64,8), Kleeberga (71,0), Studziwody (71,2), Żwirki i Wigury (71,9) oraz Hołowiesk (72,2).

Podsumowanie

Na dziewiętnaście jednostek referencyjnych wyznaczonych na obszarze miasta Bielsk Podlaski wartości gorsze od średniej dla gminy odnotowano w zakresie:

1. dynamiki liczby ludności w latach 2017-2022 – w dziewięciu jednostkach;
2. liczby osób w wieku nieprodukcyjnym przypadających na 100 w wieku produkcyjnym w 2022 r. – w siedmiu jednostkach.

Za kryterium występowania kryzysu przyjęto przekroczenie co najmniej połowy z analizowanych wskaźników tj. co najmniej jednego. Kryterium takie spełniło łącznie jedenaście jednostek. Były to: Brańska (jeden wskaźnik), Myśliwska (jeden wskaźnik), PGR-POM (jeden wskaźnik), Północ (jeden wskaźnik), Żwirki i Wigury (jeden wskaźnik), Centrum II (dwa wskaźniki), Centrum-Zamkowa (dwa wskaźniki), Kościuszki (dwa wskaźniki), Kowalska (dwa wskaźniki), Meksyk (dwa wskaźniki), Poświętna (dwa wskaźniki).

Rozkład przestrzenny wartości zjawisk kryzysowych o charakterze demograficznym przedstawia Tabela 4.1.1. Problemy demograficzne w Bielsku Podlaskim w 2022 r. obrazuje Tabela 4.1.2. Problemy demograficzne w Bielsku Podlaskim w 2022 r. – podsumowanie. Stanowi ona podsumowanie diagnozy miasta w tym zakresie.

Tabela 4.1.2. Problemy demograficzne w Bielsku Podlaskim w 2022 r. -podsumowanie.

L.p.	Nazwa jednostki	Dynamika liczby ludności w latach 2022-2017 .	Wskaźnik obciążenia Ludność w wieku nieprodukcyjnym w 2022 r.	Przekroczenia wartości wskaźników(max. 2)	Kryzys w zakresie zjawisk demograficznych (min. 1 przekroczenie)
1.	11 Listopada			0	
2.	Białostocka			0	
3.	Brańska	x		1	x
4.	Centrum II	x	x	2	x
5.	Centrum-Zamkowa	x	x	2	x
6.	Chmielna I			0	
7.	Holowiesk			0	
8.	Kleeberga			0	
9.	Kościuszki	x	x	2	x
10.	Meksyk	x	x	2	x
11.	Mickiewicza-Ogródowa			0	
12.	Myśliwska		x	1	x
13.	PGR-POM	x		1	x
14.	Poświętna	x	x	2	x
15.	Północ	x		1	x
16.	Kowalska	x	x	2	x
17.	Studziwody			0	
18.	Zatorze			0	
19.	Żwirki i Wigury	x		1	x

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miasta w Bielsku Podlaskim.

4.1.2. Ubóstwo

Problemy związane z występowaniem na obszarze miasta ubóstwa postanowiono zidentyfikować za pomocą czterech wskaźników cząstkowych. Były to:

1. liczba osób w rodzinach korzystających ze świadczeń MOPS ogółem na 1 tys. mieszkańców w 2022 r.,
2. liczba osób w rodzinach korzystających ze świadczeń MOPS z powodu ubóstwa na 1 tys. mieszkańców w 2022 r.,
3. liczba osób w rodzinach korzystających długotrwale ze świadczeń MOPS na 1 tys. mieszkańców 2022 r.,
4. średnia wartość zaległości czynszowych przypadających na 1 lokal w zasobie komunalnym w 2022 r.

Świadczenia MOPS ogółem

Miarą natężenia problemów społecznych, znajdującą szerokie zastosowanie w przybliżaniu problemów związanych z ubóstwem jest liczba beneficjentów pomocy społecznej w przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców. Kategoria ta obejmuje wszystkie osoby w rodzinach korzystających z pomocy MOPS bez względu na powód wsparcia. Jedna osoba może korzystać z tego wsparcia z różnych powodów, dlatego też kluczowe jest pozyskanie danych w takiej formie, aby rodziny korzystające ze świadczeń były reprezentowane tylko raz. Na potrzeby niniejszej analizy rozróżnia się dwa zasadnicze pojęcia:

1. beneficjenci pomocy społecznej, tj. osoby w rodzinach korzystających świadczeń MOPS.
2. Klienci MOPS, a więc osoby bezpośrednio otrzymujące wsparcie.

W części dotyczącej zagadnień ubóstwa w przypadku wszystkich wskaźników analizowano liczbę beneficjentów różnych form pomocy społecznej tj. liczbę osób w rodzinach.

Poziom wsparcia mieszkańców Bielska Podlaskiego przez MOPS osiągnął w 2022 r. poziom umiarkowany. Na 692 rodziny objęte pomocą w mieście przypadały 1172 osoby. Wskaźnik liczby osób w rodzinach korzystających ze wsparcia MOPS w przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców obliczony dla całego miasta wyniósł 48,2.

Jednostkami urbanistycznymi o ponadprzeciętnej koncentracji analizowanego wskaźnika tj. przekraczającej poziom 48,2 osób w rodzinach na 1 tys. mieszkańców, było siedem spośród dziewiętnastu jednostek urbanistycznych. Do grupy tej zaliczały się: Meksyk (49,8), Poświętna (51,6), Myśliwska (53,1), Centrum II (57,6), Zatorze (64,5), Brańska (65,9), i Kościuszki (83,6).

Poniżej wartości obliczonej dla całego miasta znalazło się dwanaście pozostałych jednostek. Były to: Białostocka (0,0), Mickiewicza-Ogródowa (16,5), Studziwody (22,5), 11 Listopada (27,9), Chmielna (29,0), Kleeberga (31,4), Kowalska (32,6), Hołowiesk (34,1), Północ (37,7), PGR-POM (41,2), Centrum-Zamkowa (41,3) oraz Żwirki i Wigury (46,8). Brak osób korzystających z pomocy MOPS stwierdzono jedynie w jednostce Białostocka.

Świadczenia MOPS z powodu ubóstwa

Ubóstwo było w 2022 r. czwartym najczęściej występującym w Bielsku Podlaskim powodem wsparcia udzielanego przez MOPS. Dotyczyło ono 277 rodzin liczących łącznie 433 osoby. Liczba osób otrzymujących pomoc z MOPS z powodu ubóstwa na 1 tys. mieszkańców wyniosła dla obszaru całego miasta 17,6. Zróżnicowanie przestrzenne tego wskaźnika wewnątrz miasta w dużej mierze pokrywało się z obrazem otrzymanym dla intensywności wsparcia MOPS ogółem.

Ponadprzeciętne wartości analizowanego wskaźnika charakteryzowały grupę sześciu jednostek referencyjnych. Były to: PGR-POM (17,9), Centrum II (22,4), Brańska (23,1), Zatorze (24,2), Żwirki i Wigury (38,8) i Kościuszki (41,1).

Wartości poniżej poziomu referencyjnego dla miasta charakteryzowały większość, bo łącznie dwanaście spośród analizowanych jednostek. W grupie tej znalazły się jednostki: 11 Listopada (1,2), Studziwody (2,0), Mickiewicza-Ogrodowa (8,3), Kleeberga (8,4), Centrum-Zamkowa (8,5), Chmielna (10,8), Myśliwska (11,4), Meksyk (12,4), Północ (14,0), Poświętna (15,8), Hołowiesk (16,4) oraz Kowalska (16,7). Analizowane zjawisko nie występowało w jednostce Białostocka.

Długotrwanie korzystający z pomocy społecznej

Problematykę ubóstwa w skali wewnątrzmięjskiej przybliża również wskaźnik liczby osób długotrwanie korzystających z pomocy MOPS. Taką kategorię osób reprezentowało w Bielsku Podlaskim w 2022 r. 478 osób. Wskaźnik liczby osób w rodzinach otrzymujących długotrwałe wsparcie w przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców wyniósł dla całego miasta 19,5.

Najwyższa intensywność długotrwałego korzystania z pomocy MOPS charakteryzowała siedem jednostek. Były to: PGR-POM (20,6), Hołowiesk (20,7), Żwirki i Wigury (21,0), Centrum II (21,1), Poświętna (24,0), Brańska (30,3) i Kościuszki (32,7).

Poniżej wartości referencyjnej dla całego miasta znalazło się jedenaście jednostek. Taki poziom analizowanego zjawiska był charakterystyczny dla następujących obszarów: Studziwody (4,1), 11 Listopada (7,3), Mickiewicza-Ogrodowa (12,4), Północ (13,5), Chmielna (13,7), Centrum-Zamkowa (15,9), Kowalska (16,7), Kleeberga (16,8), Myśliwska (17,5), Zatorze (17,7) i Meksyk (18,7). Analizowane zjawisko nie występowało w jednostce Białostocka.

Tabela 4.1.3. Problemy związane z ubóstwem w Bielsku Podlaskim w 2022 r.

L.p.	Nazwa jednostki	Liczba ludności w 2022 r.	Liczba osób w rodzinach korzystających z świadczeń MOPS ogółem	Liczba osób w rodzinach korzystających z świadczeń MOPS ogółem na 1 tys. mieszkańców	Liczba osób w rodzinach korzystających z świadczeń MOPS z powodu ubóstwa	Liczba osób w rodzinach korzystających z świadczeń MOPS z powodu ubóstwa na 1 tys. mieszkańców	Liczba osób w rodzinach długotrwale korzystających z świadczeń MOPS	Liczba osób w rodzinach długotrwale korzystających z świadczeń MOPS na 1 tys. mieszkańców	Liczba mieszkalnych lokali komunalnych	Zadłużenie czynszowe w mieszkalnych lokalach komunalnych w zł	Ko Zadłużenie czynszowe w mieszkalnych lokalach komunalnych w zł na 1 lokal
1.	11 Listopada	824	23	27,9	1	1,2	6	7,3	1	0	0
2.	Białostocka	119	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0	0
3.	Brańska	1517	100	65,9	35	23,1	46	30,3	25	47055	1882
4.	Centrum II	2413	139	57,6	54	22,4	51	21,1	54	36482	676
5.	Centrum-Zamkowa	2011	83	41,3	17	8,5	32	15,9	37	49370	1334
6.	Chmielna	1757	51	29,0	19	10,8	24	13,7	2	14	7
7.	Holowiesk	1643	56	34,1	27	16,4	34	20,7	14	8029	573
8.	Kleeberga	954	30	31,4	8	8,4	16	16,8	5	7905	1581
9.	Kościuszki	2021	169	83,6	83	41,1	66	32,7	160	114442	715
10.	Meksyk	804	40	49,8	10	12,4	15	18,7	11	6453	587
11.	Mickiewicza-Ogródowa	484	8	16,5	4	8,3	6	12,4	7	1685	241
12.	Myśliwska	1488	79	53,1	17	11,4	26	17,5	6	1443	241
13.	PGR-POM	1116	46	41,2	20	17,9	23	20,6	17	10397	612
14.	Poświętna	1705	88	51,6	27	15,8	41	24,0	27	5238	194
15.	Północ	2070	78	37,7	29	14,0	28	13,5	0	0	0
16.	Kowalska	1136	37	32,6	19	16,7	19	16,7	16	28810	1801
17.	Studziwody	488	11	22,5	1	2,0	2	4,1	0	0	0
18.	Zatorze	1240	80	64,5	30	24,2	22	17,7	24	8969	374
19.	Żwirki i Wigury	619	29	46,8	24	38,8	13	21,0	10	1295	130
Miasto Bielsk Podlaski		24541	1184	48,2	433	17,6	478	19,5	416	327588	787

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych MOPS i UM w Bielsku Podlaskim.

Zadłużenie w zasobie komunalnym

Ostatnim z analizowanych wskaźników był wskaźnik przeciętnego zadłużenia czynszowego w komunalnym zasobie mieszkaniowym przypadającym na 1 lokal mieszkalny. W 2022 r. w Bielsku Podlaskim komunalny zasób mieszkaniowy, na który składało się 416 lokali, przypadało 327,6 tys. zł zadłużenia czynszowego. W przeliczeniu na 1 lokal mieszkalny dało to wysokość wskaźnika zadłużenia wynoszącą dla całego miasta 787 zł.

Analizowane zjawisko w widoczny sposób koncentrowało się w przestrzeni miasta. Ponadprzeciętne wartości wskaźnika zadłużenia charakteryzowały zaledwie cztery jednostki referencyjne, jednak ich poziom był w każdym przypadku wyraźnie wyższy od wartości referencyjnej. Do grupy tej należały jednostki: Centrum-Zamkowa (1334 zł), Kleeberga (1581 zł), Kowalska (1801) oraz Brańska (1882 zł).

Względnie niski poziom średniego zadłużenia czynszowego lokali komunalnych reprezentowało jedenaście kolejnych jednostek referencyjnych. Były to: Chmielna (7,2 zł), Żwirki i Wigury (129,5 zł), Poświętna (194,0 zł), Myśliwska (240,6 zł), Mickiewicza-Ogrodnia (240,7 zł), Zatorze (373,7 zł), Hołowiesk (573,5 zł), Meksyk (586,7 zł), PGR-POM (611,6 zł), Centrum II (675,6 zł), oraz Kościuszki (715,3 zł). Poniżej wartości referencyjnej dla całego miasta znalazło się jedenaście jednostek. Analizowane zjawisko nie występowało w jednostkach: 11 Listopada, Białostocka, Północ i Studziwody, w których brak jest mieszkalnego zasobu komunalnego.

Podsumowanie

Na dziewiętnaście jednostek referencyjnych wyznaczonych na obszarze Miasta Bielsk Podlaski wartości gorsze od średniej dla gminy odnotowano w zakresie:

1. liczby osób w rodzinach korzystających ze świadczeń MOPS ogółem na 1 tys. mieszkańców w 2022 r. – 7 jednostek;
2. liczby osób w rodzinach korzystających ze świadczeń MOPS z powodu ubóstwa na 1 tys. mieszkańców w 2022 r. – 6 jednostek;
3. liczby osób w rodzinach korzystających długotrwale ze świadczeń MOPS na 1 tys. mieszkańców w 2022 r. – 7 jednostek;
4. średniej wartości zaległości czynszowych przypadających na 1 lokal w zasobie komunalnym w 2022 r. – 4 jednostki.

Za kryterium występowania kryzysu przyjęto przekroczenie co najmniej połowy z analizowanych wskaźników tj. co najmniej dwóch z czterech. Kryterium takie spełniło łącznie siedem jednostek. Były to: PGR-POM (dwa wskaźniki), Poświętna (dwa wskaźniki), Zatorze (dwa wskaźniki), Żwirki i Wigury (dwa wskaźniki), Centrum II (trzy wskaźniki), Kościuszki (trzy wskaźniki), Brańska (cztery wskaźniki).

Rozkład przestrzenny wartości zjawisk kryzysowych związanych z ubóstwem przedstawia Tabela 4.1.3. Problemy związane z ubóstwem w Bielsku Podlaskim w 2022 r. Budowę wskaźnika syntetycznego zjawisk kryzysowych związanych z ubóstwem obrazuje Tabela 4.1.4. Problemy związane z ubóstwem w Bielsku Podlaskim w 2022 r. – podsumowanie. Stanowi ona podsumowanie diagnozy miasta w tym zakresie.

Tabela 4.1.4. Problemy związane z ubóstwem w Bielsku Podlaskim w 2022 r. – podsumowanie

L.p.	Nazwa jednostki	Świadczenia MOPS ogółem	Świadczenia MOPS z powodu ubóstwa	Długotrwale korzystający z pomocy społecznej	Zadłużenie w zasobie komunalnym	Przekroczenia wartości wskaźników (max. 4)	Kryzys w zakresie zjawisk związanych z ubóstwem (min. 2 przekroczenia)
1.	11 Listopada					0	
2.	Białostocka					0	
3.	Brańska	x	x	x	x	4	x
4.	Centrum II	x	x	x		3	x
5.	Centrum-Zamkowa				x	1	
6.	Chmielna					0	
7.	Hołowiesk			x		1	
8.	Kleeberga				x	1	
9.	Kościuszki	x	x	x		3	x
10.	Meksyk	x				1	
11.	Mickiewicza-Ogródowa					0	
12.	Myśliwska	x				1	
13.	PGR-POM		x	x		2	x
14.	Poświętna	x		x		2	x
15.	Pólnoc					0	
16.	Kowalska				x	1	
17.	Studziwody					0	
18.	Zatorze	x	x			2	x
19.	Żwirki i Wigury		x	x		2	x

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych MOPS w Bielsku Podlaskim.

4.1.3. Koncentracja osób ze szczególnymi potrzebami

Ustawa o rewitalizacji definiuje, jako jedno ze zjawisk świadczących o występowaniu zjawisk problemowych o charakterze społecznym, liczbę mieszkańców ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami.

Za osobę ze szczególnymi potrzebami ten akt prawny uznaje osobę, która ze względu na swoje cechy zewnętrzne lub wewnętrzne, albo ze względu na okoliczności, w których się znajduje, musi podjąć dodatkowe działania lub zastosować dodatkowe środki w celu przezwyciężenia bariery, aby uczestniczyć w różnych sferach życia na zasadzie równości z innymi osobami. Sama dostępność natomiast definiowana jest jako dostępność architektoniczna, cyfrowa oraz informacyjno-komunikacyjna, będącą wynikiem uwzględnienia uniwersalnego projektowania albo zastosowania racjonalnego usprawnienia (art. 2 pkt 2 i 3 uozd).

Program rządowy Dostępność Plus 2018-2025 definiuje natomiast bardzo szeroki katalog osób ze szczególnymi potrzebami rozumianych jako osoby charakteryzujące się trwałym lub czasowym ograniczeniem w mobilności lub percepcji. Szacunki przeprowadzone przez autorów programu pozwoliły określić udział tego rodzaju osób w ogóle populacji na ok. 30%.

Wybór wskaźników analizowanych w niniejszym opracowaniu na potrzeby wyznaczenia obszaru zdegradowanego i rewitalizacji podyktowany jest względami praktycznymi, a więc w głównej mierze dostępnością obiektywnych i weryfikowalnych mierników, których analiza pozwoli na przybliżenie obszarów koncentracji takich osób w skali wewnątrzmięskiej. W konsekwencji powyżej przedstawionych uwarunkowań, zdecydowano się na analizę następujących grup osób o szczególnych potrzebach. Były to:

1. osoby w wieku senioralnym tj. 60 i więcej lat,
2. dzieci do lat trzech,
3. osoby niepełnosprawne,
4. osoby długotrwale lub ciężko chore.

W rezultacie zdecydowano się na wykorzystanie następujących wskaźników:

1. udział osób w wieku 60 lat i więcej (senioralnym) w ogóle liczby mieszkańców w 2022 r. w %,
2. udział osób w wieku do 3 lat w ogóle liczby mieszkańców w 2022 r. w %,
3. liczba osób w rodzinach objętych pomocą społeczną z powodu niepełnosprawności na 1000 mieszkańców w 2022 r.,
4. liczba osób w rodzinach objętych pomocą społeczną z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby na 1000 mieszkańców w 2022 r.

Osoby w wieku senioralnym

Granica wieku senioralnego jest w warunkach polskich definiowana na 60 lat. Z punktu widzenia kwestii związanych z dostępnością, osoby w takim wieku powszechnie doświadczają pogarszającej się samodzielności w codziennym funkcjonowaniu, w tym w przemieszczaniu się, w wyniku zmniejszenia się sprawności narządów zmysłu i ruchu. Problemy te dotyczą trudności w poruszaniu się bez użycia specjalnych pomocy i urządzeń (np. laski, kuli, balkoniku), czy samodzielnym wejściem i zejściem ze schodów. Dodatkowo, wśród starszych grup wiekowych szybko rośnie koncentracja osób dotkniętych problemem niepełnosprawności.

Liczba osób w wieku senioralnym tj. 60 i więcej lat, wyniosła w 2022 r. w Bielsku Podlaskim blisko 7,1 tys. osób. odpowiadało to ich udziałowi w ogóle populacji miasta wynoszącym 28,9%.

Koncentracja osób starszych była szczególnie widoczna w przypadku centralnego obszaru miasta. Ponadprzeciętne wartości udziału osób w wieku senioralnym w ogóle populacji charakteryzowały pięć jednostek tj.: Centrum II (30,2), Kościuszki (32,7), Poświętna (33,1), Centrum-Zamkowa (33,7) oraz Meksyk (36,8).

Poniżej tego poziomu koncentracji, znajdowała się liczna, bo licząca sobie czternaście jednostek, grupa. Na obszar ten składały się na nią następujące jednostki: Mickiewicza-Ogrodowa (11,2), Białostocka (11,8), Studziwody (14,8), PGR-POM (15,2), Chmielna (16,8), 11 Listopada (20,0), Brańska (20,2), Hołowiesk (20,4), Zatorze (20,7), Północ (22,8), Myśliwska (24,5), Żwirki i Wigury (25,0), Kleeberga (26,2) i Kowalska (26,3).

Osoby w wieku do 3 lat

Grupą osób, dla których nawet drobne bariery architektoniczne stanowią duże utrudnienie w poruszaniu się, są osoby z małymi dziećmi, w tym w szczególności korzystający z wózków dziecięcych. Na potrzeby niniejszego opracowania, tę grupę mieszkańców postanowiono przybliżyć poprzez analizę koncentracji najmłodszych mieszkańców miasta tj. osób w wieku od 0 do 3 lat. Rodzice osób w takim wieku, najczęściej bowiem korzystają z wózków dziecięcych.

Dzieci w wieku do lat 3 w 2022 r. było w mieście Bielsk Podlaski 840. Odpowiadało to udziałowi w ogóle populacji wynoszącym 3,4%. Wartości wyższe od tej obliczonej dla miasta charakteryzowały dziewięć spośród wyznaczonych jednostek poddanych analizie. Były to: Kleeberga (3,5), Chmielna (3,8), 11 Listopada (3,9), Zatorze (4,3), Północ (4,3), Brańska (4,4), PGR-POM (4,9), Mickiewicza-Oгородowa (5,2) oraz Studziwody (6,6).

Mniejsza od przeciętnej koncentracja małych dzieci, charakteryzowała natomiast takie jednostki jak: Meksyk (2,0), Poświętna (2,3), Centrum-Zamkowa (2,4), Żwirki i Wigury (2,6), Kościuszki (2,6), Centrum II (3,1), Myśliwska (3,1), Hołowiesk (3,1), Kowalska (3,3), Białostocka (3,4).

Niepełnosprawność

Znaczenie zjawiska niepełnosprawności wynika wprost ze złożonego charakteru problemów, dotyczących na ogół całe rodziny dotknięte niepełnosprawnością. Rzutu ją one na szereg uwarunkowań społecznych i gospodarczych związanych z funkcjonowaniem zarówno samych niepełnosprawnych, ich rodzin, jak również bezpośredniego otoczenia. Ze względu na dostępność danych dotyczących liczby osób niepełnosprawnych, należy pamiętać, że określenie zróżnicowania wewnątrzmięjskiego problemów związanych z niepełnosprawnością jest jedynie niepełnym przybliżeniem, tego jakże ważkiego problemu społecznego i dotyczy osób niepełnosprawnych o najniższym statusie materialnym tzn. spełniających kryterium dochodowe pozwalające na skorzystanie z wsparcia MOPS.

Liczba osób w rodzinach uzyskujących wsparcie MOPS z tytułu niepełnosprawności wyniosła w Bielsku Podlaskim w 2022 r. 497 osób w 339 rodzinach. Wskaźnik liczby osób w rodzinach obliczony dla całego miasta, dał w przeliczeniu na 1000 mieszkańców wartość wynoszącą 32,4.

Ponadprzeciętne wartości analizowanego wskaźnika charakteryzowały siedem jednostek referencyjnych. Były to: Centrum II (20,3), Poświętna (21,1), Kleeberga (22,01), Meksyk (23,6), Zatorze (28,2), Brańska (30,3) oraz Kościuszki (42,6).

Poziom poniżej wartości referencyjnej dla całego miasta, znalazła się liczna grupa dziesięciu jednostek. Składały się na nią: 11 Listopada (6,1), Mickiewicza-Oгородowa (8,3), Chmielna (12,0), Żwirki i Wigury (14,5), Hołowiesk (14,6), Myśliwska (15,5), Północ (16,4), Kowalska (18,5), PGR-POM (18,8) i Centrum-Zamkowa (19,4).

W jednostkach: Białostocka oraz Studziwody nie odnotowano osób pobierających świadczenia z MOPS z powodu niepełnosprawności.

Długotrwała lub ciężka choroba

Na terenie miasta Bielsk Podlaski wsparcie z MOPS z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby otrzymywało 400 rodzin, w których funkcjonowało łącznie 593 osób. Liczba takich osób w przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców dała wartość dla całego miasta wynoszącą 24,2.

Najwyższe wartości wskaźnika liczby osób w rodzinach otrzymujących wsparcie z MOPS z tego tytułu, w przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców odnotowano w przypadku siedmiu jednostek: Północ (25,1), Żwirki i Wigury (25,8), Brańska (26,4), Centrum II (29,0), Zatorze (32,3), Poświętna (35,8) i Kościuszki (52,4).

Natężenie zjawiska odpowiadające wartościom niższym niż wartość dla miasta charakteryzowało natomiast obszar, na który składały się jednostki: 11 Listopad (1,2), Studziwody (4,1), Mickiewicza-Ogrodowa (8,3), Myśliwska (12,1), Chmielna (13,7), Hołowiesk (17,0), PGR-POM (19,7), Centrum-Zamkowa (20,9), Meksyk (22,4), Kowalska (22,9), Kleeberga (23,1).

Jedyną jednostką, w której nie odnotowano żadnego przypadku osoby otrzymującej wsparcie MOPS z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby była jednostka Białostocka.

Tabela 4.1.5. Koncentracja osób o szczególnych potrzebach w Bielsku Podlaskim w 2022 r.

nr jednostki	nazwa	Ludność ogółem	Ludność w wieku 60 lat i więcej	Udział osób w wieku 60 i więcej lat w ogólnej liczbie ludności	Udział osób w wieku do 3 lat	Udział osób w wieku do 3 lat w ogólnej liczbie ludności	Liczba osób w rodzinach otrzymujących wsparcie z MOPS z powodu niepełnosprawności	Liczba osób otrzymujących wsparcie z MOPS z powodu niepełnosprawności na 1 tys. mieszkańców	Liczba osób w rodzinach otrzymujących wsparcie z MOPS z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby	Liczba osób w rodzinach otrzymujących wsparcie z MOPS z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby na 1 tys. mieszkańców
1	11 Listopada	824	186	22,6	32	3,9	5	6,1	1	1,2
2	Białostocka	119	22	18,5	4	3,4	0	0,0	0	0,0
3	Brańska	1517	369	24,3	66	4,4	46	30,3	40	26,4
4	Centrum II	2413	838	34,7	74	3,1	49	20,3	70	29,0
5	Centrum-Zamkowa	2011	730	36,3	48	2,4	39	19,4	42	20,9
6	Chmielna	1757	364	20,7	66	3,8	21	12,0	24	13,7
7	Hołowiesk	1643	380	23,1	51	3,1	24	14,6	28	17,0
8	Kleeberga	954	292	30,6	33	3,5	21	22,0	22	23,1
9	Kościuszki	2021	730	36,1	53	2,6	86	42,6	106	52,4
10	Meksyk	804	316	39,3	16	2,0	19	23,6	18	22,4
11	Mickiewicza-Oгородowa	484	88	18,2	25	5,2	4	8,3	4	8,3
12	Myśliwska	1488	411	27,6	46	3,1	23	15,5	18	12,1
13	PGR-POM	1116	223	20,0	55	4,9	21	18,8	22	19,7
14	Poświętna	1705	621	36,4	39	2,3	36	21,1	61	35,8
15	Północ	2070	580	28,0	89	4,3	34	16,4	52	25,1
16	Kowalska	1136	367	32,3	38	3,3	21	18,5	26	22,9
17	Studziwody	488	88	18,0	32	6,6	0	0,0	2	4,1
18	Zatorze	1240	305	24,6	53	4,3	35	28,2	40	32,3
19	Żwirki i Wigury	619	178	28,8	16	2,6	9	14,5	16	25,8
Miasto Bielsk Podlaski		24541	7094	28,9	28,9	3,4	497	20,3	593	24,2

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych MOPS i UM w Bielsku Podlaskim.

Podsumowanie

Na dziewiętnaście jednostek referencyjnych wyznaczonych na obszarze Miasta Bielsk Podlaski wartości gorsze od średniej dla gminy odnotowano w zakresie:

1. liczby osób w wieku 60 lat i więcej na 100 mieszkańców w 2022 r. – w pięciu jednostkach,
2. liczby dzieci w wieku 3 lat i poniżej na 100 mieszkańców w 2022 r. – w dziewięciu jednostkach,
3. liczby osób objętych pomocą społeczną z powodu niepełnosprawności na 1000 mieszkańców w 2022 r. – w siedmiu jednostkach,
4. liczby osób objętych pomocą społeczną z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby na 1000 mieszkańców w 2022 r. – w siedmiu jednostkach.

Za obszary z koncentracją osób ze szczególnymi potrzebami w zakresie dostępności uznano te jednostki, w przypadku których odnotowano ponadprzeciętne wartości dla co najmniej połowy spośród wszystkich analizowanych wskaźników. W przypadku tej grupy problemów oznaczało to dwa z czterech analizowanych wskaźników. W rezultacie do obszarów o problemowych, z punktu widzenia wysokiej koncentracji osób ze szczególnymi potrzebami w zakresie dostępności zaliczono jednostki: Kleeberga (dwa wskaźniki), Meksyk (dwa wskaźniki), Północ (dwa wskaźniki), Brańska (trzy wskaźniki), Centrum II (trzy wskaźniki), Kościuszki (trzy wskaźniki), Poświętna (trzy wskaźniki), Zatorze (trzy wskaźniki).

Rozkład przestrzenny koncentracji osób ze szczególnymi potrzebami w zakresie dostępności przedstawiono w Tab. 4.1.6 Koncentracja osób ze szczególnymi potrzebami w zakresie dostępności – podsumowanie. Budowę wskaźnika syntetycznego dla zjawiska koncentracji osób ze szczególnymi potrzebami przedstawia natomiast Tab. 4.1.7 Koncentracja osób ze szczególnymi potrzebami w zakresie dostępności - podsumowanie.

Tabela 4.1.6. Zjawiska kryzysu rodzin w Bielsku Podlaskim w 2022 r. – podsumowanie.

L.p.	Nazwa jednostki	Koncentracja osób w wieku do 3 lat	Koncentracja osób w wieku senioralnym	Koncentracja osób niepełnosprawnych	Koncentracja osób długotrwale lub ciężko chorych	Przekroczenia wartości wskaźników (max. 4)	Kryzys w zakresie zjawisk związanych z koncentracją osób ze szczególnymi potrzebami (min. 2 przekroczenia)
1	11 Listopada	x				1	
2	Białostocka					0	
3	Brańska	x		x	x	3	x
4	Centrum II		x	x	x	3	x
5	Centrum-Zamkowa		x			1	
6	Chmielna	x				1	
7	Hołowiesk						
8	Kleeberga	x		x		2	x
9	Kościuszki		x	x	x	3	x
10	Meksyk		x	x		2	x
11	Mickiewicza-Ogródowa	x				1	
12	Myśliwska					0	
13	PGR-POM	x				1	
14	Poświętna		x	x	x	3	x
15	Północ	x			x	2	x
16	Kowalska					0	
17	Studziwody	x				1	
18	Zatorze	x		x	x	3	x
19	Żwirki i Wigury				x	1	

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych MOPS i UM w Bielsku Podlaskim

4.1.4. Problemy rodzin

Problemy, dotyczące rodziny na terenie miasta mają złożony charakter i dotyczą bardzo różnych sfer życia społecznego i gospodarczego. Ich specyfikę postanowiono przybliżyć poprzez opisanie wybranych wskaźników. Na potrzeby tej części opracowania postanowiono poddać analizie dwa rodzaje negatywnych zjawisk. Były to:

1. problemy opiekuńczo-wychowawcze – liczba osób otrzymujących zasiłek z MOPS z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych na 1 tys. mieszkańców,
2. Fundusz Alimentacyjny – liczba osób w rodzinach otrzymujących świadczenia z Funduszu Alimentacyjnego na 1 tys. mieszkańców.

Powyższe wskaźniki zostały wykorzystane do obliczenia syntetycznego wskaźnika obrazującego problemy i zagrożenia odnoszące się do rodzin na terenie miasta.

Problemy w sprawach opiekuńczo – wychowawczych oraz prowadzenia gospodarstwa domowego

Istotnym elementem pomocy społecznej jest wsparcie osób mających poważne problemy w sprawach opiekuńczo – wychowawczych oraz prowadzenia gospodarstwa domowego. Na terenie Bielska Podlaskiego w 2022 r. taki powód wsparcia dotyczył 54 rodzin i 170 osób w tych rodzinach. W zdecydowanej mierze pomoc MOPS z tego powodu skierowana była do rodzin niepełnych, podczas, gdy jeszcze w roku 2016, w tej kategorii przeważały rodziny wielodzietne. Na rodziny niepełne przypadały 32 rodziny i 87 osób w rodzinach objętych wsparciem z tego powodu.

Wskaźnik liczby osób w rodzinach otrzymujących wsparcie z MOPS z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego na 1 tys. mieszkańców wyniósł 6,9.

Jednostkami o najwyższej intensywności analizowanego zjawiska była grupa sześciu jednostek, na którą składały się: Północ (7,2), Centrum II (9,1), PGR-POM (11,6), 11 Listopada (12,1), Kościuszki (15,8) i Myśliwska (20,2).

Poniżej wartości obliczonej dla całego miasta znalazło się natomiast dziesięć innych obszarów tj.: Kleeberga (1,0), Kowalska (1,8), Meksyk (2,5), Brańska (2,6), Żwirki i Wigury (3,2), Centrum-Zamkowa (4,0), Chmielna (4,0), Poświętna (4,7), Mickiewicza-Ogródowa (6,2) oraz Hołowiesk (6,7).

Analizowane zjawisko nie występowało w przypadku trzech jednostek: Białostocka, Studziwody i Zatorze.

Fundusz Alimentacyjny

Pośrednio o kondycji rodzin mogą świadczyć kwestie związane z rozpadem więzi rodzinnych lub też funkcjonowaniem rodzin niepełnych. Oszacowania poziomu tych zjawisk podjęto się w oparciu o liczbę osób w rodzinach otrzymujących świadczenia z Funduszu Alimentacyjnego. Sytuacje takie jak rozpad małżeństwa, funkcjonowanie dzieci w rodzinach niepełnych lub niebiologicznych mogą stanowić środowisko bardziej zagrożone występowaniem

negatywnych zjawisk niż pełne rodziny biologiczne. Należy jednocześnie mieć na uwadze, że zaproponowany wskaźnik identyfikuje przede wszystkim pewien potencjał do występowania negatywnych zjawisk a nie samo zjawisko kryzysowe *per se*.

W mieście Bielsk Podlaski świadczenia z Funduszu Alimentacyjnego pobierało w 2022 r. łącznie 125 rodzin, w których funkcjonowało łącznie 399 osób, w tym 194 dzieci. Wskaźnik liczby rodzin otrzymujących tego rodzaju świadczenia na 1 tys. mieszkańców wyniósł zatem 16,3.

Najwyższe wartości analizowanego wskaźnika dotyczyły dziewięciu jednostek. Były to: Myśliwska (18,0), Zatorze (18,2), Studziwody (19,7), Brańska (20,4), Poświętna (21,0), Centrum-Zamkowa (22,5), PGR-POM (22,7), Meksyk (23,0) oraz Kościuszki (27,0).

Poniżej wartości referencyjnej obliczonej dla całego miasta znalazło się dziewięć obszarów. Do tej grupy jednostek należały: 11 Listopada (3,4), Chmielna (6,3), Kowalska (6,3), Hołowiesk (8,1), Żwirki i Wigury (8,1), Mickiewicza-Ogrodowa (14,7), Centrum II (15,0), Północ (15,3) i Kleeberga (15,9).

Analizowane zjawisko nie występowało w przypadku jednostki Białostocka.

Podsumowanie

Na dziewiętnaście jednostek referencyjnych wyznaczonych na obszarze Miasta Bielsk Podlaski wartości gorsze od średniej dla gminy odnotowano w zakresie:

1. liczby osób otrzymujących zasiłek z MOPS z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych na 1 tys. mieszkańców – w sześciu jednostkach;
2. liczby osób w rodzinach otrzymujących świadczenia z Funduszu Alimentacyjnego na 1 tys. mieszkańców – w dziewięciu jednostkach.

Za obszary z wysoką koncentracją problemów rodzin uznano te jednostki, w przypadku których odnotowano ponadprzeciętne wartości dla co najmniej połowy spośród wszystkich analizowanych wskaźników. W przypadku tej grupy problemów oznaczało to jeden z dwóch analizowanych wskaźników. W rezultacie, do obszarów o problemowych, z punktu widzenia wysokiej koncentracji problemów rodzin zaliczono jednostki: 11 Listopada (jeden wskaźnik), Brańska (jeden wskaźnik), Centrum II (jeden wskaźnik), Centrum-Zamkowa (jeden wskaźnik), Meksyk (jeden wskaźnik), Poświętna (jeden wskaźnik), Północ (jeden wskaźnik), Studziwody (jeden wskaźnik), Zatorze (jeden wskaźnik), Kościuszki (dwa wskaźniki) Myśliwska (dwa wskaźniki) oraz PGR-POM (dwa wskaźniki).

Przestrzenny rozkład koncentracji poszczególnych problemów rodzin przedstawia natomiast Tabela 4.1.7. Zjawiska kryzysu rodzin w Bielsku Podlaskim w 2022 r. Budowę wskaźnika obrazującego koncentrację problemów rodzin przedstawiono w Tabeli 4.1.8. Zjawiska kryzysowe w rodzinach w Bielsku Podlaskim w 2022 r. – podsumowanie.

Tabela 4.1.7. Zjawiska kryzysu rodzin w Bielsku Podlaskim w 2022 r.

L.p.	Nazwa jednostki	Liczba ludności w 2022 r.	Liczba osób w rodzinach objętych pomocą MOPS z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	Liczba osób w rodzinach objętych pomocą MOPS z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego na 1 tys. mieszkańców	Liczba osób w rodzinach otrzymujących świadczenia z Funduszu Alimentacyjnego	Liczba osób w rodzinach otrzymujących świadczenia z Funduszu Alimentacyjnego na 1 tys. mieszkańców
1.	11 Listopada	824	10	12,1	3	3,4
2.	Białostocka	119	0	0,0	0	0,0
3.	Brańska	1517	4	2,6	31	20,4
4.	Centrum II	2413	22	9,1	36	15,0
5.	Centrum-Zamkowa	2011	8	4,0	45	22,5
6.	Chmielna	1757	7	4,0	11	6,3
7.	Hołowiesk	1643	11	6,7	13	8,1
8.	Kleeberga	954	1	1,0	15	15,9
9.	Kościuszki	2021	32	15,8	54	27,0
10.	Meksyk	804	2	2,5	19	23,0
11.	Mickiewicza-Oгородowa	484	3	6,2	7	14,7
12.	Myśliwska	1488	30	20,2	27	18,0
13.	PGR-POM	1116	13	11,6	25	22,7
14.	Poświętna	1705	8	4,7	36	21,0
15.	Północ	2070	15	7,2	32	15,3
16.	Kowalska	1136	2	1,8	7	6,3
17.	Studziwody	488	0	0,0	10	19,7
18.	Zatorze	1240	0	0,0	23	18,2
19.	Żwirki i Wigury	619	2	3,2	5	8,1
Miasto Bielsk Podlaski		24541	170	6,9	399	16,3

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych MOPS i UM w Bielsku Podlaskim

Tabela 4.1.8. Zjawiska kryzysowe w rodzinach w Bielsku Podlaskim w 2022 r. – podsumowanie.

L.p.	Nazwa jednostki	Bezradność w sprawach opiekuńczo- wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	Fundusz Alimentacyjny	Przekroczenia wartości wskaźników (max. 2)	Kryzys w zakresie zjawisk związanych z problemami rodzin (min. 1 przekroczenie)
1.	11 Listopada	x		1	x
2.	Białostocka			0	
3.	Brańska		x	1	x
4.	Centrum II	x		1	x
5.	Centrum-Zamkowa		x	1	x
6.	Chmielna			0	
7.	Holowiesk			0	
8.	Kleeberga			0	
9.	Kościuszki	x	x	2	x
10.	Meksyk		x	1	x
11.	Mickiewicza-Ogrodowa			0	
12.	Myśliwska	x	x	2	x
13.	PGR-POM	x	x	2	x
14.	Poświętna		x	1	x
15.	Północ	x		1	x
16.	Kowalska			0	
17.	Studziwody		x	1	x
18.	Zatorze		x	1	x
19.	Żwirki i Wigury			0	

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych MOPS w Bielsku Podlaskim

4.1.5. Bezrobocie

Jednym z negatywnych zjawisk społecznych, które wprost wymienione są w ustawie o rewitalizacji, jako podstawowe dla identyfikacji obszaru zdegradowanego i rewitalizacji jest bezrobocie. Zjawisko to współwystępuje ze zjawiskiem ubóstwa i bardzo często jest jedną z przyczyn całego procesu wykluczenia pewnych grup mieszkańców.

Zjawisko bezrobocia przedstawiono za pomocą dziewięciu podstawowych wskaźników. Były to:

1. liczba osób bezrobotnych ogółem na 1000 osób w wieku produkcyjnym;
2. liczba osób bezrobotnych długotrwale na 1000 osób w wieku produkcyjnym;
3. liczba osób bezrobotnych bez kwalifikacji zawodowych na 1000 osób w wieku produkcyjnym;
4. liczba osób bezrobotnych bez doświadczenia zawodowego na 1000 osób w wieku produkcyjnym;
5. liczba osób bezrobotnych do 30 roku życia na 1000 osób w wieku produkcyjnym;
6. liczba osób bezrobotnych powyżej 50 roku życia na 1000 osób w wieku produkcyjnym;
7. liczba osób bezrobotnych wychowujących co najmniej 1 dziecko do 6 roku życia na 1000 osób w wieku produkcyjnym;
8. liczba osób bezrobotnych z wykształceniem gimnazjalnym lub niższym na 1000 osób bezrobotnych;
9. liczba bezrobotnych kobiet, które nie podjęły pracy po urodzeniu dziecka na 1000 osób w wieku produkcyjnym.

Na ich podstawie skonstruowano wskaźnik syntetyczny problemów bezrobocia. Obliczono go jako sumę liczbę przekroczeń wartości referencyjnej przez wskaźniki częściowe.

Bezrobotni ogółem

Liczba osób bezrobotnych na terenie miasta w 2022 r. wyniosła 448. W przeliczeniu na 1000 osób w wieku produkcyjnym dało to wynik wskaźnika bezrobocia wynoszący 31,4, który można uznać za względnie korzystny (niski).

Obszary o najwyższym w skali miasta poziomie bezrobocia ograniczały się do siedmiu jednostek. Były to: Zatorze (31,6), 11 Listopada (33,1), Centrum-Zamkowa (35,7), Meksyk (36,5), Poświętna (39,8), Brańska (40,9) i Kościuszki (45,4).

Poniżej wartości referencyjnej dla całego miasta znalazła się zdecydowana większość z analizowanych jednostek referencyjnych, tj. dwanaście. Do grupy tej zaliczały się: Myśliwska (18,2), Białostocka (18,5), Chmielna (22,1), PGR-POM (22,8), Hołowiesk (27,6), Centrum II (28,3), Kowalska (28,6), Studziwody (28,7), Mickiewicza-Ogrodowa (29,1), Kleeberga (30,0) oraz Żwirki i Wigury (30,8).

Bezrobotni do 30 roku życia

Najmłodszą spośród analizowanych grup osób bezrobotnych były osoby do 30 roku życia, a więc znajdujące się w początkowym okresie swojej drogi zawodowej. W skali całego miasta w 2022 r. tego rodzaju osób było 94. Po przeliczeniu tej wartości na 1000 osób w wieku produkcyjnym otrzymano wartość wskaźnika bezrobocia wynoszącą 6,6.

Wartość referencyjna dzieliła grupę jednostek referencyjnych, w przybliżeniu na dwie zbliżone pod względem liczebności części. W grupie jednostek o najwyższych wartościach wskaźnika znalazły się: Centrum II (6,8), Żwirki i Wigury (6,8), Myśliwska (7,0), Centrum-Zamkowa (7,3), Kleeberga (7,4), PGR-POM (8,9), Północ (9,3), Brańska (9,6), Poświętna (10,4) i Mickiewicza-Ogrodowa (11,4).

Grupa jednostek o wartościach niższych od wartości wskaźnika dla całego miasta obejmowała dziewięć jednostek. Należały do niej: Studziwody (0,8), Meksyk (1,8), Zatorze (2,2), Hołowiesk (2,7), Kowalska (3,5), Białostocka (4,4), Chmielna (5,2), Kościuszki (6,2) oraz 11 Listopada (6,5).

Bezrobotni powyżej 50 roku życia

Najstarszą spośród analizowanych grup osób bezrobotnych były osoby powyżej 50 roku życia. Bezrobocie osób w takim wieku stanowi duże wyzwanie dla podmiotów publicznych oferujących różne formy wsparcia osób bezrobotnych, ze względu na jego względnie trwały charakter. W skali całego miasta w 2022 r. osób bezrobotnych powyżej 50 roku życia było 130, co czyniło ją trzecią najbardziej liczną spośród analizowanych szczegółowych kategorii osób bezrobotnych. Liczniejsze były jedynie grupy osób bezrobotnych: długotrwale i bez kwalifikacji zawodowych. Po przeliczeniu tej wartości na 1000 osób w wieku produkcyjnym otrzymano wartość wskaźnika bezrobocia wynoszącą 9,1.

Grupa jednostek o najwyższych wartościach wskaźnika obejmowała dziesięć jednostek referencyjnych. Znalazły się w niej jednostki: Brańska (9,3), Kowalska (10,0), Mickiewicza-Ogrodowa (10,6), Zatorze (10,8), Studziwody (11,3), Poświętna (11,4), Północ (11,8), Meksyk (11,9), Centrum-Zamkowa (12,0) i Kościuszki (16,4).

Wartości niższych od wartości wskaźnika dla całego miasta charakteryzowały dziewięć pozostałych jednostek. Były to: Żwirki i Wigury (4,2), Chmielna (4,7), PGR-POM (4,9), Myśliwska (5,5), Kleeberga (6,0), 11 Listopada (6,4), Hołowiesk (6,6), Centrum II (7,6) oraz Białostocka (8,8).

Bezrobotni długotrwale

Bezrobocie długotrwale to zjawisko bardzo często analizowane w procesie delimitacji obszaru zdegradowanego i rewitalizacji. Grupa ta obejmuje osoby bezrobotne dłużej niż 12 miesięcy i stanowi jedną z grup wyróżnianych w statystykach PUP, jako osoby bezrobotne w szczególnej sytuacji na rynku pracy. Analiza rozkładu tego rodzaju bezrobotnych w skali miasta pozwala zatem na identyfikację jednej z grup bezrobotnych szczególnie zagrożonych wykluczeniem zarówno społecznym, jak i na rynku pracy.

Liczba osób długotrwale bezrobotnych w Bielsku Podlaskim wyniosła 196 osób. W przeliczeniu na 1000 osób w wieku produkcyjnym dało wartość wskaźnika bezrobocia wynoszącą 13,8.

W grupie jednostek o najwyższych wartościach wskaźnika znalazło się osiem jednostek referencyjnych. Były to jednostki: Centrum II (14,7), Centrum-Zamkowa (15,6), PGR-POM (16,1), Kleeberga (16,4), Kościuszki (16,6), Żwirki i Wigury (17,1), Zatorze (19,8) i Poświętna (20,8).

Na grupę pozostałych jednostek, o wartościach poniżej wartości dla całego miasta, składało się jedenaście kolejnych jednostek. Grupa ta obejmowała jednostki: Studziwody (4,8), Kowalska (8,1), Myśliwska (9,2), Chmielna (9,3), Białostocka (9,7), Hołowiesk (11,5), Północ (12,0), 11 Listopada (12,4), Meksyk (12,7), Brańska (13,3) oraz Mickiewicza-Ogrodowa (13,6).

Bezrobotni z najniższym wykształceniem

Kategorią osób bezrobotnych utożsamianą z osobami o najniższym wykształceniu są osoby z wykształceniem gimnazjalnym i niższym. Liczba tego rodzaju osób bezrobotnych nie przekroczyła w Bielsku Podlaskim w 2022 r. 100 osób i wyniosła 97. Po przeliczeniu tej wartości na 1000 osób w wieku produkcyjnym wskaźnik bezrobocia wyniósł 6,8.

Ponadprzeciętnymi wartościami wskaźnika bezrobocia charakteryzowało się dziewięć jednostek referencyjnych. Były to: Zatorze (7,2), Północ (8,1), Żwirki i Wigury (8,3), Mickiewicza-Ogrodowa (8,4), Centrum II (8,6), Centrum-Zamkowa (8,7), Poświętna (9,1), PGR-POM (10,0) oraz Kościuszki (11,1).

Wartości poniżej wartości obliczonej dla całego miasta zidentyfikowano natomiast w dziewięciu jednostkach referencyjnych. Do grupy tej należały jednostki: Studziwody (0,2), 11 Listopada (3,0), Kleeberga (3,7), Chmielna (3,8), Myśliwska (4,2), Meksyk (4,3), Kowalska (4,7), Hołowiesk (4,8) i Brańska (6,2). Analizowane zjawisko nie występowało natomiast w jednostce Białostocka.

Bezrobotni z dziećmi do 6 roku życia

Osoby bezrobotne posiadające małe dzieci były w 2022 r. reprezentowane w Bielsku Podlaskim przez grupę 73 osób. Wartość ta, w przeliczeniu na 1 000 osób w wieku produkcyjnym osiągnęła wartość 5,1. Fakt posiadania małego dziecka niewątpliwie utrudnia osobom bezrobotnym aktywizację na rynku pracy, co może sprzyjać utrwaleniu się takiego stanu.

Wartości wskaźnika powyżej wartości dla całego miasta charakteryzowały dziesięć jednostek analizy. Były to: Chmielna (5,5), PGR-POM (6,0), Centrum-Zamkowa (6,1), Poświętna (6,2), Kościuszki (6,3), Brańska (6,4), Zatorze (6,4), Meksyk (6,7), Północ (7,4) i Mickiewicza-Ogrodowa (10,5).

Wartości poniżej wartości referencyjnej zidentyfikowano w ośmiu kolejnych jednostkach. W grupie tej znalazły się: Studziwody (0,6), Myśliwska (1,0), Hołowiesk (1,4), Żwirki i Wigury (2,8), Kowalska (3,9), 11 Listopada (3,9), Kleeberga (4,1) oraz Centrum II (5,0).

Bezrobotni bez doświadczenia zawodowego

Osób bezrobotnych bez doświadczenia zawodowego było w 2022 r. na obszarze Bielska Podlaskiego 69. Po przeliczeniu tej wartości na 1000 osób w wieku produkcyjnym wskaźnik bezrobocia wyniósł 4,8.

Powyżej wartości referencyjnej dla całego miasta znalazło się dziesięć jednostek. Były to: Meksyk (5,1), Centrum II (5,6), Północ (5,8), Centrum-Zamkowa (5,9), Kościuszki (6,2), Mickiewicza-Ogrodowa (6,4), Żwirki i Wigury (6,5), 11 Listopada (7,4), Kleeberga (7,8) i Poświętna (8,8).

Pozostałych dziewięć jednostek odpowiadało natomiast za wartości wskaźnika bezrobocia poniżej wartości obliczonej dla całego miasta. Wśród nich znajdowały się jednostki: Białostocka (0,8), Studziwody (1,1), Hołowiesk (1,2), PGR-POM (2,2), Brańska (2,7), Chmielna (3,3), Myśliwska (3,8), Zatorze (3,8) oraz Kowalska (4,8).

Bezrobotni bez kwalifikacji zawodowych

Kategoria osób bezrobotnych bez kwalifikacji zawodowych liczyła w 2022 r. w Bielsku Podlaskim 131 osób. Była to druga, co do liczebności szczegółowa kategoria osób bezrobotnych w mieście. Po przeliczeniu tej wartości na 1000 osób w wieku produkcyjnym wskaźnik bezrobocia wyniósł 9,2.

Najwyższe wartości analizowanego wskaźnika odnotowano w przypadku dziesięciu jednostek. Były to: Centrum-Zamkowa (9,2), Kleeberga (9,3), Żwirki i Wigury (9,7), PGR-POM (10,0), Centrum II (11,0), Brańska (12,2), Mickiewicza-Ogrodowa (12,3), Północ (12,5), Poświętna (12,6) oraz Kościuszki (13,3).

Wartości poniżej wartości obliczonej dla całego miasta zidentyfikowano natomiast w pozostałych dziewięciu jednostkach referencyjnych. Do grupy tej należały jednostki: Białostocka (0,8), Meksyk (3,6), Chmielna (4,6), Hołowiesk (4,8), Studziwody (4,8), Kowalska (5,6), Zatorze (6,8), Myśliwska (8,0) i 11 Listopada (8,5).

Kobiety, które nie wróciły do pracy po urodzeniu dziecka

Kobiety, które nie wróciły do pracy po urodzeniu dziecka stanowiły najmniej liczną spośród analizowanych kategorii osób bezrobotnych. W skali całego miasta kobiet bezrobotnych w takiej sytuacji było w 2022 r. tylko 61. Po przeliczeniu tej wartości na 1000 osób w wieku produkcyjnym otrzymano wartość wskaźnika bezrobocia wynoszącą 4,3.

Dziewięć jednostek odnotowało ponadprzeciętne wartości analizowanego wskaźnika. Do grupy tej należały jednostki: Zatorze (4,8), Centrum II (4,9), Meksyk (5,0), Mickiewicza-Ogrodowa (5,2), Kościuszki (5,7), Brańska (6,1), Północ (6,1), PGR-POM (6,7) oraz Poświętna (7,9).

Wartości niższe od przeciętnej dla całego miasta odnotowano w przypadku kolejnych dziewięciu jednostek. Były to: Białostocka (0,8), Studziwody (1,1), Hołowiesk (1,5), Kowalska (1,6), Chmielna (1,6), Myśliwska (2,6), 11 Listopada (3,4), Kleeberga (3,8) i Centrum-Zamkowa (4,1). Analizowane zjawisko nie występowało w 2022 r. w jednostce Żwirki i Wigury.

Tabela 4.1.9. Mierniki problemów związanych z bezrobociem w Bielsku Podlaskim w 2022 r.

L.p.	Nazwa jednostka	Ludność w wieku produkcyjnym w 2022 r.	Bezrobotni ogółem w 2022 r.	Bezrobotni do 30 roku życia w 2022 r.	Bezrobotni powyżej 50 roku życia w 2022 r.	Bezrobotni długotrwale w 2022 r	Bezrobotni z wykształceniem gimnazjalnym w 2022 r	Bezrobotni z dziećmi do 6 roku życia w 2022 r	Bezrobotni bez doświadczenia zawodowego w 2022 r	Bezrobotni bez kwalifikacji zawodowych w 2022 r	Bezrobotne kobiety, które nie wróciły do pracy po urodzeniu dziecka w 2022 r
1.	11 Listopada	500	17	3	3	6	1	2	4	4	2
2.	Białostocka	83	2	0	1	1	0	0	0	0	0
3.	Brańska	959	39	9	9	13	6	6	3	12	6
4.	Centrum II	1325	37	9	10	19	11	7	7	15	6
5.	Centrum-Zamkowa	1036	37	8	12	16	9	6	6	10	4
6.	Chmielna	1089	24	6	5	10	4	6	4	5	2
7.	Hołowiesk	954	26	3	6	11	5	1	1	5	1
8.	Kleeberga	552	17	4	3	9	2	2	4	5	2
9.	Kościuszki	1077	49	7	18	18	12	7	7	14	6
10.	Meksyk	418	15	1	5	5	2	3	2	2	2
11.	Mickiewicza-Oгородowa	316	9	4	3	4	3	3	2	4	2
12.	Myśliwska	840	15	6	5	8	4	1	3	7	2
13.	PGR-POM	782	18	7	4	13	8	5	2	8	5
14.	Poświętna	910	36	9	10	19	8	6	8	11	7
15.	Północ	1315	41	12	16	16	11	10	8	16	8
16.	Kowalska	659	19	2	7	5	3	3	3	4	1
17.	Studziwody	285	8	0	3	1	0	0	0	1	0
18.	Zatorze	768	24	2	8	15	5	5	3	5	4
19.	Żwirki i Wigury	360	11	2	2	6	3	1	2	4	0
Miasto Bielsk Podlaski		14246	448	94	130	196	97	73	69	131	61

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych PUP i UM w Bielsku Podlaskim.

Tabela 4.1.10. Problemy związane z bezrobociem w Bielsku Podlaskim w 2022 r – wskaźniki.

L.p.	Nazwa jednostki	Bezrobotni ogółem w 2022 r. na 1 tys. osób w wieku produkcyjnym	Bezrobotni do 30 roku życia w 2022 r. na 1 tys. osób w wieku produkcyjnym	Bezrobotni powyżej 50 roku życia w 2022 r. na 1 tys. osób w wieku produkcyjnym	Bezrobotni długotrwale w 2022 r. na 1 tys. osób w wieku produkcyjnym	Bezrobotni z wykształceniem gimnazjalnym w 2022 r. na 1 tys. osób w wieku produkcyjnym	Bezrobotni z dziećmi do 6 roku życia w 2022 r. na 1 tys. osób w wieku produkcyjnym	Bezrobotni bez doświadczenia zawodowego w 2022 r. na 1 tys. osób w wieku produkcyjnym	Bezrobotni r. na 1 tys. osób w wieku produkcyjnym bez kwalifikacji zawodowych w 2022	Bezrobotne kobiety, które nie wróciły do pracy po urodzeniu dziecka w 2022 r
1.	11 Listopada	33,1	6,5	6,4	12,4	3,0	3,9	7,4	8,5	3,4
2.	Białostocka	18,5	4,4	8,8	9,7	0,0	0,0	0,8	0,8	0,8
3.	Brańska	40,9	9,6	9,3	13,3	6,2	6,4	2,7	12,2	6,1
4.	Centrum II	28,3	6,8	7,6	14,7	8,6	5,0	5,6	11,0	4,9
5.	Centrum-Zamkowa	35,7	7,3	12,0	15,6	8,7	6,1	5,9	9,2	4,1
6.	Chmielna	22,1	5,2	4,7	9,3	3,8	5,5	3,3	4,6	1,6
7.	Holowiesk	27,6	2,7	6,6	11,5	4,8	1,4	1,2	4,8	1,5
8.	Kleeberga	30,0	7,4	6,0	16,4	3,7	4,1	7,8	9,3	3,8
9.	Kościuszki	45,4	6,2	16,4	16,6	11,1	6,3	6,2	13,3	5,7
10.	Meksyk	36,5	1,8	11,9	12,7	4,3	6,7	5,1	3,6	5,0
11.	Mickiewicza-Ogródowa	29,1	11,4	10,6	13,6	8,4	10,5	6,4	12,3	5,2
12.	Myśliwska	18,2	7,0	5,5	9,2	4,2	1,0	3,8	8,0	2,6
13.	PGR-POM	22,8	8,9	4,9	16,1	10,0	6,0	2,2	10,0	6,7
14.	Poświętna	39,8	10,4	11,4	20,8	9,1	6,2	8,8	12,6	7,9
15.	Północ	31,3	9,3	11,8	12,0	8,1	7,4	5,8	12,5	6,1
16.	Kowalska	28,6	3,5	10,0	8,1	4,7	3,9	4,8	5,6	1,6
17.	Studziwody	28,7	0,8	11,3	4,8	0,2	0,6	1,1	4,8	1,1
18.	Zatorze	31,6	2,2	10,8	19,8	7,2	6,4	3,8	6,8	4,8
19.	Żwirki i Wigury	30,8	6,8	4,2	17,1	8,3	2,8	6,5	9,7	0,0
Miasto Bielsk Podlaski		31,4	6,6	9,1	13,8	6,8	5,1	4,8	9,2	4,3

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych PUP i UM w Bielsku Podlaskim.

Podsumowanie

Na dziewiętnaście jednostek referencyjnych wyznaczonych na obszarze miasta Bielsk Podlaski wartości wskaźników dotyczących bezrobocia niższe od średniej dla miasta odnotowano w zakresie:

1. liczby osób bezrobotnych ogółem na 1000 osób w wieku produkcyjnym – w siedmiu jednostkach,
2. liczby osób bezrobotnych do 30 roku życia na 1000 osób w wieku produkcyjnym – w dziesięciu jednostkach;
3. liczby osób bezrobotnych powyżej 50 roku życia na 1000 osób w wieku produkcyjnym – w dziesięciu jednostkach;
4. liczby osób bezrobotnych długotrwale na 1000 osób w wieku produkcyjnym – w ośmiu jednostkach;
5. liczby osób bezrobotnych z wykształceniem gimnazjalnym lub niższym na 1000 osób bezrobotnych – w dziesięciu jednostkach;
6. liczby osób bezrobotnych wychowujących co najmniej 1 dziecko do 6 roku życia na 1000 osób w wieku produkcyjnym – w dziesięciu jednostkach;
7. liczby osób bezrobotnych bez doświadczenia zawodowego na 100 osób w wieku produkcyjnym – w dziesięciu jednostkach;
8. liczby osób bezrobotnych bez kwalifikacji zawodowych na 1000 osób w wieku produkcyjnym – w dziesięciu jednostkach;
9. liczby bezrobotnych kobiet, które nie podjęły pracy po urodzeniu dziecka na 1000 osób w wieku produkcyjnym – w dziesięciu jednostkach.

Za obszary charakteryzujące się wysoką koncentracją problemów bezrobocia uznano te jednostki, w przypadku których odnotowano ponadprzeciętne wartości dla co najmniej połowy spośród wszystkich analizowanych wskaźników. W przypadku tej grupy problemów oznaczało to co najmniej pięć z dziesięciu analizowanych wskaźników. W rezultacie, do obszarów problemowych, z punktu widzenia wysokiej koncentracji osób bezrobotnych zaliczono jednostki: Meksyk (pięć wskaźników), Żwirki i Wigury (pięć wskaźników), Brańska (sześć wskaźników), Centrum II (sześć wskaźników), PGR-POM (sześć wskaźników), Zatorze (sześć wskaźników), Mickiewicza-Ogrodowa (siedem wskaźników), Północ (siedem wskaźników), Centrum-Zamkowa (osiem wskaźników), Kościuszki (osiem wskaźników) i Poświętna (dziewięć wskaźników)

Przestrzenny rozkład koncentracji problemów związanych z bezrobociem przedstawia Tabela 4.1.10. Problemy związane z bezrobociem w Bielsku Podlaskim w 2022 r – wskaźniki. Budowę wskaźnika syntetycznego obrazującego koncentrację osób bezrobotnych przedstawiono w Tabeli 4.1.11. Problemy związane z bezrobociem w Bielsku Podlaskim w 2022 r. – podsumowanie.

Tabela 4.1.11. Problemy związane z bezrobociem w Bielsku Podlaskim w 2022 r. – podsumowanie

L.p.	Nazwa jednostki	Osoby bezrobotne ogółem	Osoby bezrobotne do 30 roku życia	Osoby bezrobotne powyżej 50 roku życia	Osoby bezrobotne długotrwale	Osoby bezrobotne z wykształceniem gimnazjalnym lub niższym	Osoby bezrobotne z dzieckiem do 6 roku życia	Osoby bezrobotne bez doświadczenia zawodowego	Osoby bezrobotne bez kwalifikacji zawodowych	Bezrobotne kobiety, które nie powróciły do pracy po urodzeniu dziecka	Przekroczenia wartości wskaźników (max. 9)	Kryzys w zakresie zjawisk związanych z bezrobociem (min. 5 przekroczeń)
1.	11 Listopada	x						x			2	
2.	Białostocka										0	
3.	Brańska	x	x	x			x		x	x	6	x
4.	Centrum II		x		x	x		x	x	x	6	x
5.	Centrum-Zamkowa	x	x	x	x	x	x	x	x		8	x
6.	Chmielna						x				1	
7.	Hołowiesk										0	
8.	Kleeberga		x		x			x	x		4	
9.	Kościuszki	x		x	x	x	x	x	x	x	8	x
10.	Meksyk	x		x			x	x		x	5	x
11.	Mickiewicza-Ogrodowa		x	x		x	x	x	x	x	7	x
12.	Myśliwska		x								1	
13.	PGR-POM		x		x	x	x		x	x	6	x
14.	Poświętna	x	x	x	x	x	x	x	x	x	9	x
15.	Północ		x	x		x	x	x	x	x	7	x
16.	Kowalska			x							1	
17.	Studziwody			x							1	
18.	Zatorze	x		x	x	x	x			x	6	x
19.	Żwirki i Wigury		x		x	x		x	x		5	x

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych PUP i UM w Bielsku Podlaskim.

4.1.6. Bezpieczeństwo

Poziom bezpieczeństwa na potrzeby delimitacji obszaru zdegradowanego i rewitalizacji postanowiono przybliżyć na podstawie danych uzyskanych w Komendzie Powiatowej Policji w Bielsku Podlaskim. Zjawisko to przybliżono na podstawie jednego wskaźnika, który dotyczył liczby wykroczeń ogółem w latach 2020-2022 w przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców.

Wykroczenia ogółem

Wykroczenia, jakkolwiek stanowią czyny o mniejszej szkodliwości niż przestępstwa, ze względu na kilkukrotnie wyższą częstość występowania, mogą w istotny sposób wpływać na poczucie bezpieczeństwa mieszkańców, jak i jego obiektywny poziom.

W Bielsku Podlaskim w okresie 2020-2022 odnotowano 1764 wykroczenia. Po przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców miasta dało to wynik wynoszący 71,9. Obszarami o najwyższej (ponadprzeciętnej) intensywności analizowanego zjawiska było sześć jednostek referencyjnych tj.: Meksyk (79,6), Kowalska (82,7), Kościuszki (94,5), Centrum-Zamkowa (95,5), Poświętna (142,5) oraz Żwirki i Wigury (313,4).

Najniższe natężenie zjawiska wykroczeń było charakterystyczne dla grupy dwunastu jednostek, na którą składały się: Kleeberga (7,3), 11 Listopada (8,5), Chmielna (14,2), Myśliwska (20,2), Białostocka (25,2), Hołowiesk (29,2), Północ (31,9), Zatorze (33,9), Centrum II (40,6), Mickiewicza-Ogrodowa (45,5), PGR-POM (46,6) i Brańska (56,0). Żadnych wykroczeń nie odnotowano natomiast w przypadku jednostki Studziwody.

Podsumowanie

Jedynym wskaźnikiem wykorzystanym do analizy zjawiska problemów bezpieczeństwa w skali wewnątrzmięskiej była liczba wykroczeń ogółem w latach 2020-2022 w przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców.

Na dziewiętnaście jednostek referencyjnych wyznaczonych na obszarze Miasta Bielsk Podlaski wartości analizowanego wskaźnika dotyczącego poziomu bezpieczeństwa, wartości wyższe od średniej dla miasta odnotowano dla sześciu jednostek: Meksyk, Kowalska, Kościuszki, Centrum-Zamkowa, Poświętna oraz Żwirki i Wigury. Przy braku innych wskaźników, przyjęto je równocześnie za obszary kryzysowe w zakresie poziomu bezpieczeństwa.

Szczegółowe dane dotyczące bezpieczeństwa oraz przestrzenny rozkład koncentracji problemów związanych z niskim poziomem bezpieczeństwa przedstawiono w Tab. 4.1.12. Problemy związane z bezpieczeństwem w Bielsku Podlaskim w 2022 r.

Tabela 4.1.12. Problemy związane z bezpieczeństwem w Bielsku Podlaskim w 2022 r.

L.p.	Nazwa jednostki	Liczba ludności w 2022 r.	Liczba wykroczeń ogółem w latach 2020-2022	Wskaźnik liczby wykroczeń ogółem w latach 2020-2022 na 1 tys. mieszkańców	Przekroczenia wartości wskaźników (max. 1)	Kryzys w zakresie zjawisk związanych z bezpieczeństwem (min. 1 przekroczenie)
1.	11 Listopada	824	7	8,5		
2.	Białostocka	119	3	25,2		
3.	Brańska	1517	85	56,0		
4.	Centrum II	2413	98	40,6		
5.	Centrum-Zamkowa	2011	192	95,5	1	x
6.	Chmielna	1757	25	14,2		
7.	Hołowiesk	1643	48	29,2		
8.	Kleeberga	954	7	7,3		
9.	Kościuszki	2021	191	94,5	1	x
10.	Meksyk	804	64	79,6	1	x
11.	Mickiewicza-Ogródowa	484	22	45,5		
12.	Myśliwska	1488	30	20,2		
13.	PGR-POM	1116	52	46,6		
14.	Poświętna	1705	243	142,5	1	x
15.	Północ	2070	66	31,9		
16.	Kowalska	1136	94	82,7	1	x
17.	Studziwody	488	0	0,0		
18.	Zatorze	1240	42	33,9		
19.	Żwirki i Wigury	619	194	313,4	1	x
Miasto Bielsk Podlaski		24541	1764	71,9		

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych KPP i UM w Bielsku Podlaskim.

4.1.7. Kapitał społeczny

Niski poziom aktywności społecznej jest jednym ze zjawisk świadczących o znaczącym zaawansowaniu procesów kryzysowych struktur społecznych na obszarach zdegradowanych. Jednocześnie jest to jeden z ważnych wskaźników odzwierciedlających poziom kapitału społecznego, który w skali lokalnej w istotny sposób może wpływać na procesy rozwoju społeczno-gospodarczego.

Kapitał społeczny to sieć społecznych relacji zaufania, lojalności i solidarności. Wyróżnia się dwie jego główne postaci. Pierwszą jest kapitał społeczny wiążący, na który składają się relacje zachodzące wewnątrz danej społeczności. Stosunki tej społeczności ze światem zewnętrznym stanowią dla odmiany o kapitale społecznym pomostowym. Obszary zdegradowane bardzo często charakteryzują się niskim poziomem kapitału pomostowego i jednocześnie zauważalnie wyższym niż w innych częściach miasta, poziomem kapitału społecznego wiążącego.

Do pomiarów poziomu kapitału pomostowego często bywa stosowany wskaźnik poziomu uczestnictwa w życiu społecznym i obywatelskim. Ze względu na kwestie dostępności danych, do jego przybliżenia najczęściej wykorzystuje się poziom frekwencji wyborczej. Poziom uczestnictwa obywateli w wyborach samorządowych, parlamentarnych i prezydenckich oddaje także poziom współodpowiedzialności mieszkańców za społeczność lokalną lub za kraj. Im wyższa frekwencja wyborcza tym poziom ten i poziom kapitału społecznego pomostowego wyższy i *vice versa*.

Niektórzy badacze przyjmują, że najlepszym miernikiem tego, czy mieszkańcy mają poczucie wpływu na swoje otoczenie jest skala ich udziału w wyborach samorządowych. Wynika to z mniejszego dystansu pomiędzy wyborcami a wybieranymi kandydatami. W przypadku wyborów lokalnych, zwłaszcza w mniejszych miejscowościach/gminach wyborca ma dużą szansę, aby takiego kandydata znać nawet osobiście. Zdecydowanie trudniej, aby doszło to do skutku, kolejno w przypadku: wyborów do Sejmu RP, wyborów do Senatu RP czy wyborów Prezydenta RP. Jakkolwiek taka interpretacja wydaje się mieć pewne walory, to na potrzeby niniejszej analizy przyjęto równoważność wszystkich typów wyborów.

W oparciu o dane Państwowej Komisji Wyborczej dla poszczególnych obwodów głosowania przeanalizowano frekwencję we wszystkich wyborach ogólnopolskich przeprowadzonych w latach 2018-2020 tj.:

1. wyborach samorządowych 2018 (I tura wyborów burmistrza),
2. wyborów Prezydenta RP 2020 (II tura),
3. wyborach do Sejmu i Senatu RP 2019 (wybory do Sejmu RP).

Ze względu na fakt, że obwody głosowania obejmowały swoim zasięgiem więcej niż jedną jednostkę urbanistyczną, otrzymany obraz zróżnicowania wewnątrzmijskiego zjawiska frekwencji wyborczej był, w porównaniu do innych zjawisk względnie mało zróżnicowany. Normalizację wskaźników, którą wykorzystano do wyznaczenia przedziałów wartości, przeprowadzono w oparciu o wartości frekwencji dla miasta obliczoną na podstawie danych dla trzynastu powszechnych obwodów głosowania z pominięciem jednego obwodu szpitalnego (Samodzielny Publiczny ZOZ).

Wybory samorządowe 2018

Jako reprezentację frekwencji w wyborach samorządowych 2018 przyjęto wyniki frekwencji z I tury głosowania na Burmistrza Miasta. Na terenie miasta, w obwodach powszechnych wyniosła ona 51,8%. Różnica pomiędzy najniższą (48,2%) a najwyższą zaobserwowaną (55,1%) frekwencją wyniosła 6,8 punktu procentowego, co stanowiło ~13% wartości frekwencji dla całego miasta. Wartość tę należy uznać za umiarkowaną. Świadczy ona o niezbyt dużym zróżnicowaniu aktywności obywatelskiej w skali wewnątrzmięskiej, a zatem pośrednio równocześnie o takich samych różnicach w poziomie kapitału społecznego. Jednocześnie, frekwencja obliczona dla całego miasta była zbliżona od wartości frekwencji w województwie podlaskim, która wyniosła 51,7% i jednocześnie niższa od frekwencji ogólnopolskiej wynoszącej 54,9%.

Obszarami o najniższej frekwencji, a więc jednocześnie najniższym poziomie kapitału społecznego były jednostki: Kościuszki (48,2%), Północ (49,3%), PGR-POM (49,4%), Mickiewicza-Ogrodowa (49,7%), Poświętna (50,7%), Centrum II (50,8%), 11 Listopada (51,4%) i Kleeberga (51,7%).

Poziom wyższy od wartości dla miasta, odnotowano w pozostałych jedenastu jednostkach. Były to: Kowalska (52,6%), Meksyk (52,7%), Centrum-Zamkowa (53,2%), Brańska (53,5%), Zatorze (53,6%), Myśliwska (53,7%), Studziwody (53,7%), Żwirki i Wigury (54,0%). Chmielna (54,1%), Białostocka (54,6%) oraz Hołowiesk (55,1%).

Wybory do Sejmu i Senatu RP 2019

Jako reprezentację frekwencji w Wyborach do Sejmu i Senatu RP 2019 przyjęto wyniki frekwencji z głosowania do Sejmu. Na terenie miasta w obwodach powszechnych wyniosła ona 55,1%, a więc była zauważalnie wyższa od wartości frekwencji odnotowanej w Wyborach samorządowych 2018 oraz niższa niż w Wyborach Prezydenta RP 2020. Różnica pomiędzy najniższą (50,0%) a najwyższą zaobserwowaną (58,6%) frekwencją wyniosła 8,6 punktów procentowych, co stanowiło blisko 16% wartości frekwencji dla całego miasta. Jednocześnie, frekwencja w Bielsku Podlaskim była nieznacznie niższa względem wartości frekwencji w województwie podlaskim, która wyniosła niespełna 57,0%. Od frekwencji ogólnopolskiej wynoszącej 61,7%, dzieliła ją już jednak wyraźna różnica wynosząca 6,6 punktu procentowego.

Najniższą frekwencję, a więc jednocześnie najniższy poziom kapitału społecznego reprezentowała grupa pięciu tylko jednostek referencyjnych. W jej skład wchodziły jednostki: Kościuszki (50,0%), PGR-POM (51,4%), Północ (52,4%), Mickiewicza-Ogródowa (53,7%) oraz Poświętna (54,6%).

Powyżej wartości frekwencji dla całego miasta znalazła się natomiast liczna, bo obejmująca czternaście jednostek, grupa analizowanych obszarów. W jej skład weszły: Centrum II (55,1%), Studziwody (55,3%), 11 Listopada (55,5%), Kleeberga (55,7%), Myśliwska (56,0%), Kowalska (56,1%), Zatorze (56,2%), Centrum-Zamkowa (56,2%), Żwirki i Wigury (56,7%), Chmielna (56,7%), Białostocka (57,0%), Hołowiesk (57,7%), Brańska (57,7%) i Meksyk (58,6%).

Wybory Prezydenta RP 2020

Jako reprezentację frekwencji w wyborach Prezydenta RP 2015 przyjęto wyniki frekwencji z II tury głosowania. Na terenie miasta w obwodach powszechnych wyniosła ona 61,6% i była najwyższą spośród wszystkich analizowanych rodzajów wyborów. Różnica pomiędzy najniższą (56,7%) a najwyższą zaobserwowaną (66,1%) frekwencją wyniosła 9,4 punktów procentowych, co stanowiło ponad 15% wartości frekwencji dla całego miasta. Wartość tę należy uznać za umiarkowanie wysoką. Świadczy ona o zauważalnym zróżnicowaniu aktywności obywatelskiej w skali wewnątrzmięjskiej, a zatem równocześnie poziomu kapitału społecznego. Jednocześnie, frekwencja w II turze Wyborów Prezydenta 2020 w Bielsku Podlaskim była niższa zarówno od wartości frekwencji ogólnopolskiej wynoszącej 68,2% jak i od wartości frekwencji dla województwa podlaskiego, która wyniosła 64,3%.

Najniższą frekwencję, a więc jednocześnie najniższy poziom kapitału społecznego charakteryzował następujące jednostki: Kościuszki (56,7%), PGR-POM (56,9%), Centrum II (60,2%), Mickiewicza-Ogrodowa (60,2%), Północ (60,5%) i Centrum-Zamkowa (61,4%).

Powyżej wartości frekwencji dla całego miasta znalazło się natomiast trzynaście pozostałych jednostek referencyjnych. Były to: Poświętna (61,9%), Meksyk (62,1%), Kleeberga (62,1%), 11 Listopada (62,1%), Chmielna (62,2%), Studziwody (62,6%), Hołowiesk (62,8%), Kowalska (63,3%), Myśliwska (63,5), Zatorze (63,8%), Żwirki i Wigury (65,4%), Brańska (65,9%) oraz Białostocka (66,1%).

Tabela 4.1.13. Frekwencja w wyborach ogólnopolskich z lat 2018-2020 w Bielsku Podlaskim.

L.p.	Nazwa jednostki	Osoby uprawnione do głosowania w Wyborach samorządowych 2018	Karty wydane w głosowaniu w Wyborach samorządowych 2018	Frekwencja w Wyborach samorządowych 2018 w%	Osoby uprawnione do głosowania w Wyborach do Sejmu i Senatu RP 2019	Karty wydane w głosowaniu w Wyborach do Sejmu i Senatu RP 2019	Frekwencja w Wyborach do Sejmu i Senatu RP 2019 w%	Osoby uprawnione do głosowania w Wyborach Prezydenta RP 2020	Karty wydane w głosowaniu w Wyborach Prezydenta RP 2020	Frekwencja w Wyborach Prezydenta RP 2020 w %
1.	11 Listopada	677	348	51,4	663	368	55,5	642	399	62,1
2.	Białostocka	101	55	54,6	99	56	57,0	95	63	66,1
3.	Brańska	1273	681	53,5	1262	729	57,7	1221	804	65,9
4.	Centrum II	2110	1072	50,8	2061	1136	55,1	1988	1196	60,2
5.	Centrum-Zamkowa	1819	967	53,2	1779	1000	56,2	1691	1038	61,4
6.	Chmielna	1353	732	54,1	1339	760	56,7	1303	810	62,2
7.	Holowiesk	1211	667	55,1	1206	696	57,7	1186	745	62,8
8.	Kleeberga	820	424	51,7	805	448	55,7	779	484	62,1
9.	Kościuszki	1798	867	48,2	1773	886	50,0	1711	970	56,7
10.	Meksyk	729	384	52,7	716	420	58,6	690	428	62,1
11.	Mickiewicza-Ogrodowa	373	185	49,7	365	196	53,7	355	214	60,2
12.	Myśliwska	1191	639	53,7	1178	660	56,0	1157	735	63,5
13.	PGR-POM	947	468	49,4	946	486	51,4	914	520	56,9
14.	Poświętna	1557	789	50,7	1517	829	54,6	1447	895	61,9
15.	Północ	1875	924	49,3	1829	959	52,4	1784	1080	60,5
16.	Kowalska	976	513	52,6	958	537	56,1	927	586	63,3
17.	Studziwody	345	186	53,7	341	189	55,3	337	211	62,6
18.	Zatorze	1018	546	53,6	1007	566	56,2	987	629	63,8
19.	Żwirki i Wigury	537	290	54,0	526	298	56,7	507	332	65,4
Miasto Bielsk Podlaski		20709	10737	51,8	20370	11218	55,1	19721	12140	61,6

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych PKW oraz UM w Bielsku Podlaskim.

Podsumowanie

Na dziewiętnaście jednostek referencyjnych wyznaczonych na obszarze Miasta Bielsk Podlaski wartości wskaźników dotyczących frekwencji wyborczej niższe od wartości referencyjnej dla miasta odnotowano w zakresie:

1. frekwencji w Wyborach samorządowych 2018 (I tura wyborów Burmistrza) – w ośmiu jednostkach,
2. frekwencji w Wyborach do Sejmu i Senatu RP 2019 (wybory do Sejmu RP) – w pięciu jednostkach;
3. frekwencji w Wyborach Prezydenta RP 2020 (II tura) – w sześciu jednostkach.

Za obszary charakteryzujące się niskim poziomem kapitału społecznego uznano te jednostki, w przypadku których odnotowano wartości frekwencji niższe od wartości referencyjnej dla całego miasta dla co najmniej połowy spośród wszystkich analizowanych wskaźników. W tym przypadku oznaczało to przekroczenia co najmniej dwóch z trzech analizowanych wskaźników. Warunek taki spełniło sześć jednostek. W rezultacie, do obszarów o problemowych z punktu widzenia niskiego poziomu kapitału społecznego zaliczono jednostki: Centrum II(2 wskaźniki), Poświętna (2 wskaźniki), Kościuszki (3 wskaźniki), Mickiewicza-Ogrodnia (3wskaźniki), PGR-POM (3 wskaźniki) oraz Północ (3wskaźniki).

Przestrzenny rozkład koncentracji problemów związanych z niskim poziomem edukacji podstawowej przedstawia Tabela 4.1.13. Budowę wskaźnika syntetycznego obrazującego niski poziom kapitału społecznego przedstawiono w Tabeli 4.1.14. Frekwencja wyborcza w wyborach ogólnopolskich z lat 2018-2020 w Bielsku Podlaskim – podsumowanie.

Tabela 4.1.14. Frekwencja wyborcza w wyborach ogólnopolskich z lat 2018-2020 w Bielsku Podlaskim – podsumowanie.

L.p.	nazwa	Wybory samorządowe 2018	Wybory do Sejmu i Senatu RP 2019	Wybory Prezydenta RP 2020	Przekroczenia wartości wskaźników (max. 3)	Kryzys w zakresie zjawisk związanych niskim poziomem kapitału społecznego (min. 2 przekroczenie)
1.	11 Listopada	x			1	
2.	Białostocka				0	
3.	Brańska				0	
4.	Centrum II	x		x	2	x
5.	Centrum-Zamkowa			x	1	
6.	Chmielna				0	
7.	Hołowiesk				0	
8.	Kleeberga	x			1	
9.	Kościuszki	x	x	x	3	x
10.	Meksyk				0	
11.	Mickiewicza-Ogródowa	x	x	x	3	x
12.	Myśliwska				0	
13.	PGR-POM	x	x	x	3	x
14.	Poświętna	x	x		2	x
15.	Północ	x	x	x	3	x
16.	Kowalska				0	
17.	Studziwody				0	
18.	Zatorze				0	
19.	Żwirki i Wigury				0	

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych PKW oraz UM w Bielsku Podlaskim.

4.1.8. Poziom edukacji

Problemy natury społecznej wśród dzieci i młodzieży należą do dość trudno uchwytnych w kontekście analiz statystycznych zróżnicowania wewnątrzmięjskiego. Podstawową miarą problemów społecznych w grupie najmłodszych mieszkańców miasta są kwestie znajdujące swoje odzwierciedlenie w ich problemach z nauką. Najczęściej tego rodzaju sytuacje wynikają z niekorzystnych zjawisk zachodzących w rodzinach i ich najbliższym otoczeniu. Analiza problemów związanych z edukacją dzieci i młodzieży stanowi zatem niezwykle cenny kontekst problemów społecznych danego obszaru.

Do przybliżenia negatywnych zjawisk z zakresu edukacji wykorzystano trzy równorzędne wskaźniki odnoszące się do wyników egzaminu ósmoklasisty w roku szkolnym 2022/2023:

1. wyniki egzaminu ósmoklasisty z języka polskiego w roku szkolnym 2022/2023 w %,
2. wyniki egzaminu ósmoklasisty z matematyki w roku szkolnym 2022/2023 w %,
3. wyniki egzaminu ósmoklasisty z języka obcego w roku szkolnym 2022/2023 w %.

Sprawdzian ósmoklasisty przeprowadzany na zakończenie szkoły podstawowej stanowił podstawę do przybliżenia problemów edukacyjnych na wczesnym poziomie edukacji. W roku szkolnym 2022/2023 przystąpiło do niego na terenie miasta 301 uczniów zamieszkałych w Bielsku Podlaskim.

W ramach podsumowania obliczono wskaźnik syntetyczny problemów edukacyjnych dzieci i młodzieży sumujący liczbę przekroczeń wartości referencyjnych.

Egzamin ósmoklasisty z języka polskiego

Przeciętny poziom wyników egzaminu ósmoklasisty z języka polskiego w roku szkolnym 2022/2023 wyniósł dla uczniów mieszkających w Bielsku Podlaskim 57,2%.

Najłabsze wyniki egzaminu z języka polskiego, tzn. poniżej wartości dla całego miasta, charakteryzowały dziesięć jednostek referencyjnych. Do grupy tej zaliczały się: Meksyk (50,0%), Mickiewicza-Ogrodowa (54,0%), Centrum II (54,0), Północ (54,2%), Kościuszki (55,2%), Żwirki i Wigury (55,3%), Poświętna (55,9%), Kowalska (56,0%), Białostocka (56,2%), Kleeberga (56,4%).

Najwyższy poziom wyników egzaminu ósmoklasisty z języka polskiego w roku szkolnym 2022/2023 osiągnęli uczniowie zamieszkujący osiem jednostek. Były to: Chmielna (52,2), Zatorze (57,6%), 11 Listopada (57,8%), Studziwody 58,5%, PGR-POM (59,5%), Hołowiesk (60,2%), Brańska (60,6%), Centrum-Zamkowa (61,3%), oraz Myśliwska (63,9%).

Egzamin ósmoklasisty z matematyki

Przeciętny poziom wyników egzaminu ósmoklasisty z matematyki w roku szkolnym 2022/2023 wyniósł dla uczniów mieszkających w Bielsku Podlaskim 50,2%.

Wyniki egzaminu z matematyki o wartościach poniżej poziomu referencyjnego dla całego miasta, charakteryzowały osiem jednostek referencyjnych. Do grupy tej zaliczały się: Studziwody

(41,8%), Żwirki i Wigury (42,2%), Meksyk (42,5%), Poświętna (42,5%), Kościuszki (42,7%), Hołowiesk (44,8), Mickiewicza-Ogrodowa (48,8%) i 11 Listopada (49,5%).

Ponadprzeciętny poziom wyników egzaminu ósmoklasisty z matematyki w roku szkolnym 2022/2023 osiągnęli uczniowie zamieszkujący jedenaście jednostek. Były to: Północ (50,2%), Centrum II (50,4%), Kleeberga (52,7%), Brańska (52,7%), Zatorze (52,8%), Chmielna (54,4%), PGR-POM (54,8%), Centrum-Zamkowa (56,7%), Kowalska (57,7%), Myśliwska (58,5%), oraz Białostocka (60,2%).

Egzamin ósmoklasisty z języka obcego

Przeciętny poziom wyników egzaminu ósmoklasisty z języka obcego w roku szkolnym 2022/2023 wyniósł dla uczniów mieszkających w Bielsku Podlaskim 66,1%.

Najniższe wyniki egzaminu z języka obcego, tzn. poniżej wartości dla całego miasta, charakteryzowały dziesięć jednostek referencyjnych. Do grupy tej zaliczały się: Kleeberga (58,5%), Zatorze (59,3%), Żwirki i Wigury (60,5%), Centrum II (61,5%), 11 Listopada (64,1%), Brańska (64,9%), Hołowiesk (65,0%), Studziwody (65,8%), PGR-POM (65,9%) oraz Kowalska (66,0%).

Najwyższy poziom wyników egzaminu ósmoklasisty z języka obcego w roku szkolnym 2022/2023 osiągnęli uczniowie zamieszkujący dziewięć jednostek. Były to: Białostocka (66,6%), Północ (66,8%), Poświętna (66,9%), Kościuszki (67,0%), Mickiewicza-Ogrodowa (69,5%), Chmielna (71,2%), Centrum-Zamkowa (71,4%), Meksyk (72,1%) i Myśliwska (75,8%).

Tabela 4.1.15. Poziom edukacji podstawowej w Bielsku Podlaskim w roku szkolnym 2022/2023.

L.p.	Nazwa jednostki	Średni wynik egzaminu ósmoklasisty z języka polskiego w %	Średni wynik egzaminu ósmoklasisty z matematyki w %	Średni wynik egzaminu ósmoklasisty z języka obcego w %
1.	11 Listopada	57,8	49,5	64,1
2.	Białostocka	56,2	60,2	66,6
3.	Brańska	60,6	52,7	64,9
4.	Centrum II	54,0	50,4	61,5
5.	Centrum-Zamkowa	61,3	56,7	71,4
6.	Chmielna	57,2	54,4	71,2
7.	Hołowiesk	60,2	44,8	65,0
8.	Kleeberga	56,4	52,7	58,5
9.	Kościuszki	55,2	42,7	67,0
10.	Meksyk	50,0	42,5	72,1
11.	Mickiewicza-Ogrodowa	54,0	48,8	69,5
12.	Myśliwska	63,9	58,5	75,8
13.	PGR-POM	59,5	54,8	65,9
14.	Poświętna	55,9	42,5	66,9
15.	Północ	54,2	50,2	66,8
16.	Kowalska	56,0	57,7	66,0
17.	Studziwody	58,5	41,8	65,8
18.	Zatorze	57,6	52,8	59,3
19.	Żwirki i Wigury	55,3	42,2	60,5
Miasto Bielsk Podlaski		57,21	50,17	66,1

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych szkół podstawowych.

Podsumowanie

Na dziewiętnaście jednostek referencyjnych wyznaczonych na obszarze Miasta Bielsk Podlaski wartości wskaźników dotyczących wyników egzaminu ósmoklasisty w roku szkolnym 2022/2023 niższe od wartości referencyjnej dla miasta odnotowano w zakresie:

1. wyników egzaminu ósmoklasisty z języka polskiego w roku szkolnym 2022/2023 – w dziesięciu jednostkach,
2. wyników egzaminu ósmoklasisty z matematyki w roku szkolnym 2022/2023 – w ośmiu jednostkach,
3. wyniki egzaminu ósmoklasisty z języka obcego w roku szkolnym 2022/2023 – w dziesięciu jednostkach.

Za obszary charakteryzujące się niskim poziomem edukacji podstawowej uznano te jednostki, w przypadku których odnotowano wartości frekwencji niższe od wartości referencyjnej dla całego miasta dla co najmniej połowy spośród wszystkich analizowanych wskaźników. W tym przypadku, oznaczało to przekroczenia co najmniej dwóch z trzech analizowanych wskaźników. Warunek taki spełniło jedenaście jednostek. W rezultacie, do obszarów o problemowych z punktu widzenia niskiego poziomu edukacji podstawowej zaliczono jednostki: 11 Listopada (dwa wskaźniki), Centrum II (dwa wskaźniki), Hołowiesk (dwa wskaźniki), Kleeberga (dwa wskaźniki), Kościuszki (dwa wskaźniki), Meksyk (dwa wskaźniki), Mickiewicza-Ogrodowa (dwa wskaźniki), Poświętna (dwa wskaźniki), Kowalska (dwa wskaźniki), Studziwody (dwa wskaźniki) oraz Żwirki i Wigury (trzy wskaźniki).

Przestrzenny rozkład koncentracji problemów związanych z niskim poziomem edukacji podstawowej przedstawia natomiast Tabela 4.1.15. Poziom edukacji podstawowej w Bielsku Podlaskim w roku szkolnym 2022/2023. Budowę wskaźnika syntetycznego obrazującego niski poziom edukacji podstawowej przedstawiono natomiast w Tabeli 4.1.16. Poziom edukacji podstawowej w Bielsku Podlaskim w roku szkolnym 2022/2023 – podsumowanie.

Tabela 4.1.16. Poziom edukacji podstawowej w Bielsku Podlaskim w roku szkolnym 2022/2023 – podsumowanie.

L.p.	Nazwa jednostki	Egzamin ósmoklasisty z języka polskiego	egzaminu ósmoklasisty z matematyki	Egzamin ósmoklasisty z języka obcego	Przekroczenia wartości wskaźników (max. 3)	Kryzys w zakresie poziomu edukacji podstawowej (min. 2 przekroczenie)
1.	11 Listopada		x	x	2	x
2.	Białostocka	x			1	
3.	Brańska			x	1	
4.	Centrum II	x		x	2	x
5.	Centrum-Zamkowa				0	
6.	Chmielna				0	
7.	Hołowiesk		x	x	2	x
8.	Kleeberga	x		x	2	x
9.	Kościuszki	x	x		2	x
10.	Meksyk	x	x		2	x
11.	Mickiewicza-Ogródowa	x	x		2	x
12.	Myśliwska				0	
13.	PGR-POM			x	1	
14.	Poświętna	x	x		2	x
15.	Północ	x			1	
16.	Kowalska	x		x	2	x
17.	Studziwody		x	x	2	x
18.	Zatorze			x	1	
19.	Żwirki i Wigury	x	x	x	3	x

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych szkół podstawowych.

4.1.9. Sfera społeczna – podsumowanie

Prace analityczne dotyczące występowania i koncentracji negatywnych zjawisk społecznych zakończono identyfikacją tych zjawisk, które spełniają wymagania stawiane przed obszarem zdegradowanym w ustawie o rewitalizacji. Zgodnie z nimi pierwszym warunkiem, który dany obszar gminy musi spełnić, aby mógł on zostać uznany za zdegradowany to obecność na jego terenie stanu kryzysowego z powodu **koncentracji negatywnych zjawisk społecznych, w szczególności bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, wysokiej liczby mieszkańców będących osobami ze szczególnymi potrzebami, niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego oraz niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym.**

Powyższe sformułowanie niesie ze sobą konieczność określenia zjawiska koncentracji zjawisk kryzysowych. Na potrzeby niniejszego opracowania za poziom odpowiadający koncentracji danego zjawiska na poziomie kryzysowym przyjęto przekroczenie wartości referencyjnej obliczonej dla całego miasta dla co najmniej połowy analizowanych wskaźników. Dla zachowania klarowności wyводу, takie samo rozwiązanie przyjęto w przypadku wyznaczenia obszaru kryzysowego dla grupy zjawisk (sfery) społecznej. Rozwiązanie takie pozwoliło w konsekwencji na wytypowanie obszarów charakteryzujących się największym współwystępowaniem różnego rodzaju negatywnych zjawisk.

Wyróżniono osiem głównych grup zjawisk problemowych składających się na kryzys w sferze społecznej na terenie miasta Bielsk Podlaski. Były to następujące grupy zjawisk:

1. demografia (dwa wskaźniki cząstkowe),
2. ubóstwo (cztery wskaźniki cząstkowe),
3. koncentracja osób ze szczególnymi potrzebami (cztery wskaźniki cząstkowe),
4. problemy rodzin (dwa wskaźniki cząstkowe),
5. bezrobocie (dziewięć wskaźników cząstkowych),
6. bezpieczeństwo (jeden wskaźnik cząstkowy),
7. kapitał społeczny (trzy wskaźniki cząstkowe),
8. poziom edukacji (trzy wskaźniki cząstkowe).

Przekroczenia wartości odpowiadających całej gminie tzn. występowanie koncentracji negatywnych zjawisk społecznych zilustrowano w Tabeli 4.1.17. Zjawiska kryzysowe w sferze społecznej w Bielsku Podlaskim – podsumowanie za pomocą znaku „x” w komórce odpowiadającej danej grupie negatywnych zjawisk i danej jednostce referencyjnej.

W konsekwencji tak przeprowadzonego postępowania otrzymano informację dotyczącą tego, które z jednostek spełniają warunek nakładania się przynajmniej czterech rodzajów/grup problemów (negatywnych zjawisk). Łącznie, warunek nakładania się na siebie stanów kryzysowych w zakresie zjawisk społecznych spełniło dziesięć z analizowanych jednostek urbanistycznych.

Największą, tj. maksymalną liczbę przekroczeń wartości tj. osiem, odnotowano w przypadku dwóch jednostek: Kościuszki oraz Poświętna. Kolejnych osiem jednostek odznaczało się wysokim poziomem degradacji społecznej. Poziomowi temu odpowiadało

współwystępowanie od czterech do sześciu spośród ośmiu analizowanych, negatywnych zjawisk. Do grupy tej zaliczały się jednostki:

1. Centrum II z siedmioma tego rodzaju grupami negatywnych zjawisk (demografia, bezrobocie, kapitał społeczny, koncentracja osób ze szczególnymi potrzebami, poziom edukacji, problemy rodzin, ubóstwo),
2. Brańska z pięcioma negatywnymi zjawiskami (bezrobocie, demografia, koncentracja osób ze szczególnymi potrzebami, problemy rodzin, ubóstwo),
3. Meksyk z pięcioma negatywnymi zjawiskami (bezrobocie, bezpieczeństwo, demografia, poziom edukacji, problemy rodzin),
4. PGR-POM z pięcioma negatywnymi zjawiskami (bezrobocie, demografia, kapitał społeczny, problemy rodzin, ubóstwo),
5. Żwirki i Wigury z pięcioma negatywnymi zjawiskami (bezpieczeństwo, bezrobocie, demografia, poziom edukacji, ubóstwo),
6. Centrum-Zamkowa z czterema negatywnymi zjawiskami (bezpieczeństwo, bezrobocie, demografia, problemy rodzin),
7. Północ z czterema negatywnymi zjawiskami (bezrobocie, demografia, kapitał społeczny, problemy rodzin),
8. Zatorze z czterema negatywnymi zjawiskami (bezrobocie, koncentracja osób ze szczególnymi potrzebami, problemy rodzin, ubóstwo).

W grupie jednostek niezakwalifikowanej jako obszar kryzysu w sferze społecznej występowanie trzech negatywnych zjawisk ze sfery społecznej stwierdzono dla dwóch jednostek. Były to:

1. Mickiewicza-Ogrodowa z trzema negatywnymi zjawiskami (bezrobocie, poziom edukacji, poziom kapitału społecznego),
2. Kowalska z trzema negatywnymi zjawiskami (bezpieczeństwo, demografia, poziom edukacji).

W przypadku kolejnych trzech jednostek stwierdzono występowanie negatywnych zjawisk dla dwóch grup problemów społecznych. Były to jednostki:

1. 11 Listopada z dwoma negatywnymi zjawiskami (poziom edukacji, problemy rodzin),
2. Myśliwska – z dwoma negatywnymi zjawiskami (demografia, problemy rodzin),
3. Studziwody – z dwoma negatywnymi zjawiskami (poziom edukacji, problemy rodzin).

Dwie jednostki referencyjne odznaczały się występowaniem tylko jednego zjawiska kryzysowego. Do grupy tej należały:

1. Hołowiesk – poziom edukacji.
2. Kleeberga – poziom edukacji.

W przypadku dwóch jednostek nie odnotowano żadnego negatywnego zjawiska występującego w natężeniu pozwalającym stwierdzić kryzys. Były to jednostki: Białostocka oraz Chmielna.

Tabela 4.1.17. Zjawiska kryzysowe w sferze społecznej w Bielsku Podlaskim – podsumowanie.

L.p.	Nazwa jednostki	Demografia	Ubóstwo	Koncentracja osób ze szczególnymi potrzebami	Problemy rodzin	Bezrobocie	Bezpieczeństwo	Kapitał społeczny	Edukacja	Liczba przekroczeń wskaźników (max. 8 przekroczeń)	Kryzys w sferze społecznej (min. 4 przekroczenia)
1.	11 Listopada				x				x	2	
2.	Białostocka									0	
3.	Brańska	x	x	x	x	x				5	TAK
4.	Centrum II	x	x	x	x	x		x	x	7	TAK
5.	Centrum-Zamkowa	x			x	x	x			4	TAK
6.	Chmielna									0	
7.	Hołowiesk								x	1	
8.	Kleeberga								x	1	
9.	Kościuszki	x	x	x	x	x	x	x	x	8	TAK
10.	Meksyk	x			x	x	x		x	5	TAK
11.	Mickiewicza-Ogrodowa					x		x	x	3	
12.	Myśliwska	x			x					2	
13.	PGR-POM	x	x		x	x		x		5	TAK
14.	Poświętna	x	x	x	x	x	x	x	x	8	TAK
15.	Północ	x			x	x		x		4	TAK
16.	Kowalska	x					x		x	3	
17.	Studziwody				x				x	2	
18.	Zatorze		x	x	x	x				4	TAK
19.	Żwirki i Wigury	x	x			x	x		x	5	TAK

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UM i in.

4.2. Zjawiska gospodarcze

Problemy natury gospodarczej należą do dość trudno uchwytnych w kontekście analiz statystycznych zróżnicowania wewnątrzmijskiego. Ustawa o rewitalizacji proponuje wykorzystanie przy identyfikacji problemów gospodarczych takich zjawisk jak, niski stopień przedsiębiorczości, czy słaba kondycja lokalnych przedsiębiorstw.

Do przybliżenia negatywnych zjawisk z zakresu zjawisk gospodarczych wykorzystano zatem cztery wskaźniki. Jeden z nich odnosił się do poziomu przedsiębiorczości, zaś kolejne dwa miały za celu przybliżenie kondycji lokalnych, małych przedsiębiorstw. Były to :

1. liczba podmiotów zarejestrowanych w REGON w 2023 r. na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym,
2. liczba firm wpisanych do CEiDG w latach 2017-2022 na 100 podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w CEiDG w 2022 r.,
3. liczba firm wykreślonych z CEiDG w latach 2017-2022 na 100 podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w CEiDG w 2022 r.,
4. średni roczny dochód przypadających na 1 podatnika w 2021 r.

Ze względu na obecność w analizie dwóch wskaźników odnoszących się do kondycji lokalnych przedsiębiorstw, oba potraktowano jako cząstkowe i na ich podstawie obliczono wskaźnik syntetyczny kondycji lokalnych przedsiębiorstw. Dopiero ten wskaźnik syntetyczny został zastosowany do obliczenia wskaźnika syntetycznego problemów gospodarczych.

4.2.1. Przedsiębiorczość

Najczęściej stosowanym wskaźnikiem wskazującym na występowanie problemów natury gospodarczej jest poziom przedsiębiorczości. Najczęściej spotykanym sposobem pomiaru tego zjawiska jest wskaźnik liczby podmiotów zarejestrowanych w REGON lub CEiDG w przeliczeniu na liczbę mieszkańców. Dane z systemu REGON są pełniejsze, zawierają bowiem informacje dotyczące wszystkich rodzajów zarejestrowanych firm, a więc zarówno wpisanych do CEiDG, jak również KRS. Najczęściej stosowanymi m.in. przez GUS, poziomami odniesienia dla obliczania wskaźnika przedsiębiorczości są:

1. liczba mieszkańców ogółem np. 1 000 lub 10 000,
2. liczba mieszkańców w wieku produkcyjnym.

Na potrzeby niniejszego opracowania zastosowano drugi z wymienionych poziomów odniesienia i wskaźnik przedsiębiorczości obliczono w przeliczeniu na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym. Taka miara przedsiębiorczości, choć posiada pewne wady związane choćby np. z oparciem się o adres rejestracji podmiotu, a nie faktycznego miejsca prowadzenia działalności, to jednak pozwala w większości przypadków poprawnie wskazać obszary odpowiadające rzeczywistemu zasięgowi kryzysu w tym zakresie.

W 2023 r. na terenie Bielska Podlaskiego w systemie REGON zarejestrowanych było 2541 podmiotów gospodarczych. Wskaźnik przedsiębiorczości obliczony dla całego miasta wyniósł 17,8 podmiotów na 100 osób w wieku produkcyjnym. Najkorzystniejsze, tzn. ponadprzeciętne wartości analizowanego wskaźnika, odnotowano w pięciu jednostkach. Były to: 11 Listopada (18,0), Myśliwska (18,2), Centrum-Zamkowa (27,2), Poświętna (32,1) oraz Żwirki i Wigury (47,5).

Poziom przedsiębiorczości poniżej wartości referencyjnej obliczonej dla całego miasta, reprezentowały takie jednostki jak: PGR-POM (9,7), Północ (10,2), Meksyk (10,3), Mickiewicza-Ogrodowa (13,0), Kleeberga (13,1), Studziwody (13,7), Kowalska (15,2), Zatorze (15,4), Chmielna (15,5), Centrum II (15,6), Hołowiesk (16,4), Brańska (16,4), Kościuszki (16,7) i Białostocka (16,9).

Tabela 4.2.1. Przedsiębiorczość w roku 2023 i średni poziom dochodów w 2021 r. w Bielsku Podlaskim.

L.p.	Nazwa jednostki	Ludność w wieku produkcyjnym w 2022 r.	Liczba podmiotów zarejestrowanych w REGON w 2023 r.	Liczba podatników w 2021 r.	Dochód do opodatkowania w 2021 r. w mln zł	Liczba podmiotów zarejestrowanych w REGON w 2023 r. na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym	Średni dochód do opodatkowania w 2021 r. w tys. zł
1	11 Listopada	500	90	552	28,4	18,0	51,5
2	Białostocka	83	14	76	3,9	16,9	50,9
3	Brańska	959	157	1087	48,1	16,4	44,2
4	Centrum II	1343	209	1828	75,0	15,6	41,0
5	Centrum-Zamkowa	1036	282	1514	62,6	27,2	41,3
6	Chmielna	1089	169	1178	58,0	15,5	49,3
7	Hołowiesk	954	156	1010	56,2	16,4	55,6
8	Kleeberga	558	73	701	42,1	13,1	60,1
9	Kościuszki	1077	180	1590	56,8	16,7	35,7
10	Meksyk	418	43	681	24,0	10,3	35,2
11	Mickiewicza-Ogrodowa	316	41	315	13,0	13,0	41,2
12	Myśliwska	840	153	983	47,4	18,2	48,2
13	PGR-POM	782	76	800	36,6	9,7	45,8
14	Poświętna	910	292	1392	51,3	32,1	36,8
15	Północ	1317	134	1558	65,2	10,2	41,8
16	Kowalska	659	100	848	36,9	15,2	43,5
17	Studziwody	285	39	295	15,0	13,7	51,0
18	Zatorze	768	118	854	38,3	15,4	44,9
19	Żwirki i Wigury	360	171	470	22,4	47,5	47,8
Miasto Bielsk Podlaski		1426	2541	1769	781.3	17.8	44.1

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS, Ministerstwa Finansów i in

4.2.2. Kondycja firm

Ustawa o rewitalizacji w części dotyczącej zjawisk o charakterze gospodarczym wskazuje na słabą kondycję lokalnych przedsiębiorstw, jako element, który może stanowić jedno ze zjawisk kryzysowych, których identyfikacja może prowadzić do wyznaczenia obszaru zdegradowanego i rewitalizacji. Przybliżenie kondycji przedsiębiorstw na poziomie wewnętrzmiejskim postanowiono przybliżyć poprzez analizę intensywności powstawania nowych podmiotów gospodarczych oraz likwidacji istniejących na podstawie danych z CEiDG. W celu zmniejszenia wpływu na wynik cyklicznych wahań koniunktury gospodarczej, analizie poddano dane za lata 2017-2022.

W celu zidentyfikowania obszarów gminy o najslabszej kondycji lokalnych przedsiębiorstw, wykorzystano dwa wskaźniki:

1. liczba firm wpisanych do CEiDG w latach 2017-2022 na 100 podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w CEiDG w 2022 r.;
2. liczba firm wykreślonych z CEiDG w latach 2017-2022 na 100 podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w CEiDG w 2022 r.

Na ich podstawie przekroczeń wartości referencyjnych obu wskaźników dla całego miasta obliczono wskaźnik syntetyczny kondycji lokalnych.

Podmioty wpisane do CEiDG

Względne natężenie liczby podmiotów gospodarczych wpisywanych do CEiDG pozwala na określenie obszarów, charakteryzujących się korzystnymi uwarunkowaniami w zakresie lokalizacji drobnej przedsiębiorczości. W latach 2017-2022 na obszarze Miasta Bielsk Podlaski do CEiDG wpisanych zostało łącznie 640 nowych podmiotów gospodarczych. W rezultacie wskaźnik liczby firm wpisanych do CEiDG w tym okresie czasu w przeliczeniu na 100 firm znajdujących się w CEiDG w roku 2022, wyniósł 36,2.

Ponadprzeciętne, a zatem najbardziej korzystne poziomy wartości analizowanego wskaźnika zidentyfikowano licznej grupie dziesięciu jednostek, na którą składały się: Chmielna (37,5), Brańska (39,2), Północ (40,6), Kościuszki (41,2), Zatorze (41,3), PGR-POM (45,3), Mickiewicza-Ogrodowa (50, 0), Meksyk (51,9), Myśliwska (52,7) i Studziwody (74,1).

Wartości niższe od przyjętej wartości referencyjnej, mogące świadczyć o występowaniu zjawisk kryzysowych związanych z kondycją lokalnych przedsiębiorstw charakteryzowały grupę dziewięciu jednostek. Były to: Żwirki i Wigury (19,8), Centrum II (27,5), Centrum-Zamkowa (29,6), Hołowiesk (32,0), Kowalska (32,8), Białostocka (33,3), Poświętna (33,5), Kleeberga (34,4) oraz 11 Listopada (36,1).

Tabela 4.2.2. Kondycja lokalnych przedsiębiorstw w Bielsku Podlaskim w latach 2017–2022.

L.p.	Nazwa jednostki	Ludność w wieku produkcyjnym w 2022 r.	Liczba podmiotów zarejestrowanych w CEiDG w 2022 r.	Liczba podmiotów wykreślonych z CEiDG w latach 2017-2022	Liczba podmiotów wpisanych do CEiDG w latach 2017-2022	Liczba podmiotów wykreślonych z CEiDG w latach 2017-2022. na 100 firm w CEiDG w 2022 r.	Liczba podmiotów wpisanych do CEiDG w latach 2017-2022. na 100 firm w CEiDG w 2022 r.
1	11 Listopada	500	61	13	22	21,3	36,1
2	Białostocka	83	6	6	2	100,0	33,3
3	Brańska	959	120	25	47	20,8	39,2
4	Centrum II	1343	142	33	39	23,2	27,5
5	Centrum-Zamkowa	1036	186	48	55	25,8	29,6
6	Chmielna	1089	144	33	54	22,9	37,5
7	Hołowiesk	954	122	39	39	32,0	32,0
8	Kleeberga	558	64	9	22	14,1	34,4
9	Kościuszki	1077	102	22	42	21,6	41,2
10	Meksyk	418	27	6	14	22,2	51,9
11	Mickiewicza-Orodowa	316	32	4	16	12,5	50,0
12	Myśliwska	840	93	30	49	32,3	52,7
13	PGR-POM	782	53	14	24	26,4	45,3
14	Poświętna	910	191	35	64	18,3	33,5
15	Północ	1317	101	26	41	25,7	40,6
16	Kowalska	659	67	25	22	37,3	32,8
17	Studziny	285	27	6	20	22,2	74,1
18	Zatorze	768	80	21	33	26,3	41,3
19	Żwirki i Wigury	360	106	20	21	18,9	19,8
Miasto Bielsk Podlaski		14246	1769	640	426	36,2	24,1

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych CEiDG.

Podmioty wykreślone z CEiDG

Informację o odwrotnym od wskaźnika firm wpisanych do CEiDG niesie ze sobą wskaźnik liczby firm wykreślonych z CEiDG, a więc takich, które zakończyły swoją działalność. Wskaźnik ten skonstruowano analogicznie jak opisany powyżej dotyczący firm wpisanych do CEiDG tj. dla okresu lat 2017-2022 oraz w odniesieniu do liczby firm znajdujących się w CEiDG w 2022 r.

W analizowanym okresie lat 2017-2022 z CEiDG na obszarze miasta Bielsk Podlaski wykreślono łącznie 426 podmiotów gospodarczych. W konsekwencji, w przeliczeniu na 100 firm znajdujących się w CEiDG w roku 2022, dało to wartość wskaźnika wynoszącą 24,1. Wśród obszarów o najmniej korzystnej sytuacji w tym zakresie, tj. o największej względnej koncentracji firm wykreślonych z CEiDG, znalazły się następujące jednostki: Północ (25,7), Centrum-Zamkowa (25,8), Zatorze (26,2), PGR-POM (26,4), Hołowiesk (32,0), Myśliwska (32,3), Kowalska (37,3), oraz Białostocka (100,0).

Najmniejsze wartości analizowanego wskaźnika, świadczące pośrednio o dobrej kondycji lokalnych przedsiębiorstw odnotowano natomiast w jedenastu jednostkach. Były to: Mickiewicza-Orodowa (12,5), Kleeberga (14,1), Poświętna (18,3), Żwirki i Wigury (18,9), Brańska (20,8),

11 Listopada (21,3), Kościuszki (21,6), Meksyk (22,2), Studziwody (22,2), Chmielna (22,9) i Centrum II (23,2).

Kondycja firm - podsumowanie

Na dziewiętnaście jednostek referencyjnych wyznaczonych na obszarze miasta Bielsk Podlaski wartości gorsze od przyjętych wartości referencyjnych w zakresie kondycji firm odnotowano w zakresie:

1. liczby firm wpisanych do CEiDG w latach 2017-2022 na 100 podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w CEiDG w 2022 r. – w ośmiu jednostkach;
2. liczby firm wykreślonych z CEiDG w latach 2017-2022 na 100 podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w CEiDG w 2022 r. – w dziewięciu jednostkach.

Do wyznaczenia obszaru o charakterze kryzysowym z punktu widzenia kondycji lokalnych przedsiębiorstw przyjęto warunek występowania przekroczeń przynajmniej w połowie z analizowanych wskaźników, a więc w konsekwencji, przynajmniej jednego z nich. W konsekwencji, za jednostki, w których występuje zjawisko słabej kondycji lokalnych firm uznano jednostki: Białostocka (dwa wskaźniki), Centrum-Zamkowa (dwa wskaźniki), Hołowiesk (dwa wskaźniki), Kowalska (dwa wskaźniki), 11 Listopada (jeden wskaźnik), Centrum II (jeden wskaźnik), Kleeberga (jeden wskaźnik), Myśliwska (jeden wskaźnik), PGR-POM (jeden wskaźnik), Poświętna (jeden wskaźnik), Północ (jeden wskaźnik), Zatorze (jeden wskaźnik), Żwirki i Wigury (jeden wskaźnik).

Przestrzenny rozkład koncentracji problemów związanych z kondycją lokalnych przedsiębiorstw przedstawia natomiast Tabela 4.2.2. Kondycja lokalnych przedsiębiorstw w Bielsku Podlaskim w latach 2017-2022 – podsumowanie. Budowę wskaźnika syntetycznego obrazującego kondycję lokalnych przedsiębiorstw przedstawiono natomiast w Tabeli 4.2.3. Kondycja lokalnych przedsiębiorstw w Bielsku Podlaskim w latach 2017-2022 – podsumowanie.

Tabela 4.2.3. Kondycja lokalnych przedsiębiorstw w Bielsku Podlaskim w latach 2017-2022– podsumowanie.

L.p.	Nazwa jednostki	Liczba podmiotów wykreślonych 1 CEiDG w latach 2017-2022. na 100 firm w CEiDG w 2022 r.	Liczba podmiotów wpisanych do CEiDG w latach 2017-2022. na 100 firm w CEiDG w 2022 r.	Przekroczenia wartości wskaźników (max. 2)	Kryzys w sferze gospodarczej (1 przekroczenie i więcej)
1	11 Listopada		x	1	x
2	Białostocka	x	x	2	x
3	Brańska			0	
4	Centrum II		x	1	x
5	Centrum-Zamkowa	x	x	2	x
6	Chmielna			0	
7	Hołowiek	x	x	2	x
8	Kleeberga		x	1	x
9	Kościuszki			0	
10	Meksyk			0	
11	Mickiewicza-Ogródowa			0	
12	Myśliwska	x		1	x
13	PGR-POM	x		1	x
14	Poświętna		x	1	x
15	Północ	x		1	x
16	Kowalska	x	x	2	x
17	Studziwody			0	
18	Zatorze	x		1	x
19	Żwirki i Wigury		x	1	x

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych CEiDG.

4.2.3. Dochody mieszkańców

Rozkład poziomu dochodów ludności w poszczególnych jednostkach referencyjnych został przybliżony pośrednio poprzez analizę wartości dochodów mieszkańców za rok 2021 przypadających na 1 podatnika. Analiza dochodów mieszkańców ma na celu identyfikację nie tyle obszarów zagrożonych ubóstwem, te bowiem mają swoje miejsce w części opracowania dotyczącej zjawisk społecznych, ale obszarów, których mieszkańcy cechują się dochodami poniżej przeciętnej, a zatem także niższą siłą nabywczą.

Łączny dochód do opodatkowania dla grupy 17 733 podatników z terenu Bielska Podlaskiego wyniósł w 2021 r. 781 mln zł i był wyższy o blisko 30% od dochodu z roku 2017 wynoszącego 601 mln zł. Średnia wartość dochodu w roku 2021 w przeliczeniu na 1 podatnika wyniosła w rezultacie 44,1 tys. zł.

Wartości średniego dochodu do opodatkowania przypadającego na 1 podatnika przekraczającego wartość referencyjną dla miasta charakteryzowały jedenaście jednostek. Były to: Brańska (44,2 tys. zł), Zatorze (44,9, tys. zł), PGR-POM (45,8 tys. zł), Żwirki i Wigury (47,8 tys. zł), Myśliwska (48,2 tys. zł), Chmielna (49,3 tys. zł), Białostocka (50,9 tys. zł), Studziwody (51,0), 11 Listopada (51,5 tys. zł), Hołowiesk (55,6 tys. zł), oraz Kleeberga (60,1 tys. zł).

Niższy od przeciętnego dochód do opodatkowania odnotowano w pozostałych ośmiu jednostkach. Do grupy jednostek o niskich dochodach należały: Meksyk (35,2 tys. zł), Kościuszki (35,7 tys. zł), Poświętna (36,8 tys. zł), Centrum II (41,0 tys. zł), Mickiewicza-Ogródowa (41,2 tys. zł), Centrum-Zamkowa (41,3 tys. zł), Północ (41,8 tys. zł) i Kowalska (43,5 tys. zł).

Najbardziej zauważalną cechą charakterystyczną rozkładu analizowanego zjawiska była koncentracja podatników o najniższych dochodach na obszarze centralnej części miasta. Najwyższe dochody reprezentowali podatnicy zamieszkali w jednostkach o zabudowie jednorodzinnej.

4.2.4. Sfera gospodarcza – podsumowanie

Na dziewiętnaście jednostek referencyjnych wyznaczonych na obszarze miasta Bielsk Podlaski wartości gorsze od średniej dla gminy odnotowano w zakresie:

1. liczby podmiotów zarejestrowanych w REGON w 2023 r. na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym – w czternastu jednostkach;
2. liczby podmiotów wykreślonych z CEiDG w latach 2017-2022. na 100 firm w CEiDG w 2022 r. – w ośmiu jednostkach;
3. liczby podmiotów wpisanych do CEiDG w latach 2017-2022. na 100 firm w CEiDG w 2022 r. – w dziewięciu jednostkach;
4. średniego dochodu do opodatkowania w 2021 r. – w ośmiu jednostkach.

Podsumowania negatywnych zjawisk w sferze gospodarczej dokonano poprzez nałożenie na siebie wszystkich czterech analizowanych zjawisk. Za stan kryzysowy przyjęto występowanie w każdej z jednostek przekroczenia co najmniej połowy tj. dwóch z trzech z zastosowanych wskaźników. Takie kryterium spełniło dwanaście jednostek referencyjnych. Na dziewiętnaście z nich przekroczenia co najmniej dwóch wskaźników odnotowano w następujących jednostkach: Centrum-Zamkowa (2 wskaźniki), Hołowiesk (2 wskaźniki), Kleeberga (2 wskaźniki), Kościuszki (2 wskaźniki), Meksyk (2 wskaźniki), Mickiewicza-Ogrodowa (2 wskaźniki) PGR-POM (2 wskaźniki), Poświętna (2 wskaźniki), Zatorze (2 wskaźniki), Centrum II (3 wskaźniki), Północ (3 wskaźniki) oraz Kowalska (3 wskaźniki).

Rozkład przestrzenny wartości zjawisk kryzysowych w sferze gospodarczej przedstawiają tabele: Tabela 4.2.1. Przedsiębiorczość w roku 2023 i średni poziom dochodów w 2021 r. w Bielsku Podlaskim oraz Tabela 4.2.2. Kondycja lokalnych przedsiębiorstw w Bielsku Podlaskim w latach 2017-2022. Budowę wskaźnika syntetycznego w sferze gospodarczej obrazuje Tabela 4.2.4. Zjawiska kryzysowe w sferze gospodarczej w Bielsku Podlaskim – podsumowanie. Stanowi ona podsumowanie diagnozy miasta w tym zakresie.

Tabela 4.2.4. Zjawiska kryzysowe w sferze gospodarczej w Bielsku Podlaskim – podsumowanie.

L.p.	Nazwa jednostki	Przedsiębiorczość	Kondycja lokalnych przedsiębiorstw	Średni dochód do opodatkowania	Przekroczenia wartości wskaźników	Kryzys w sferze gospodarczej (2 przekroczenia i więcej)
x	11 Listopada		x		1	
2	Białostocka	x	x		2	x
3	Brańska	x			1	
4	Centrum II	x	x	x	3	x
5	Centrum-Zamkowa		x	x	2	x
6	Chmielna	x			1	
7	Hołowiesk	x	x		2	x
8	Kleeberga	x	x		2	x
9	Kościuszki	x		x	2	x
10	Meksyk	x		x	2	x
11	Mickiewicza-Ogródowa	x		x	2	x
12	Myśliwska		x		1	
13	PGR-POM	x	x		2	x
14	Poświętna		x	x	2	x
15	Północ	x	x	x	3	x
16	Kowalska	x	x	x	3	x
17	Studziwody	x			1	
18	Zatorze	x	x		2	x
19	Żwirki i Wigury		x		1	

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS, US w Bielsku Podlaskim i in.

4.3. Zjawiska środowiskowe

Ustawa o rewitalizacji sugeruje wykorzystanie przy identyfikacji problemów o charakterze środowiskowym takich zjawisk jak: przekroczenia standardów jakości środowiska oraz obecność odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia ludzi lub stanu środowiska.

Do przybliżenia negatywnych zjawisk z zakresu zjawisk środowiskowych wykorzystano zatem łącznie cztery wskaźniki odnoszące się do trzech różnych zjawisk. Były to :

1. udział ludności zamieszkującej obszar przekroczeń średniorocznego poziomu dopuszczalnego PM_{2,5} w 2022 r.,
2. udział ludności na obszarze imisji hałasu komunikacyjnego w porze dziennej (L_{dwn}) 50 dB i więcej w 2022 r. w %,
3. udział ludność na obszarze imisji hałasu komunikacyjnego w porze nocnej (L_n) 45 dB i więcej w 2022 r.,
4. ilość wyrobów zawierających azbest w kg na 1 mieszkańca.

Ze względu na obecność dwóch wskaźników z zakresu hałasu komunikacyjnego, oba zastosowane w tym zakresie wskaźniki potraktowano jako wskaźniki cząstkowe do obliczenia wskaźnika syntetycznego problemów związanych z hałasem. Dopiero ten wskaźnik syntetyczny został zastosowany do obliczenia wskaźnika syntetycznego problemów środowiskowych.

4.3.1. Stan powietrza

Istotnym negatywnym zjawiskiem występującym na obszarze Bielska Podlaskiego w sferze środowiskowej są kwestie związane z występowaniem na jego obszarze przekroczeń związanych z jakością stanu powietrza atmosferycznego. Najważniejsze w tym zakresie są przekroczenia norm związanych ze stężeniami pyłu zawieszonego PM₁₀ i PM_{2,5}.

„Program ochrony powietrza dla strefy podlaskiej” (Dz. Urz. Woj. Podl. z 2013 r. poz. 19, z 2020 r. poz. 2880, z 2022 r. poz. 2977 oraz z 2023 poz. 3427), definiuje na obszarze miasta Bielsk Podlaski jeden z obszarów przekroczeń średniorocznego poziomu dopuszczalnego PM_{2,5} w strefie podlaskiej w 2018 r. Obszar Pd18sPdPM_{2,5}a14 obejmuje zachodni fragment miasta o powierzchni 810 ha, który w 2022 r. był zamieszkiwany przez 14,5 tys. osób. Jako główną przyczynę przekroczeń norm powietrza program identyfikuje niską emisję pochodzącą z nisko sprawnych indywidualnych źródeł ciepła służących do ogrzewania indywidualnego.

Program ochrony powietrza dla strefy podlaskiej w przypadku pyłu zawieszonego PM_{2,5} jako obszaru przekroczeń wartości progowych przyjmuje teren obejmujący większą część obszaru zurbanizowanego w granicach miasta. W efekcie spośród 24,5 tys. mieszkańców Bielska Podlaskiego aż 14,5 tys. (30,0%) zamieszkiwało obszar charakteryzujący się złym stanem aerosanitarnym. Wyższy udział populacji zamieszkującej obszar przekroczeń odnotowano w następujących jednostkach: Myśliwska (91,9%), 11 Listopada (92,7%), Poświętna (96,4%) oraz Centrum II (97,4%). W przypadku jednostek: Brańska, Centrum-Zamkowa, Kościuszki, Meksyk i Zatorze obszar ten obejmował całość populacji je zamieszkujących.

Niższe wartości reprezentowała grupa dziesięciu jednostek. W jej skład wchodziły jednostki: Kowalska (2,3%), Żwirki i Wigury (3,2%), Chmielna (8,4%), Hołowiesk (36,6%) oraz

sześć jednostek, w których nie odnotowano terenów zamieszkałych objętych strefą przekroczeń tj.: Białostocka, Kleeberga, Mickiewicza-Ogrodowa, PGR-POM, Północ i Studziwody.

Tabela 4.3.1. Obszar przekroczeń średniorocznego poziomu dopuszczalnego PM_{2,5} w Bielsku Podlaskim

L.p.	Nazwa jednostki	Powierzchnia obszaru przekroczeń średniorocznego poziomu dopuszczalnego PM _{2,5} w ha	Powierzchnia jednostki w ha	Udział powierzchnia obszaru przekroczeń średniorocznego poziomu dopuszczalnego PM _{2,5} w %	Ludność ogółem w 2022 r.	Liczba ludności zamieszkującej obszar przekroczeń średniorocznego poziomu dopuszczalnego PM _{2,5} w 2022 r.	Udział ludności zamieszkującej obszar przekroczeń średniorocznego poziomu dopuszczalnego PM _{2,5} w 2022 r.
1.	11 Listopada	153,1	228,3	67,0	824	764	92,7
2.	Białostocka	0,0	188,3	0,0	119	0	0,0
3.	Brańska	250,3	363,8	68,8	1517	1517	100,0
4.	Centrum II	20,6	33,3	61,9	2413	2350	97,4
5.	Centrum-Zamkowa	76,9	77,1	99,7	2011	2011	100,0
6.	Chmielna	12,7	221,8	5,7	1757	147	8,4
7.	Holowiesk	45,3	386,3	11,7	1643	602	36,6
8.	Kleeberga	0,0	49,7	0,0	954	0	0,0
9.	Kościuszki	19,4	19,4	100,0	2021	2021	100,0
10.	Meksyk	11,6	11,6	100,0	804	804	100,0
11.	Mickiewicza-Ogrodowa	0,0	327,7	0,0	484	0	0,0
12.	Myśliwska	68,3	92,1	74,2	1488	1367	91,9
13.	PGR-POM	0,0	36,6	0,0	1116	0	0,0
14.	Poświętna	33,8	36,3	93,2	1705	1643	96,4
15.	Północ	0,1	46,5	0,3	2070	0	0,0
16.	Kowalska	1,4	30,9	4,4	1136	26	2,3
17.	Studziwody	0,0	270,3	0,0	488	0	0,0
18.	Zatorze	86,7	132,0	65,6	1240	1240	100,0
19.	Żwirki i Wigury	29,9	148,6	20,1	619	20	3,2
Miasto Bielsk Podlaski		810,2	2700,8	30,0	24541	14512	59,1

Źródło: opracowanie własne na podstawie POP dla strefy podlaskiej (2020) oraz danych UM w Bielsku Podlaskim.

4.3.2. Hałas komunikacyjny

Uciążliwości związane z hałasem komunikacyjnym i zanieczyszczeniami generowanymi przez transport drogowy mogą w przypadku Bielska Podlaskiego dotyczyć obszaru bezpośrednio przylegającego do dróg krajowych nr 19 i 66 oraz drogi wojewódzkiej nr 689. Największe natężenie ruchu samochodowego (SDRR) odnotowano w 2020 r. na odcinku DK nr 19 przebiegającym przez centrum Bielska. Wyniósł on od 13,3 do 18,5 tys. pojazdów na dobę. Natężenie na pozostałych odcinkach dróg krajowych i drodze wojewódzkiej było wyraźnie niższe. We wszystkich przypadkach przekraczało jednak poziom 1,9 tys. pojazdów na dobę.

Klimat akustyczny, jest na terenach zurbanizowanych jednym z podstawowych elementów wpływających na jakość i poziom życia mieszkańców. Jego negatywnym elementem jest zjawisko hałasu. Najbardziej powszechnie występującym rodzajem hałasu jest hałas komunikacyjny.

Brak obwodnicy miasta⁵ i związany z tym przebieg głównych dróg tranzytowych o znaczących wartościach natężenia ruchu przez centralną część miasta mogą być przyczyną uciążliwości z tym związanych dla mieszkańców. Na potrzeby niniejszej analizy wykorzystano wyniki badań przeprowadzonych w ramach „Strategicznej mapy hałasu dla dróg krajowych o ruchu powyżej 3 000 000 pojazdów rocznie zlokalizowanych w województwie podlaskim o łącznej długości 409,244 km”. Jednocześnie w miejsce norm hałasu obowiązujących w Polsce, przyjęto bardziej rygorystyczne zalecenia Światowej Organizacji Zdrowia (WHO), zakładające, że hałas w środowisku nie powinien przekraczać 50-55 dB w dzień i 40-45 dB w nocy. Tym samym, podstawą do wyznaczenia obszarów zagrożonych hałasem na terenie miasta zostały tereny o imisji hałasu na poziomie: 50 dB i więcej w dzień oraz 45 dB i więcej w porze nocnej. Przyjęcie takich wartości referencyjnych ma swoje uzasadnienie także w kontekście poważnych zastrzeżeń, jakie zidentyfikowała Najwyższa Izba Kontroli w trakcie kontroli ochrony mieszkańców dużych miast przed hałasem⁶ w zakresie rzetelności ustalania nowych norm dotyczących hałasu⁷.

Analizie poddano wskaźniki udziału liczby ludności zamieszkującej obszary o wyższej od referencyjnej imisji hałasu w porze nocnej oraz dziennej. W pierwszym przypadku, na obszarze zagrożonym hałasem w porze nocnej, w skali całego miasta zamieszkiwało 1949 osób, co odpowiadało 7,9% ogółu populacji Bielska Podlaskiego. W drugim, w porze dziennej analogiczna wartość wyniosła 3046 mieszkańców, co stanowiło 12,4% ogółu populacji miasta.

Do jednostek o najwyższym natężeniu zagrożenia hałasem komunikacyjnym w porze nocnej należały: Myśliwska (8,0%), Kowalska (8,9%), Kościuszki (11,6%), Poświętna (12,1%), Brańska (12,9%), Zatorze (16,6%), Kleeberga (16,8%), Żwirki i Wigury (38,8%), Meksyk (40,8%), Białostocka (84,9%).

Poniżej przyjętej wartości referencyjnej dla pory nocnej znalazła się grupa składająca się z dziewięciu jednostek. W przypadku siedmiu z nich nie odnotowano mieszkańców zamieszkujących obszary przekroczeń imisji hałasu. Były to: Centrum II, Chmielna, Hołowiesk,

⁵ W momencie powstawania niniejszego opracowania zachodnia obwodnica miasta, mająca wyprowadzić z miasta ruch tranzytowy w ciągu DK 19 znajdowała się w trakcie budowy.

⁶ Kontrola P/13/134 Ochrona mieszkańców dużych miast przed hałasem (2013).

⁷ Dot. zmian wynikających z wejścia w życie rozporządzenia z 1 października 2012 r. zmieniającego rozporządzenie w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku.

Mickiewicza-Ogrodowa, PGR-POM, Północ i Studziwody. W dwóch pozostałych jednostkach, wartości te były natomiast bardzo niskie i wyniosły dla jednostek: Centrum-Zamkowa oraz 11 Listopada odpowiednio: 1,6% i 3,0%.

Przekroczenia przyjętych wskaźników referencyjnych dla pory dziennej przedstawiały obraz analogiczny do emisji hałasu w porze nocnej. Wartość udziału liczby mieszkańców zamieszkujących obszar o emisji hałasu wynoszącej 50 dB i więcej przekraczającą udział dla miasta wynoszący 12,4% charakteryzował dziewięć jednostek. Były to: Kowalska (15,2%), Brańska (16,7%), Kościuszki (18,5%), Zatorze (22,1%), Kleeberga (25,4%), Poświętna (31,3%), Żwirki i Wigury (53,2%), Meksyk (53,9%) i Białostocka (100,0%).

Grupę jednostek o wartościach wskaźnika poniżej tej wartości stanowiły trzy jednostki: Centrum-Zamkowa (2,8%), 11 Listopada (10,6%), Myśliwska (11,6%) oraz siedem jednostek, dla których mieszkańców nie występowało zagrożenie hałasem komunikacyjnym pochodzącym z dróg krajowych o najwyższym w kraju natężeniu ruchu samochodowego. W tym ostatnim przypadku były to jednostki: Centrum II, Chmielna, Hołowiesk, Mickiewicza-Ogrodowa, PGR-POM, Północ, oraz Studziwody.

Tabela 4.3.2. Generalny Pomiar Ruchu na odcinkach dróg wojewódzkich i krajowych na terenie miasta Bielsk Podlaski w latach 2010-2020.

Nr drogi	Nazwa odcinka	Średni Dobowy Ruch Roczny w pojazdach na dobę							
		2020		2015		2010		Zmiana 2010-2020 w %	
		Ogółem	Samochody ciężarowe	Ogółem	Samochody ciężarowe	Ogółem	Samochody ciężarowe	Ogółem	Samochody ciężarowe
DW 659	Bielsk Podlaski /przejście: al. J. Piłsudskiego (DK19) - gr. miasta/	3863	174	-	-	-	-	-	-
DW 684	Bielsk Podlaski. /przejście: al. J. Piłsudskiego (DK19) – gr. miasta/	6507	38	-	-	-	-	-	-
DW 689	Bielsk-Podlaski-Hajnówka	4281	404	2683	130	2348	199	82,3	103,0
DK 19	Płoski-Bielsk-Podlaski	9023	1314	7589	1277	6386	992	41,3	32,5
	Bielsk-Podlaski /przejście 1 Rondo zul. F. Kleeberga -ul. 11 Listopada (DW659)/	16659	1587	14354	1576	10921	1163	52,5	36,5
	Bielsk-Podlaski /przejście 2 ul. 11 Listopada (DW659) - DK66, DW684/	13374	1709	16343	1705	15292	1425	-12,5	19,9
	Bielsk-Podlaski /ul. Brańska (DK66)/-Bocki /ul. Grunwaldzka/	6250	1205	5835	1222	5015	987	24,6	22,1
	Brańsk /ul. Kościuszki (DW681)/-Bielsk-Podlaski /ul. Wojska Polskiego (DK19)/	3073	417	4398	485	3617	400	-15,0	4,3
DK 66	Bielsk-Podlaski /przejście: : DK19, DW684 - ul. Białowieska (DW689)//	5287	468	9374	648	7647	588	-30,9	-20,4
	Bielsk-Podlaski /ul. Białowieska (DW689)/-Kleszczewo /DW685/	3591	345	2590	222	2400	131	49,6	163,4

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GPR GDDKiA

Podsumowanie

Na dziewiętnaście jednostek referencyjnych wyznaczonych na obszarze miasta Bielsk Podlaski wartości gorsze od przyjętych wartości referencyjnych w zakresie hałasu odnotowano:

1. udział ludności na obszarze emisji hałasu w porze dziennej (L_{dwn}) 50 dB i więcej w 2022 r. w % – w 10 jednostkach;
2. udział ludność na obszarze emisji hałasu w porze nocnej (L_n) 45 dB i więcej w 2022 r. w % – w 9 jednostkach.

Do wyznaczenia obszaru o charakterze kryzysowym z punktu widzenia przekroczenia norm hałasu przyjęto warunek występowania przekroczeń przynajmniej w połowie z analizowanych wskaźników, a więc w konsekwencji, przynajmniej jednego z nich. W konsekwencji jako jednostki, w których występuje zjawisko hałasu komunikacyjnego zaliczono jednostki: Białostocka, Brańska, Kleeberga, Kościuszki, Meksyk, Myśliwska, Poświętna, Kowalska, Zatorze oraz Żwirki i Wigury.

Tabela 4.3.3. Ludność na obszarach wysokiej emisji hałasu na terenie miasta Bielsk Podlaski w 2022 r.

L.p.	Nazwa jednostki	Ludność ogółem w 2022 r.	Ludność na obszarze emisji hałasu w porze dziennej (L _{dwn}) 50 dB i więcej w 2022 r.	Ludność na obszarze emisji hałasu w porze nocnej (L _n) 45 dB i więcej w 2022 r.	Udział ludności na obszarze emisji hałasu w porze dziennej (L _{dwn}) 50 dB i więcej w 2022 r. w %	Udział ludność na obszarze emisji hałasu w porze nocnej (L _n) 45 dB i więcej w 2022 r. w %	Przekroczenia wartości wskaźnika dla pory dziennej	Przekroczenia wartości wskaźnika dla pory nocnej	Stan kryzysowy (min. 1 przekroczenie)
1.	11 Listopada	824	87	25	3,0	10,6			
2.	Białostocka	119	119	101	84,9	100,0	x	x	x
3.	Brańska	1517	253	196	12,9	16,7	x	x	x
4.	Centrum II	2413	0	0	0,0	0,0			
5.	Centrum-Zamkowa	2011	57	32	1,6	2,8			
6.	Chmielna	1757	0	0	0,0	0,0			
7.	Hołowiesk	1643	0	0	0,0	0,0			
8.	Kleeberga	954	242	160	16,8	25,4	x	x	x
9.	Kościuszki	2021	373	234	11,6	18,5	x	x	x
10.	Meksyk	804	433	328	40,8	53,9	x	x	x
11.	Mickiewicza-Ogródowa	484	0	0	0,0	0,0			
12.	Myśliwska	1488	173	119	8,0	11,6		x	x
13.	PGR-POM	1116	0	0	0,0	0,0			
14.	Poświętna	1705	533	207	12,1	31,3	x	x	x
15.	Północ	2070	0	0	0,0	0,0			
16.	Kowalska	1136	173	101	8,9	15,2	x	x	x
17.	Studziwody	488	0	0	0,0	0,0			
18.	Zatorze	1240	274	206	16,6	22,1	x	x	x
19.	Żwirki i Wigury	619	329	240	38,8	53,2	x	x	x
Miasto Bielsk Podlaski		24541	3046	1949	7,94	7,9	12,4	-	-

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GDDKiA

4.3.3. Wyroby zawierające azbest

Jednym z czynników, które mogą w istotny i negatywny sposób wpływać na zagrożenia zarówno dla środowiska przyrodniczego, jak również stanu zdrowia mieszkańców jest obecność wyrobów zawierających azbest. Na potrzeby oceny zagrożenia wynikającego z występowania wyrobów zawierających azbest wykorzystano wskaźnik wolumenu wyrobów azbestowych przypadających na 1 mieszkańca w kg.

Na obszarze miasta w 2022 r. znajdowało się łącznie 2262,5 t wyrobów zawierających azbest. Oznaczało to, że na jednego mieszkańca miasta przypada 92,2 kg tego rodzaju wyrobów. Do jednostek o najwyższym natężeniu analizowanego zjawiska należała grupa jedenastu jednostek położonych na zewnątrz strefy śródmiejskiej. Należały do niej: Mickiewicza-Oгородowa (120,2), Chmielna (133,6), Zatorze (135,7), Kleeberga (138,4), Myśliwska (140,1), Hołowiesk (154,0), Żwirki i Wigury (161,3), Brańska (185,9), Studziwody (228,1), 11 Listopada (260,3) i Białostocka (384,5).

Wartości poniżej poziomu ogólnomiejskiego charakteryzowały osiem jednostek referencyjnych. Były to: Kościuszki (1,2), Meksyk (2,6), PGR-POM (7,4), Centrum II (25,5), Północ (28,1), Centrum-Zamkowa (33,2), Poświętna (38,4) oraz Kowalska (90,4).

Tabela 4.3.4. Wyroby zawierające azbest na terenie miasta Bielsk Podlaski w 2022 r.

L.p.	nazwa	Ludność ogółem w 2022 r.	Ilość wyrobów zawierających azbest w kg	Ilość wyrobów zawierających azbest w kg na 1 mieszkańca
1.	11 Listopada	824	214475	260,3
2.	Białostocka	119	45750	384,5
3.	Brańska	1517	282045	185,9
4.	Centrum II	2413	61470	25,5
5.	Centrum-Zamkowa	2011	66780	33,2
6.	Chmielna	1757	234754	133,6
7.	Hołowiesk	1643	253005,5	154,0
8.	Kleeberga	954	132030	138,4
9.	Kościuszki	2021	2400	1,2
10.	Meksyk	804	2100	2,6
11.	Mickiewicza-Oгородowa	484	58200	120,2
12.	Myśliwska	1488	208410	140,1
13.	PGR-POM	1116	8220	7,4
14.	Poświętna	1705	65459,85	38,4
15.	Północ	2070	58185	28,1
16.	Kowalska	1136	102720	90,4
17.	Studziwody	488	111330	228,1
18.	Zatorze	1240	168253,2	135,7
19.	Żwirki i Wigury	619	99825	161,3
Miasto Bielsk Podlaski		24541	2262520	92,2

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GDDKiA

4.3.4. Podsumowanie

Na dziewiętnaście jednostek referencyjnych wyznaczonych na obszarze miasta Bielsk Podlaski wartości gorsze od średniej dla gminy odnotowano w zakresie zjawisk o charakterze środowiskowym dla:

1. wskaźnika problemów związanych z występowaniem wyrobów zawierających azbest – w jedenastu jednostkach,
2. wskaźnika syntetycznego zagrożenia hałasem komunikacyjnym – w dziesięciu jednostkach,
3. udziału osób zamieszkałych na obszarze przekroczeń stężeń pyłu PM_{2,5} – w dziesięciu jednostkach.

Podsumowania negatywnych zjawisk w sferze środowiskowej dokonano poprzez nałożenie na siebie wszystkich trzech analizowanych zjawisk. Za stan kryzysowy przyjęto występowanie w każdej z jednostek przekroczenia co najmniej połowy tj. dwóch z trzech z obliczonych wskaźników. Takie kryterium spełniło dziesięć jednostek referencyjnych. Przekroczenia co najmniej dwóch wskaźników odnotowano w następujących jednostkach: Brańska (trzy wskaźniki), Myśliwska (trzy wskaźniki), Zatorze (trzy wskaźniki), 11 Listopada (dwa wskaźniki), Białostocka (dwa wskaźniki), Kleeberga (dwa wskaźniki), Kościuszki (dwa wskaźniki), Meksyk (dwa wskaźniki), Poświętna (dwa wskaźniki), oraz Żwirki i Wigury (dwa wskaźniki).

Rozkład przestrzenny wartości zjawisk kryzysowych o charakterze środowiskowym przedstawiają tabele 4.3.1, 4.3.3 i 4.3.4. Koncentrację niekorzystnych zjawisk w sferze środowiskowej. Tabela 4.3.5. Problemy środowiskowe w Bielsku Podlaskim - podsumowanie. Stanowi ona podsumowanie diagnozy miasta w tym zakresie.

Tabela 4.3.5. Problemy środowiskowe w Bielsku Podlaskim - podsumowanie.

L.p.	Nazwa jednostki	Zagrożenie ludność hałasem komunikacyjnym w porze nocnej (Ln) i dziennej (ldwn) w 2022 r.	Ilość wyrobów zawierających azbest w kg na 1 mieszkańca	Udział ludności zamieszkującej obszar przekroczeń średniorocznego poziomu dopuszczalnego PM2,5 w 2022 r.	Przekroczenia wartości wskaźników (max. 3)	Kryzys w sferze środowiskowej (2 przekroczenia i więcej)
1.	11 Listopada		x	x	2	x
2.	Białostocka	x	x		2	x
3.	Brańska	x	x	x	3	x
4.	Centrum II			x	1	
5.	Centrum-Zamkowa			x	1	
6.	Chmielna		x		1	
7.	Hołowiesk		x		1	
8.	Kleeberga	x	x		2	x
9.	Kościuszki	x		x	2	x
10.	Meksyk	x		x	2	x
11.	Mickiewicza-Ogródowa		x		1	
12.	Myśliwska	x	x	x	3	x
13.	PGR-POM				0	
14.	Poświętna	x		x	2	x
15.	Północ				0	
16.	Kowalska	x			1	
17.	Studziwody		x		1	
18.	Zatorze	x	x	x	3	x
19.	Żwirki i Wigury	x	x		2	x

Źródło: opracowanie własne na podstawie POP dla strefy podlaskiej (2020).

4.4. Zjawiska przestrzenno-funkcjonalne

Zjawiska o charakterze przestrzenno-funkcjonalnym reprezentują szeroką paletę różnorodnych kwestii. Zgodnie z zapisami ustawy o rewitalizacji obejmują one m.in. w szczególności niewystarczającego wyposażenia w infrastrukturę techniczną i społeczną lub jej złego stanu technicznego, jak również braku dostępu do podstawowych usług lub ich niskiej jakości. W pierwszym z wymienionych przypadków zdecydowano się poddać analizie stan sieci wodociągowej i kanalizacyjnej. W drugim, przebadano w skali wewnątrzmięjskiej dostęp do Internetu szerokopasmowego.

Do przybliżenia negatywnych zjawisk z zakresu zjawisk przestrzenno-funkcjonalnych wykorzystano zatem łącznie trzy wskaźniki odnoszące się do trzech różnych zjawisk. Były to :

1. liczba awarii sieci wodociągowej w latach 2017-2022 na 100 punktów adresowych,
2. liczba awarii sieci kanalizacyjnej w latach 2017-2022 na 100 punktów adresowych,
3. wskaźnik penetracji budynkowej Internetem stacjonarnym o przepustowości co najmniej 30 Mb/s według stanu na dzień 31.12.2021 r.

Wszystkie wskaźniki potraktowano jako równorzędne. Na ich podstawie obliczono wskaźnik syntetyczny problemów przestrzenno-funkcjonalnych..

4.4.1. Internet szerokopasmowy

Na tle miast województwa podlaskiego miasto Bielsk Podlaski charakteryzowało się bardzo dobrym w skali kraju wyposażeniem budynków w dostęp do szerokopasmowej sieci Internetu. Wskaźnik penetracji budynkowej Internetem stacjonarnym o przepustowości co najmniej 30 Mb/s według stanu na dzień 31.12.2021 r. wyniósł 95,8%.

Wartości niższe od wartości obliczonej dla miasta charakteryzowały siedem jednostek referencyjnych. Były to: Meksyk (73,0%), Studziwody (89,2%), 11 Listopada (90,8%), Mickiewicza-Ogrodowa (90,8%), Żwirki i Wigury (92,4%), Chmielna (94,7%) oraz Centrum II (95,3%).

Zdecydowana większość jednostek referencyjnych odznaczała się korzystnymi uwarunkowaniami w zakresie dostępności do Internetu szerokopasmowego. Wartości ponadprzeciętne odnotowano w dwunastu jednostkach. Do grupy tej zaliczały się: Białostocka (96,2%), Centrum-Zamkowa (96,4%), Brańska (96,4%), Północ (96,6%), Myśliwska (96,9%), Kościuszki (97,4%), PGR-POM (97,7%), Hołowiesk (98,0%), Zatorze (98,1), Kowalska (98,3%), Kleeberga (98,6%) i Poświętna (99,6%).

4.4.2. Awarie sieci wodociągowej

W latach 2017-2023 w Bielsku Podlaski odnotowano łącznie 438 awarii sieci wodociągowych. W przeliczeniu na 100 punktów adresowych oznaczało to wartość wskaźnika wynoszącą 8,2.

Ponadprzeciętne wartości wskaźnika pośrednio oddają obszary o gorszym w skali miasta stanie sieci wodociągowej. W takiej sytuacji znalazło się osiem spośród analizowanych jednostek. Były to: Poświętna (8,2), Białostocka (9,6), Północ (9,6), Myśliwska (10,2), Meksyk (10,9), Centrum-Zamkowa (14,9), Kościuszki (18,1) i Centrum II (24,4).

Względnie korzystną sytuację w tym zakresie reprezentowało kolejnych dziesięć jednostek. W grupie obszarów o wartości niższej od poziomu dla całego miasta zidentyfikowano takie jednostki jak: Studziwody (2,1), Mickiewicza-Ogrodowa (4,4), Brańska (4,7), 11 Listopada (4,8), Zatorze (5,6), Hołowiesk (5,8), Chmielna (6,2), Kleeberga (7,1), Żwirki i Wigury (7,2) oraz Kowalska (8,1).

Analizowane zjawisko nie występowało w latach 2017-2022 w przypadku jednostki PGR-POM.

4.4.3. Awarie sieci kanalizacyjnej

W latach 2017-2023 w Bielsku Podlaski odnotowano łącznie 686 awarii sieci kanalizacyjnej. Występowały one zatem zdecydowanie, bo o ponad 60% częściej niż analogiczne sytuacje w przypadku sieci wodociągowej. W przeliczeniu na 100 punktów adresowych oznaczało to wartość wskaźnika wynoszącą 12,8.

Ponadprzeciętne wartości wskaźnika pośrednio oddają obszary o gorszym w skali miasta stanie sieci kanalizacyjnej. W takiej sytuacji znalazło się osiem spośród analizowanych jednostek. Były to: Hołowiesk (13,7), 11 Listopada (15,1), Północ (19,2), Poświętna (22,7), Centrum II (32,8), PGR-POM (33,0), Meksyk (33,6) i Kościuszki (53,0).

Pozostałych jedenaście jednostek reprezentowało niższy poziom analizowanego wskaźnika, a więc w konsekwencji korzystniejszą sytuację w zakresie awarii sieci kanalizacyjnej. W tej grupie obszarów znalazły się jednostki: Żwirki i Wigury (4,4), Kowalska (4,9), Kleeberga (4,9), Studziwody (6,3), Mickiewicza-Ogrodowa (7,1), Białostocka (7,4), Myśliwska (8,8), Brańska (9,4), Zatorze (9,8), Chmielna (11,1) i Centrum-Zamkowa (11,9).

Tabela 4.4.1. Problemy przestrzenno-funkcjonalne w Bielsku Podlaskim.

L.p.	Nazwa jednostki	Adresy referencyjne UKE	Adresy z dostępem do stacjonarnego Internetu o przepustowości 30Mb i więcej	Udział adresów z dostępem do Internetu o przepustowości 30Mb i więcej	Punkty adresowe 2022 r.	Liczba awarii sieci wodociągowej w latach 2017-2022	Liczba awarii sieci wodociągowej w latach 2017-2022 na 100 punktów adresowych	Liczba awarii sieci kanalizacyjnej w latach 2017-2022	Liczba awarii sieci kanalizacyjnej w latach 2017-2022 na 100 punktów adresowych
1.	11 Listopada	315	347	90,8	322	15	4,8	49	15,1
2.	Białostocka	51	53	96,2	55	5	9,6	4	7,4
3.	Brańska	542	562	96,4	553	26	4,7	52	9,4
4.	Centrum II	163	171	95,3	160	39	24,4	53	32,8
5.	Centrum-Zamkowa	215	223	96,4	213	32	14,9	25	11,9
6.	Chmielna	676	714	94,7	706	44	6,2	78	11,1
7.	Hołowiesk	551	562	98,0	568	33	5,8	78	13,7
8.	Kleeberga	351	356	98,6	356	25	7,1	17	4,9
9.	Kościuszki	75	77	97,4	75	14	18,1	40	53,0
10.	Meksyk	27	37	73,0	27	3	10,9	9	33,6
11.	Mickiewicza-Ogródowa	89	98	90,8	102	5	4,4	7	7,1
12.	Myśliwska	494	510	96,9	496	51	10,2	43	8,8
13.	POM	42	43	97,7	41	0	0,0	14	33,0
14.	Poświętna	249	250	99,6	245	20	8,2	56	22,7
15.	Północ	199	206	96,6	201	19	9,6	39	19,2
16.	Sikorskiego	290	295	98,3	294	24	8,1	14	4,9
17.	Studziwody	198	222	89,2	221	5	2,1	14	6,3
18.	Zatorze	412	420	98,1	423	24	5,6	41	9,8
19.	Żwirki i Wigury	302	327	92,4	306	22	7,2	13	4,4
Miasto Bielsk Podlaski		5473	5241	95,8	5364	3442	8,2	686	12,8

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UKE, UM w Bielsku Podlaskim i in.

4.4.4. Podsumowanie

Na dziewiętnaście jednostek referencyjnych wyznaczonych na obszarze miasta Bielsk Podlaski wartości gorsze od średniej dla gminy odnotowano w zakresie zjawisk o charakterze przestrzenno-funkcjonalnym dla wskaźnika:

1. awarii sieci wodociągowej w latach 2017-2022 – w ośmiu jednostkach,
2. awarii sieci kanalizacyjnej w latach 2017-2022 na 100 punktów adresowych – w ośmiu jednostkach,
3. wskaźnik dostępności stacjonarnego Internetu szerokopasmowego – w siedmiu jednostkach.

Podsumowania negatywnych zjawisk w sferze przestrzenno-funkcjonalnej dokonano poprzez nałożenie na siebie wszystkich trzech analizowanych zjawisk. Za stan kryzysowy przyjęto występowanie w każdej z jednostek przekroczenia co najmniej połowy tj. dwóch z trzech z obliczonych wskaźników. Takie kryterium spełniło sześć jednostek referencyjnych. Przekroczenia co najmniej dwóch wskaźników odnotowano w następujących jednostkach: 11 Listopada (dwa wskaźniki), Kościuszki (dwa wskaźniki), Poświętna (dwa wskaźniki), Północ (dwa wskaźniki), Centrum II (trzy wskaźniki) i Meksyk (trzy wskaźniki).

Rozkład przestrzenny wartości zjawisk kryzysowych w sferze przestrzenno-funkcjonalnej przedstawia Tabela 4.4.2. Problemy przestrzenno-funkcjonalne w Bielsku Podlaskim. Budowę wskaźnika syntetycznego w sferze przestrzenno-funkcjonalnej natomiast obrazuje Tabela 4.4.3. Problemy przestrzenno-funkcjonalne w Bielsku Podlaskim – podsumowanie. Stanowi ona podsumowanie diagnozy miasta w tym zakresie.

Tabela 4.4.2. Problemy przestrzenno-funkcjonalne w Bielsku Podlaskim – podsumowanie.

L.p.	Nazwa jednostki	Awarie sieci wodociągowej	Awarie sieci kanalizacyjnej	Dostęp do stacjonarnego Internetu szerokopasmowego	Przekroczenia wartości wskaźników (max. 3)	Kryzys w sferze środowiskowej (2 przekroczenia i więcej)
1.	11 Listopada		x	x	2	x
2.	Białostocka	x			1	
3.	Brańska				0	
4.	Centrum II	x	x	x	3	x
5.	Centrum-Zamkowa	x			1	
6.	Chmielna			x	1	
7.	Hołowiesk		x		1	
8.	Kleeberga				0	
9.	Kościuszki	x	x		2	x
10.	Meksyk	x	x	x	3	x
11.	Mickiewicza-Ogródowa			x	1	
12.	Myśliwska	x			1	
13.	PGR-POM		x		1	
14.	Poświętna	x	x		2	x
15.	Północ	x	x		2	x
16.	Kowalska				0	
17.	Studziwody			x	1	
18.	Zatorze				0	
19.	Żwirki i Wigury			x	1	

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UKE, UM w Bielsku Podlaskim i in.

4.5. Zjawiska techniczne

Ustawa o rewitalizacji, w zakresie zjawisk o charakterze technicznym wskazuje na takie kwestie jak: degradacja stanu technicznego obiektów budowlanych, w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym, niefunkcjonowaniu rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych, w szczególności w zakresie energooszczędności, ochrony środowiska i zapewniania dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami. Do przybliżenia negatywnych zjawisk z zakresu zjawisk technicznych postanowiono więc wykorzystać dwa wskaźniki. Były to :

1. udział źródeł ciepła na paliwa stałe⁸ w ogóle adresów wpisanych do CEEB w 2023 r. w %,
2. liczba zbiorników bezodpływowych w przeliczeniu na 100 punktów adresowych w 2023 r.

Oba wskaźniki potraktowano jako równorzędne. Na ich podstawie obliczono wskaźnik syntetyczny problemów technicznych.

4.5.1. Źródła ciepła na paliwa stałe

Niefunkcjonowanie rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych, zarówno w zakresie energooszczędności, jak i pośrednio ochrony środowiska postanowiono przybliżyć korzystając z danych Centralnej Ewidencji Emisyjności Budynków. Wskaźnik mający posłużyć identyfikacji negatywnych zjawisk w tym zakresie skonstruowano jako udział źródeł ciepła na paliwa stałe takie jak: węgiel i paliwa węglopodobne, biomasę i drewno kawałkowe, w ogóle adresów wpisanych do CEEB. Ważnym kontekstem dla tego zjawiska są procesy starzenia się społeczeństwa Bielska Podlaskiego, w szczególności w starych jednostkach o zabudowie jednorodzinnej. Rozwiązania grzewcze oparte o paliwa stałe (z wyłączeniem pelletu), stanowiąc będą dla tej grupy mieszkańców coraz większe wyzwanie zarówno ekonomiczne, jak i praktyczne, związane z ich obsługą.

W roku 2023 w Bielsku Podlaskim do Centralnej Ewidencji Emisyjności Budynków wpisanych było 5315 adresów źródeł ciepła. Z tej liczby, w przypadku 3442 adresów przynajmniej jednym ze źródeł ciepła było źródło wykorzystujące wymienione powyżej paliwa stałe. Udział tego rodzaju adresów w ogóle adresów wpisanych do CEEB wyniósł w konsekwencji 64,8%.

Ponadprzeciętne wartości wskaźnika, oznaczające negatywny wymiar analizowanego zjawiska odnotowano dla dziesięciu spośród analizowanych jednostek. Były to: Chmielna (66,4%), Zatorze (66,9%), Żwirki i Wigury (67,1%), Białostocka (68,2%), 11 Listopada (70,2%), Hołowiesk (70,2%), Myśliwska (72,6%), Brańska (73,8%), Kowalska (77,2%) oraz Kleeberga (77,2%).

Względnie korzystną sytuację w tym zakresie reprezentowało kolejnych dziewięć jednostek. W grupie obszarów o wartości niższej od poziomu dla całego miasta zidentyfikowano takie jednostki jak: Meksyk (13,6%), Kościuszki (16,7%), PGR-POM (29,4), Centrum II (42,9%), Centrum-Zamkowa (44,3%), Poświętna (50,7%), Północ (58,4), Mickiewicza-Ogrodowa (58,8%) i Studziwody (60,8%).

⁸ Węgiel, drewno kawałkowe, biomasę.

4.5.2. Zbiorniki bezodpływowe

Zbiorniki bezodpływowe stanowią ten element w zakresie rozwiązań technicznych, który w warunkach polskich często niekorzystnie wpływa na kwestie środowiskowe związane z ochroną wód zarówno powierzchniowych, jak i podziemnych. Rozwiązanie takie charakteryzuje się również niską efektywnością ekonomiczną.

W roku 2023 w Bielsku Podlaskim w bazie zbiorników bezodpływowych zewidencjonowanych było 868 tego rodzaju obiektów. W przeliczeniu na liczbę punktów adresowych dało to wartość wskaźnika wynoszącą 16,2.

Wartości wskaźnika wyższe od poziomu ogólnomiejskiego charakteryzowały siedem jednostek referencyjnych. W grupie tej znalazły się: Centrum-Zamkowa (16,4), Myśliwska (18,8), Kleeberga (19,9), 11 Listopada (23,6), Studziwody (27,1), Mickiewicza-Ogrodowa (28,4) oraz Białostocka (50,9).

Względnie korzystną sytuację w tym zakresie reprezentowało kolejnych dwanaście jednostek. Poziomu analizowanego wskaźnika niższy od wartości dla całego miasta zidentyfikowano w przypadku takich jednostek jak: Kościuszki (1,3), PGR-POM (4,9), Meksyk (7,4), Brańska (8,9), Poświętna (10,2), Kowalska (10,9), Zatorze (11,8), Północ (12,4), Żwirki i Wigury (14,1), Hołowiesk (14,8), Centrum II (15,0) i Chmielna (15,6).

4.5.3. Wyposażenie budynków w windy

Zagadnieniem nabierającym w kontekście postępujących procesów starzenia się coraz istotniejszego znaczenia jest kwestia wyposażenia wielorodzinnych budynków mieszkalnych w dźwigi osobowe. Wskaźnikiem dobrze obrazującym ten problem jest udział budynków wyposażonych w dźwigi osobowe w budynkach mieszkalnych o więcej niż trzech kondygnacjach w ogóle tego rodzaju budynków. Liczba takich budynków wyniosła w przypadku Bielska Podlaskiego zaledwie trzy, co nie pozwoliło na ich analizę ilościową w skali wewnątrzmięjskiej.

Tabela 4.5.1. Problemy techniczne w Bielsku Podlaskim.

L.p.	Nazwa jednostki	Źródła ciepła na paliwa stałe w 2023 r.	Źródła ciepła na paliwa stałe wpisane do CEEB w 2023 r.	Udział źródeł ciepła na paliwa stałe ogółem adresów wpisanych do CEEB w 2023 r. w %	Liczba punktów adresowych w 2022 r.	Liczba zbiorników bezodpływowych	Liczba zbiorników bezodpływowych na 100 punktów adresowych w 2023 r.
1.	11 Listopada	214	305	70,2	322	76	23,6
2.	Białostocka	30	44	68,2	55	28	50,9
3.	Brańska	392	531	73,8	553	49	8,9
4.	Centrum II	69	161	42,9	160	24	15,0
5.	Centrum-Zamkowa	94	212	44,3	213	35	16,4
6.	Chmielna	443	667	66,4	706	110	15,6
7.	Holowiesk	400	570	70,2	568	84	14,8
8.	Kleeberga	267	346	77,2	356	71	19,9
9.	Kościuszki	11	66	16,7	75	1	1,3
10.	Meksyk	3	22	13,6	27	2	7,4
11.	Mickiewicza-Ogródowa	60	102	58,8	102	29	28,4
12.	Myśliwska	361	497	72,6	496	93	18,8
13.	PGR-POM	15	51	29,4	41	2	4,9
14.	Poświętna	114	225	50,7	245	25	10,2
15.	Północ	115	197	58,4	201	25	12,4
16.	Kowalska	206	267	77,2	294	32	10,9
17.	Studziwody	121	199	60,8	221	60	27,1
18.	Zatorze	275	411	66,9	423	50	11,8
19.	Żwirki i Wigury	194	289	67,1	306	43	14,1
Miasto Bielsk Podlaski		3442	5315	64,8	5364	868	16,2

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UM w Bielsku Podlaskim.

4.5.4. Podsumowanie

Na dziewiętnaście jednostek referencyjnych wyznaczonych na obszarze Miasta Bielsk Podlaski wartości gorsze od średniej dla gminy odnotowano w zakresie zjawisk o charakterze technicznym dla wskaźnika:

1. kotłów na paliwa stałe – w dziesięciu jednostkach;
2. zbiorników bezodpływowych – w siedmiu jednostkach.

Podsumowania negatywnych zjawisk w sferze technicznej dokonano poprzez nałożenie na siebie obu analizowanych zjawisk. Za stan kryzysowy przyjęto występowanie w każdej z jednostek przekroczenia co najmniej połowy tj. co najmniej jednego z dwóch z obliczonych wskaźników. Takie kryterium spełniło trzynaście jednostek referencyjnych. Przekroczenia co najmniej jednego ze wskaźników odnotowano w następujących jednostkach: Brańska (jeden wskaźnik), Centrum-Zamkowa (jeden wskaźnik), Chmielna (jeden wskaźnik), Hołowiesk (jeden wskaźnik), Mickiewicza-Oгородowa (jeden wskaźnik), Kowalska (jeden wskaźnik), Studziwody (jeden wskaźnik), Zatorze (jeden wskaźnik), Żwirki i Wigury (jeden wskaźnik), 11 Listopada (dwa wskaźniki), Białostocka (dwa wskaźniki), Kleeberga (dwa wskaźniki), Myśliwska (dwa wskaźniki).

Rozkład przestrzenny wartości zjawisk kryzysowych w sferze technicznej przedstawia Tabela 4.5.1. Problemy techniczne w Bielsku Podlaskim. Budowę wskaźnika syntetycznego w sferze technicznej obrazuje Tabela 4.5.2. Problemy techniczne w Bielsku Podlaskim – podsumowanie. Stanowi ona podsumowanie diagnozy miasta w tym zakresie.

Tabela 4.5.2. Problemy techniczne w Bielsku Podlaskim – podsumowanie.

L.p.	Nazwa jednostki	Kotły na paliwa stałe	Zbiorniki bezodpływowe	Przekroczenia wartości wskaźników (max. 2)	Kryzys w sferze środowiskowej (2 przekroczenia i więcej)
1.	11 Listopada	x	x	2	x
2.	Białostocka	x	x	2	x
3.	Brańska	x		1	x
4.	Centrum II			0	
5.	Centrum-Zamkowa		x	1	x
6.	Chmielna	x		1	x
7.	Hołowiesk	x		1	x
8.	Kleeberga	x	x	2	x
9.	Kościuszki			0	
10.	Meksyk			0	
11.	Mickiewicza-Oгородowa		x	1	x
12.	Myśliwska	x	x	2	x
13.	PGR-POM			0	
14.	Poświętna			0	
15.	Północ			0	
16.	Kowalska	x		1	x
17.	Studziwody		x	1	x
18.	Zatorze	x		1	x
19.	Żwirki i Wigury	x		1	x

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UM i in.

Obszar zdegradowany i rewitalizacji

5. OBSZAR ZDEGRADOWANY I REWITALIZACJI

5.1. Obszar zdegradowany

Kolejnym etapem po zidentyfikowaniu zjawisk kryzysowych w sferach: środowiskowej, gospodarczej, przestrzenno-funkcjonalnej oraz technicznej było nałożenie ich wszystkich na obszar kryzysu w sferze społecznej, tak aby można było zweryfikować spełnienie ustawowego warunku pozwalającego na uznanie obszaru występowania negatywnych zjawisk społecznych, za obszar zdegradowany. Warunkiem tym jest obecność koncentracji negatywnych zjawisk społecznych przy jednoczesnym współwystępowaniu przynajmniej jednego z negatywnych zjawisk w pozostałych, wymienionych sferach (grupach zjawisk).

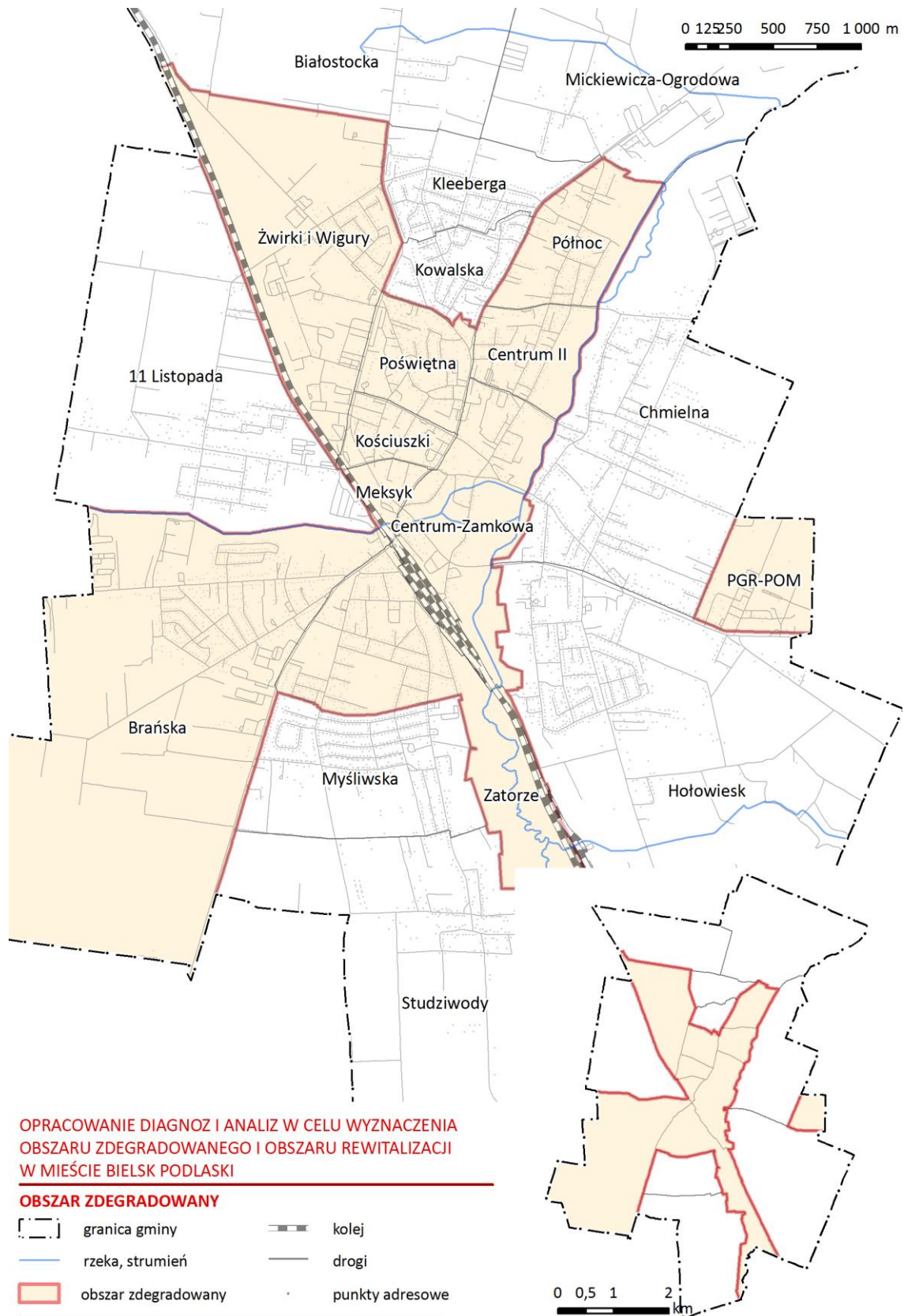
Nałożenie na siebie negatywnych zjawisk z różnych sfer dało interesujący obraz procesów degradacji zachodzących na obszarze miasta. Najważniejszym wnioskiem jest wyraźne współwystępowanie zjawisk kryzysowych w sferze społecznej i pozostałych sferach. W każdej z jednostek referencyjnych, w której zidentyfikowano stan kryzysowy w sferze społecznej współwystępowały również negatywne zjawiska, w co najmniej dwóch z pozostałych grup (sfer) problemów.

W rezultacie, obszar zdegradowany w Bielsku Podlaskim objął łącznie dziesięć jednostek referencyjnych tj.: Brańska, Centrum II, Centrum-Zamkowa, Kościuszki, Meksyk, PGR-POM, Poświętna, Północ, Zatorze oraz Żwirki i Wigury. Liczba ludności zamieszkującej tak wyznaczony obszar wyniosła 15,5 tys. osób, co odpowiadało 63,2% ogólnej liczby mieszkańców miasta. Obszar ten obejmował 932 ha powierzchni, co stanowiło 34,5% ogółu powierzchni miasta.

Tabela 5.1.1. Obszar zdegradowany Bielsku Podlaskim w 2022 r.

L.p.	Nazwa jednostki	Liczba ludności w 2022 r. w tys.	Udział w ludności miasta w %	Powierzchnia w ha	Udział w powierzchni miasta w %
1.	Brańska	1517	6,2	364	13,5
2.	Centrum II	2413	9,8	33	1,2
3.	Centrum-Zamkowa	2011	8,2	77	3,2
4.	Kościuszki	2021	8,2	19	0,7
5.	Meksyk	804	3,3	12	0,4
6.	PGR-POM	1116	4,5	37	1,4
7.	Poświętna	1705	6,9	36	1,3
8.	Północ	2070	8,4	47	1,7
9.	Zatorze	1240	5,1	150	5,5
10.	Żwirki i Wigury	619	2,5	148	5,5
Obszar zdegradowany		15516	63,2	932	34,5
Miasto Bielsk Podlaski		24541	100,0	2701	100,0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UM i in.

Rysunek 5.1.2. Obszar zdegradowany w Bielsku Podlaskim w 2022 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UM w Bielsku Podlaskim i in.

Tabela 5.1.2. Zjawiska kryzysowe w sferach: społecznej, gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej oraz technicznej w Bielsku Podlaskim w 2022 r.

L.p.	Nazwa jednostki	Sfera Społeczna	Sfera gospodarcza	Sfera Środowiskowa	Sfera Przestrzenno-Funkcjonalna	Sfera Techniczna	Obszar zdegradowany
1.	11 Listopada			x	x	x	
2.	Białostocka		x	x	x	x	
3.	Brańska	x		x		x	TAK
4.	Centrum II	x	x		x		TAK
5.	Centrum-Zamkowa	x	x			x	TAK
6.	Chmielna					x	
7.	Holowiesk		x		x	x	
8.	Kleeberga		x	x		x	
9.	Kościuszki	x	x	x	x		TAK
10.	Meksyk	x	x	x	x		TAK
11.	Mickiewicza-Ogródowa		x			x	
12.	Myśliwska			x	x	x	
13.	PGR-POM	x	x				TAK
14.	Poświętna	x	x	x	x		TAK
15.	Północ	x	x		x		TAK
16.	Kowalska		x	x		x	
17.	Studziwody					x	
18.	Zatorze	x	x	x		x	TAK
19.	Żwirki i Wigury	x		x		x	TAK

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UM w Bielsku Podlaskim i in.

5.2. Obszar rewitalizacji

Następnym etapem procesu delimitacji było określenie znaczenia obszaru zdegradowanego z punktu widzenia rozwoju lokalnego. Za wskaźniki świadczące o roli, jaką dana jednostka pełni w procesach rozwojowych miasta przyjęto:

1. udział liczby mieszkańców lokali komunalnych w ogólnej liczbie ludności w % w 2022 r.,
2. wskaźnik liczby zabytków wpisanych do wojewódzkiej ewidencji zabytków na 100 punktów adresowych w 2023 r.

Wymienione wskaźniki posłużyły do wyznaczenia obszaru zdegradowanego, jednak równocześnie pozwoliły na obiektywne przybliżenie znaczenia poszczególnych jednostek z punktu widzenia trzech zasadniczych w przypadku procesów rewitalizacji elementów tj.:

1. zasobów materialnego dziedzictwa kulturowo-materialnego,
2. zasobu mieszkaniowego znajdującego się we władaniu miasta.

W efekcie przyjęcia takich kryteriów znaczenia obszarów z punktu widzenia rozwoju miasta, możliwe stało się zmniejszenie wyznaczonego obszaru o trzy jednostki referencyjne. Były to: Meksyk, Północ oraz Żwirki i Wigury. Obszar zdegradowany o dużym znaczeniu dla rozwoju lokalnego zajmował powierzchnię 725 ha (26,8%) i był zamieszkały przez 12 023 mieszkańców (49,0%).

Tabela 5.2.1. Obszar zdegradowany o dużym znaczeniu dla rozwoju lokalnego Bielsku Podlaskim w 2022 r.

L.p.	Nazwa	Liczba ludności w 2022 r.	Powierzchnia w ha	Gęstość zaludnienia na 1 km ²	Liczba punktów adresowych	Liczba mieszkań komunalnych	Udział liczby mieszkańców lokali komunalnych w ogólnej liczbie ludności w %	Liczba obiektów wpisanych do WEZ	Liczba obiektów wpisanych do WEZ na 100 punktów adresowych	Znaczenie (max. 2)
1.	Brańska	1517	364	417	553	25	4.9	1	0,0	1
2.	Centrum II	2413	33	7246	160	54	5.1	0	0,0	1
3.	Centrum-Zamkowa	2011	86	2607	213	37	4.3	10	4,7	1
4.	Kościuszki	2021	19	10425	75	160	20.4	0	0,0	1
5.	Meksyk	804	12	6946	27	11	3.2	0	0,0	
6.	PGR-POM	1116	37	3048	41	17	5.8	0	0,0	1
7.	Poświętna	1705	36	4695	245	27	4.2	20	8,2	1
8.	Północ	2070	47	4449	201	0	0.0	0	0,0	
9.	Zatorze	1240	150	939	423	24	9.0	6	1,4	2
10.	Żwirki i Wigury	619	149	417	306	10	3.6	0	0,0	
	Miasto Bielsk Podlaski	24541	2701	909	5364	416	4.4	56	1,1	-

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UM w Bielsku Podlaskim i in.

Tabela 5.2.2. Obszar zdegradowany o dużym znaczeniu dla rozwoju lokalnego w Bielsku Podlaskim w 2022 r. – podsumowanie.

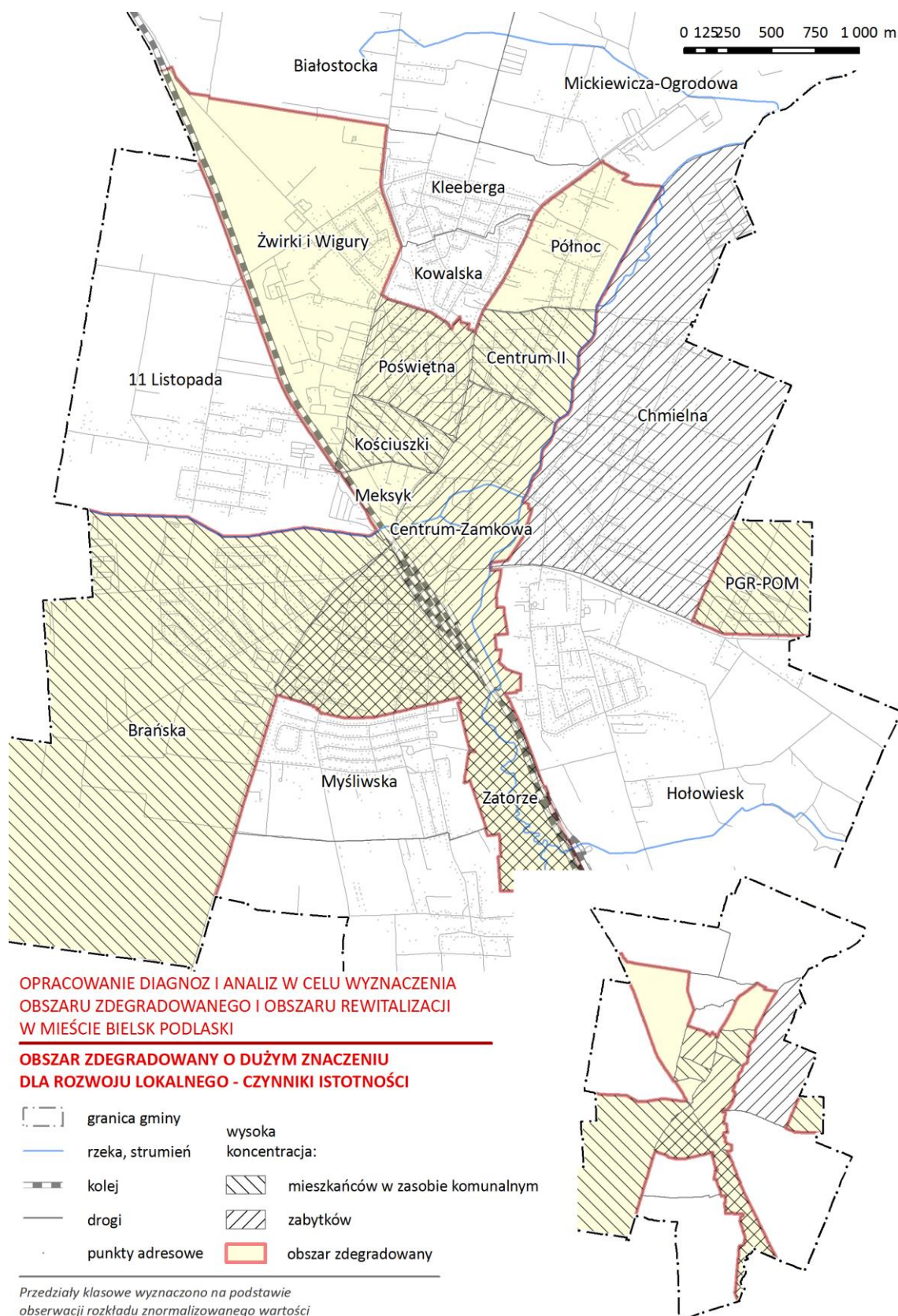
L.p.	Nazwa jednostki	Liczba ludności w 2022 r.	Udział w ludności miasta w %	Powierzchnia w ha	Udział w powierzchni miasta w %	Istotność z punktu widzenia rozwoju miasta
1.	Brańska	1517	6,2	364	13,5	1
2.	Centrum II	2413	9,8	33	1,2	1
3.	Centrum-Zamkowa	2011	8,2	86	3,2	1
4.	Kościuszki	2021	8,2	19	0,7	1
5.	Meksyk	804	3,3	12	0,4	0
6.	PGR-POM	1116	4,5	37	1,4	1
7.	Poświętna	1705	6,9	36	1,3	1
8.	Północ	2070	8,4	47	1,7	0
9.	Zatorze	1240	5,1	150	5,5	2
10.	Żwirki i Wigury	619	2,5	149	5,5	0
Obszar zdegradowany		15516	63,2	932	34,5	-
Obszar zdegradowany istotny z punktu widzenia rozwoju miasta		12023	49,0	725	26,8	-
Miasto Bielsk Podlaski		24541	100,0	2701	100,0	-

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UM i in.

Tak wyznaczony obszar nadal nie mógł jako całość uzyskać statusu obszaru zdegradowanego. Jego udział w liczbie ludności miasta ogółem, przekraczał bowiem wartość wynikającą z ustawy o rewitalizacji wynoszącą 30% ludności miasta. Jednocześnie obszar ten mieścił się już w ustawowym limicie w zakresie udziału w powierzchni miasta ogółem wynoszącym 20%.

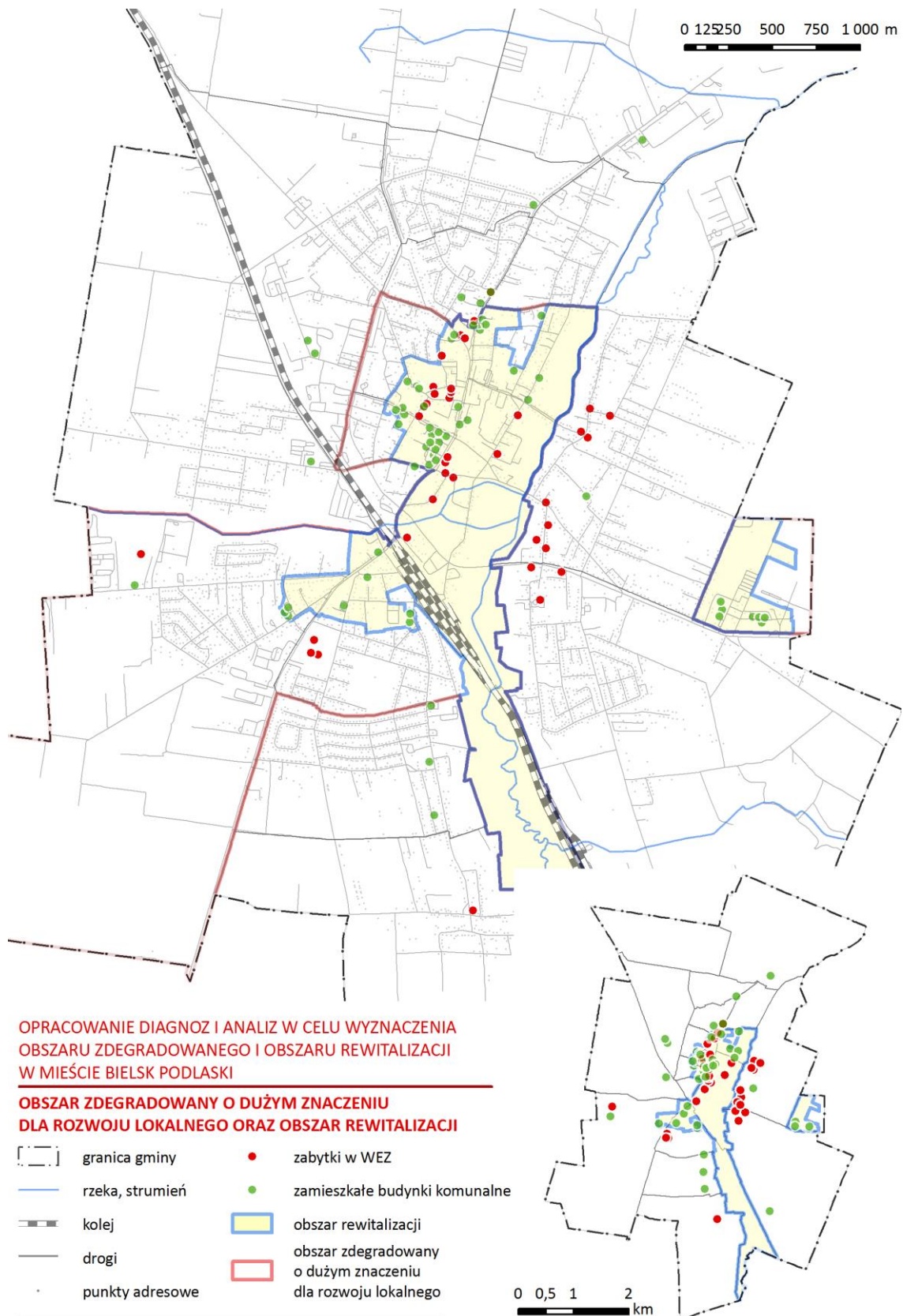
W związku z tym, konieczne było dalsze ograniczenie obszaru zdegradowanego, tak aby spełniony został warunek dotyczący udziału liczby ludności obszaru zdegradowanego w liczbie ludności miasta ogółem. W tym celu przeprowadzono bardziej szczegółowe przestrzennie (w większej skali) badanie przedstawionych powyżej kryteriów istotności obszaru dla procesów rozwojowych miasta. Analiza rozmieszczenia zarówno zasobu zabytkowego, jak również mieszkańców zasobu komunalnego pozwoliła zawęzić wyznaczony obszar do obszaru rewitalizacji podzielonego na dwa podobszary: Centralny oraz PGR-POM. Obszar ten poddano dalszej weryfikacji w celu potwierdzenia spełniania kryteriów wynikających z ustawy o rewitalizacji tj. występowania na każdym z podobszarów *koncentracji negatywnych zjawisk społecznych oraz gospodarczych, środowiskowych, środowiskowych, przestrzenno-funkcjonalnych lub technicznych*.

Analizie poddano zestaw wskaźników analogiczny do zastosowanego powyżej. Oba podobszary charakteryzowały się dużą koncentracją negatywnych zjawisk społecznych. W przypadku podobszaru Centralnego kryzys zidentyfikowano dla wszystkich spośród analizowanych ośmiu zjawisk tj.: demografii, ubóstwa, koncentracja osób ze szczególnymi potrzebami, problemów rodzin, bezrobocia, bezpieczeństwa, kapitału społecznego oraz poziomu edukacji. Dla podobszaru PGR-POM liczba zjawisk kryzysowych wyniosła pięć i dotyczyły one: demografii, ubóstwa, problemów rodzin i kapitału społecznego (Tab. 5.2.3).

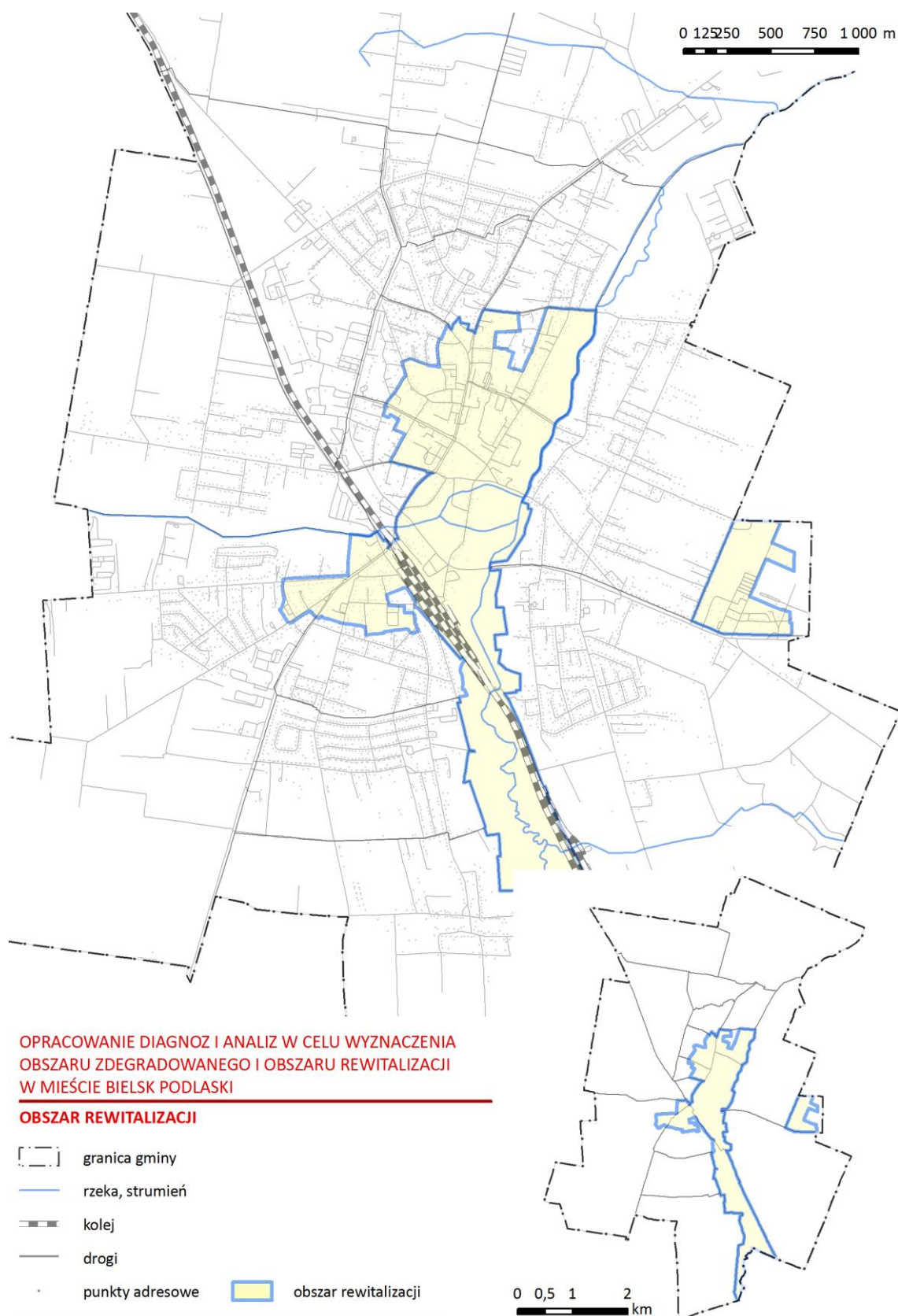
Rysunek 5.2.1. Czynniki istotności obszaru zdegradowanego dla rozwoju lokalnego w Bielsku Podlaskim w 2022 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UM i in.

Rysunek 5.2.2. Obszaru zdegradowany o dużym znaczeniu dla rozwoju lokalnego i obszar rewitalizacji w Bielsku Podlaskim w 2022 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UM i in.

Rysunek 5.2.3. Obszar rewitalizacji w Bielsku Podlaskim w 2022 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UM i in.

Zjawisko		Wskaźnik	Podobszar Centralny		Podobszar PGR-POM		Bielsk Podlaski
			Wskaźnik	Kryzys	Wskaźnik	Kryzys	Wskaźnik
Demografia	Dynamika liczby ludności w latach 2017-2022 w promilach	-53,2	x	-	-25,4	x	-13,7
	Wskaźnik obciążenia ludności w wieku produkcyjnym ludnością w wieku nieprodukcyjnym w przeliczeniu na 100 osób w wieku produkcyjnym	81,1			42,6		72,3
Ubóstwo	Liczba osób w rodzinach korzystających ze świadczeń MOPS ogółem na 1 tys. mieszkańców w 2022 r.;	78,8	x	-	41,3	x	48,2
	Liczba osób w rodzinach korzystających ze świadczeń MOPS z powodu ubóstwa na 1 tys. mieszkańców w 2022 r.	29,5			18,0		17,6
	Liczba osób w rodzinach korzystających długotrwale ze świadczeń MOPS na 1 tys. mieszkańców w 2022 r.	30,8			20,6		19,5
	Średnia wartość zaległości czynszowych przypadających na 1 lokal w zasobie komunalnym w 2022 r.	800			612		787
Koncentracja osób ze szczególnymi potrzebami	Udział osób w wieku 60 lat i więcej (senioralnych) w ogóle liczby mieszkańców w 2022 r. w %	35,2	x	-	19,8	-	28,9
	Udział osób w wieku do 3 lat w ogóle liczby mieszkańców w 2022 r. w %	2,6			4,9		3,4
	Liczba osób w rodzinach objętych pomocą społeczną z powodu długotrwale lub ciężkiej choroby na 1000 mieszkańców w 2022 r.	3,9			2,0		2,4
	Liczba osób w rodzinach objętych pomocą społeczną z niepełnosprawności na 1000 mieszkańców w 2022 r.	3,4			1,9		2,0
Problemy rodzin	Liczba osób otrzymujących zasiłek z MOPS z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych na 1 tys. mieszkańców w 2022 r.	7,1	x	-	11,7	x	6,9
	Liczba osób w rodzinach otrzymujących świadczenia z Funduszu Alimentacyjnego na 1 tys. mieszkańców w 2022 r.	23,3			22,7		16,3
Bezrobocie	Liczba osób bezrobotnych ogółem na 1000 osób w wieku produkcyjnym w 2022 r.	39,3	x	-	22,8	x	31,4
	Liczba osób bezrobotnych do 30 roku życia na 1000 osób w wieku produkcyjnym w 2022 r.	8,3			8,9		6,6
	Liczba osób bezrobotnych powyżej 50 roku życia na 1000 osób w wieku produkcyjnym w 2022 r.	12,6			4,9		9,1
	Liczba osób bezrobotnych długotrwale na 1000 osób w wieku produkcyjnym w 2022 r.	17,0			16,1		13,8
	Liczba osób bezrobotnych z wykształceniem gimnazjalnym lub niższym na 1000 osób bezrobotnych w 2022 r.	10,2			10,0		6,8
	Liczba osób bezrobotnych wychowujących co najmniej 1 dziecko do 6 roku życia na 1000 osób w wieku produkcyjnym w 2022 r.	7,3			6,0		5,1
	Liczba osób bezrobotnych bez doświadczenia zawodowego na 1000 osób w wieku produkcyjnym w 2022 r.	6,6			2,2		4,8
	Liczba osób bezrobotnych bez kwalifikacji zawodowych na 1000 osób w wieku produkcyjnym w 2022 r.	11,1			10,0		9,2
	Liczba bezrobotnych kobiet, które nie podjęły pracy po urodzeniu dziecka na 1000 osób w wieku produkcyjnym w 2022 r.	5,3			6,7		4,3
Bezpieczeństwo	Liczba wykroczeń w latach 2020-2022 na 1 tys. mieszkańców	102,1	x	-	46,7	-	71,9
Kapitał społeczny	Frekwencja w Wyborach samorządowych 2018 w % - I tura wyborów Burmistrza	51,3	x	-	49,4	x	52,7
	Frekwencja w Wyborach do Sejmu i Senatu 2019 w % - Wybory do Sejmu RP	54,5			51,4		55,1
	Frekwencja w Wyborach Prezydenta RP 2020 w % - II tura	60,3			56,9		61,6

Zjawisko		Wskaźnik	Podobszar Centralny		Podobszar PGR-POM		Bielsk Podlaski
			Wskaźnik	Kryzys	Wskaźnik	Kryzys	Wskaźnik
Poziom edukacji	Średni wynik sprawdzianu ósmoklasisty z języka polskiego w roku szkolnym 2022/2023 w %	57,0	x	59,5	-	57,2	
	Średni wynik sprawdzianu ósmoklasisty z matematyki w roku szkolnym 2022/2023 w %	67,7		65,9		66,1	
	Średni wynik sprawdzianu ósmoklasisty z języka obcego w roku szkolnym 2022/2023 w %	49,6		54,8		50,2	
Liczba przekroczeń (max.8)		8		5		-	
Kryzys (min. 4 przekroczenia)		x		x		-	

Tabela 5.2.3. Obszar zdegradowany o dużym znaczeniu dla rozwoju lokalnego w Bielsku Podlaskim w 2022 r. – podsumowanie.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UM i in.

Zjawiska kryzysowe dla obydwu podobszarów rewitalizacji stwierdzono również w przypadku zjawisk o charakterze gospodarczym. W tej grupie zjawisk stan kryzysowy charakteryzował oba podobszary w podobnym stopniu tzn. dotyczył dwóch z trzech analizowanych zjawisk. W podobszarze Centralnym dotyczył on: kondycji firm i poziomu dochodów mieszkańców; natomiast w podobszarze PGR-POM: kondycji firm oraz poziomu przedsiębiorczości.

Tabela 5.2.4. Zjawiska kryzysowe w sferze gospodarczej na obszarze rewitalizacji w Bielsku Podlaskim w 2022 r.

Zjawisko	Wskaźnik	Podobszar Centralny		Podobszar PGR-POM		Bielsk Podlaski
		Wskaźnik	Kryzys	Wskaźnik	Kryzys	
Przedsiębiorczość	Liczba podmiotów zarejestrowanych w REGON na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym w 2023 r.	270,3	-	96,0	x	178,4
Kondycja firm	Liczba firm wykreślonych z CEiDG w latach 2017-2022 na 100 podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w CEiDG w 2022 r.	21,4	x	26,9	x	24,1
	Liczba firm wpisanych do CEiDG w latach 2017-2022 na 100 podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w CEiDG w 2022 r.	29,7		46,2		36,2
Poziom dochodów mieszkańców	Średni roczny dochód przypadających na 1 podatnika w 2021 r. w tys. zł	40,2	x	45,8	-	44,1
Liczba przekroczeń (max.8)		2		2		-
Kryzys (min. 2 przekroczenia)		x		x		-

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UM i in.

Analizowane wskaźniki odnoszące się do zagadnień środowiskowych pozwoliły zidentyfikować zjawiska kryzysowe w podobszarze Centralnym. W świetle dostępnych danych jego mieszkańcy byli narażeni zarówno na przekroczenia norm jakości powietrza, jak również zły stan w zakresie klimatu akustycznego. Spośród czterech analizowanych wskaźników dla zjawisk środowiskowych przekroczenia odnotowano w tym przypadku w dwóch. W przypadku podobszaru POM nie stwierdzono problemów natury środowiskowej.

Tabela 5.2.5. Zjawiska kryzysowe w sferze środowiskowej na obszarze rewitalizacji w Bielsku Podlaskim w 2022 r.

Zjawisko	Wskaźnik	Podobszar Centralny		Podobszar PGR-POM		Bielsk Podlaski
		Wskaźnik	Kryzys	Wskaźnik	Kryzys	
Zanieczyszczenie powietrza	Udział ludności zamieszkującej obszar przekroczeń średniorocznego poziomu dopuszczalnego PM _{2,5} w 2022 r.	98,8	x	0,0	-	95,8
Klimat akustyczny	Udział ludności na obszarze emisji hałasu w porze dziennej (L _{dwn}) 50 dB i więcej w 2022 r. w %	15,9	x	0,0	-	12,4
	Udział ludność na obszarze emisji hałasu w porze nocnej (L _n) 45 dB i więcej w 2022 r.	4,7		0,0		7,9
Wyroby zawierające azbest	Ilość wyrobów zawierających azbest w kg na 1 mieszkańca	37,4	-	7,4	-	92,2
Liczba przekroczeń (max.3)		2		0		-
Kryzys (min. 2 przekroczenia)		x		-		-

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UM i in.

Oba podobszary rewitalizacji różnicowały się pod względem zjawisk kryzysowych w sferze przestrzenno-funkcjonalnej. O ile dostępność do szerokopasmowego Internetu w obu przypadkach kształtowała się korzystnie, tj. powyżej wartości dla całego miasta, o tyle w przypadku stanu sieci wodno-kanalizacyjnej zauważalne były różnice. Podobszar Centralny charakteryzowała wysoka koncentracja zarówno awarii sieci kanalizacyjnej, jak i wodociągowej. W przypadku Podobszaru PGR-POM zidentyfikowano wysokie natężenie jedynie w przypadku awarii sieci kanalizacyjnej. Warto zauważyć, że była to wartość prawie trzykrotnie wyższa niż poziom ogólnomiejski. Przyjęte kryteria pozwoliły na stwierdzenie kryzysu w sferze przestrzenno-funkcjonalnej dla Podobszaru Centralnego.

Tabela 5.2.6. Zjawiska kryzysowe w sferze przestrzenno-funkcjonalnej na obszarze rewitalizacji w Bielsku Podlaskim w 2022 r.

Zjawisko	Wskaźnik	Podobszar Centralny		Podobszar PGR-POM		Bielsk Podlaski
		Wskaźnik	Kryzys	Wskaźnik	Kryzys	
Dostęp do stacjonarnego Internetu szerokopasmowego	Wskaźnik penetracji budynkowej Internetem stacjonarnym o przepustowości co najmniej 30 Mb/s według stanu na dzień 31.12.2021 r.	96,5	-	97,7	-	95,8
Stan sieci wodociągowej	Liczba awarii sieci wodociągowej w latach 2017-2022 na 100 punktów adresowych	12,4	x	0,0	-	8,2
Stan sieci kanalizacyjnej	Liczba awarii sieci kanalizacyjnej w latach 2017-2022 na 100 punktów adresowych	26,4	x	34,7	x	12,8
Liczba przekroczeń (max.3)		2		1		-
Kryzys (min. 2 przekroczenia)		x		-		-

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UM i in.

Na obszarze rewitalizacji nie stwierdzono występowania przekroczeń wskaźników, które analizowane były w sferze technicznej. Jednocześnie, analiza danych UDT pozwoliła na stwierdzenie braku wyposażenia budynków mieszkalnych o liczbie kondygnacji 3 i więcej w dźwigi osobowe analogicznie do sytuacji w całym mieście.

Tabela 5.2.7. Zjawiska kryzysowe w sferze technicznej na obszarze rewitalizacji w Bielsku Podlaskim w 2022 r.

Zjawisko	Wskaźnik	Podobszar Centralny		Podobszar PGR-POM		Bielsk Podlaski
		Wskaźnik	Kryzys	Wskaźnik	Kryzys	
Nieefektywne źródła ciepła	Udział źródeł ciepła na paliwa stałe w ogóle adresów wpisanych do CEEB w 2023 r. w %	43,5	-	28,6	-	64,8
Zbiorniki bezodpływowe	Liczba zbiorników bezodpływowych w przeliczeniu na 100 punktów adresowych w 2023 r.	12,3	-	5,1	-	16,2
Liczba przekroczeń (max.2)		0		0		-
Kryzys (min. 1 przekroczenia)		-		-		-

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UM i in.

Tym samym oba podobszary rewitalizacji spełniły kryteria ustawowe szczególnej koncentracji negatywnych zjawisk.

Na wyznaczony obszar rewitalizacji składają się dwa podobszary:

1. Podobszar Centralny zajmuje powierzchnię **251,7 ha (9,3%)** i jest zamieszkiwany przez **5,3 tys. Mieszkańców**;
2. Podobszar PGR-POM odpowiada za **23,1 ha** powierzchni **(0,9%)** i **1,1 tys. mieszkańców**.

łącznie obszar rewitalizacji ma powierzchnię 274,8 ha (10,2%) i jest zamieszkiwany przez 6,4 tys. mieszkańców (26,2%).

Tabela 5.2.8. Obszar rewitalizacji w Bielsku Podlaskim w 2022 r.

L.p.	Nazwa jednostki	Liczba ludności w 2022 r.	Udział w ludności miasta w %	Powierzchnia w ha	Udział w powierzchni miasta w %
1.	Podobszar Centralny	5320	21,7	251,7	9,3
2.	Podobszar POM	1114	4,5	23,1	0,9
Obszar rewitalizacji		6434	26,2	274,8	10,2
Miasto Bielsk Podlaski		24541	100,0	2700,8	100,0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UM i in.

SPIS RYSUNKÓW

Rysunek 3.2.1. Procedura wyznaczania obszaru zdegradowanego dla poszczególnych jednostek referencyjnych.	12
Rysunek 3.2.2. Jednostki analizy dla miasta Bielsk Podlaski.	16
Rysunek 5.1.2. Obszar zdegradowany w Bielsku Podlaskim w 2022 r.	96
Rysunek 5.2.1. Czynniki istotności obszaru zdegradowanego dla rozwoju lokalnego w Bielsku Podlaskim w 2022 r.	100
Rysunek 5.2.2. Obszaru zdegradowanego dużym znaczeniu dla rozwoju lokalnego i obszar rewitalizacji w Bielsku Podlaskim w 2022 r.	101
Rysunek 5.2.3. Obszar rewitalizacji w Bielsku Podlaskim w 2022 r.	102

SPIS TABEL

Tabela 3.2.1. Jednostki urbanistyczne miasta Bielsk Podlaski.	14
Tabela 4.1.1. Problemy demograficzne w Bielsku Podlaskim w latach 2017-2022 r.	23
Tabela 4.1.2. Problemy demograficzne w Bielsku Podlaskim w 2022 r. -podsumowanie.	25
Tabela 4.1.3. Problemy związane z ubóstwem w Bielsku Podlaskim w 2022 r.	28
Tabela 4.1.4. Problemy związane z ubóstwem w Bielsku Podlaskim w 2022 r. – podsumowanie	30
Tabela 4.1.5. Koncentracja osób o szczególnych potrzebach w Bielsku Podlaskim w 2022 r.	35
Tabela 4.1.6. Zjawiska kryzysu rodzin w Bielsku Podlaskim w 2022 r. – podsumowanie.	37
Tabela 4.1.7. Zjawiska kryzysu rodzin w Bielsku Podlaskim w 2022 r.	40
Tabela 4.1.8. Zjawiska kryzysowe w rodzinach w Bielsku Podlaskim w 2022 r. – podsumowanie.	41
Tabela 4.1.9. Mierniki problemów związanych z bezrobociem w Bielsku Podlaskim w 2022 r.	47
Tabela 4.1.10. Problemy związane z bezrobociem w Bielsku Podlaskim w 2022 r – wskaźniki	48
Tabela 4.1.11. Problemy związane z bezrobociem w Bielsku Podlaskim w 2022 r. – podsumowanie	50
Tabela 4.1.12. Problemy związane z bezpieczeństwem w Bielsku Podlaskim w 2022 r.	52
Tabela 4.1.13. Frekwencja w wyborach ogólnopolskich z lat 2018-2020 w Bielsku Podlaskim.	57
Tabela 4.1.14. Frekwencja wyborcza w wyborach ogólnopolskich z lat 2018-2020 w Bielsku Podlaskim – podsumowanie.	59
Tabela 4.1.15. Poziom edukacji podstawowej w Bielsku Podlaskim w roku szkolnym 2022/2023.	61
Tabela 4.1.16. Poziom edukacji podstawowej w Bielsku Podlaskim w roku szkolnym 2022/2023 – podsumowanie.	63
Tabela 4.1.17. Zjawiska kryzysowe w sferze społecznej w Bielsku Podlaskim – podsumowanie.	66
Tabela 4.2.1. Przedsiębiorczość w roku 2023 i średni poziom dochodów w 2021 r. w Bielsku Podlaskim.	68
Tabela 4.2.2. Kondycja lokalnych przedsiębiorstw w Bielsku Podlaskim w latach 2017–2022.	70
Tabela 4.2.3. Kondycja lokalnych przedsiębiorstw w Bielsku Podlaskim w latach 2017-2022– podsumowanie.	72
Tabela 4.2.4. Zjawiska kryzysowe w sferze gospodarczej w Bielsku Podlaskim – podsumowanie.	75
Tabela 4.3.1. Obszar przekroczeń średniorocznego poziomu dopuszczalnego PM _{2,5} w Bielsku Podlaskim	77
Tabela 4.3.2. Generalny Pomiar Ruchu na odcinkach dróg wojewódzkich i krajowych na terenie miasta Bielsk Podlaski w latach 2010-2020.	79
Tabela 4.3.3. Ludność na obszarach wysokiej emisji hałasu na terenie miasta Bielsk Podlaski w 2022 r.	80
Tabela 4.3.4. Wyroby zawierające azbest na terenie miasta Bielsk Podlaski w 2022 r.	81
Tabela 4.3.5. Problemy środowiskowe w Bielsku Podlaskim - podsumowanie.	83
Tabela 4.4.1. Problemy przestrzenno-funkcjonalne w Bielsku Podlaskim.	86
Tabela 4.4.2. Problemy przestrzenno-funkcjonalne w Bielsku Podlaskim – podsumowanie.	88
Tabela 4.5.1. Problemy techniczne w Bielsku Podlaskim.	91
Tabela 4.5.2. Problemy techniczne w Bielsku Podlaskim – podsumowanie.	93
Tabela 5.1.1. Obszar zdegradowany Bielsku Podlaskim w 2022 r.	95

Tabela 5.1.2. Zjawiska kryzysowe w sferach: społecznej, gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej oraz technicznej w Bielsku Podlaskim w 2022 r.	97
Tabela 5.2.1. Obszar zdegradowany o dużym znaczeniu dla rozwoju lokalnego Bielsku Podlaskim w 2022 r.	98
Tabela 5.2.2. Obszar zdegradowany o dużym znaczeniu dla rozwoju lokalnego w Bielsku Podlaskim w 2022 r. – podsumowanie.....	99
Tabela 5.2.3. Obszar zdegradowany o dużym znaczeniu dla rozwoju lokalnego w Bielsku Podlaskim w 2022 r. – podsumowanie.....	104
Tabela 5.2.4. Zjawiska kryzysowe w sferze gospodarczej na obszarze rewitalizacji w Bielsku Podlaskim w 2022 r.	104
Tabela 5.2.5. Zjawiska kryzysowe w sferze środowiskowej na obszarze rewitalizacji w Bielsku Podlaskim w 2022 r.	105
Tabela 5.2.6. Zjawiska kryzysowe w sferze przestrzenno-funkcjonalnej na obszarze rewitalizacji w Bielsku Podlaskim w 2022 r.	105
Tabela 5.2.7. Zjawiska kryzysowe w sferze technicznej na obszarze rewitalizacji w Bielsku Podlaskim w 2022 r.	106
Tabela 5.2.8. Obszar rewitalizacji w Bielsku Podlaskim w 2022 r.	106